

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ÖRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Mi, bestiák.

Az utóbbi napok mozgalmas politikai eseményeinek középpontjában mi állottunk, csendőrök, azaz mi, bestiák, ahogy az egyik szociáldemokrata képviselő a csendőrt nevezte a parlamentben. Rólunk ömlött a vád és panasza, hogy milyenek is vagyunk voltaképpen. Azt hányták szemünkre, hogy útjába állunk a szocialisták vidéki szervezkedésének, a Népszava meg egyenesen tettelegesen ellenszegülésre bízta olvasóit a csendőrség ellen.

A belügyminiszter úr a képviselőházban erélyes szavakkal kelt a kötelességét teljesítő csendőrség védelmére, a Népszavát pedig betiltotta. A betiltást a hírlapszedők kétnapos sztrájkja sem tudta megmástitani. A kérdés körül mérgesedett el tehát az ügy, hogy igazak-e a szocialisták vádjai s hogy szabad-e a munkásságot ellenünk lázítani? Körülöttünk forognak az események, nem haladhatunk el szó nélkül mellettük.

Szocialista oldalról, balfelől, úgy szoktak minket megvilágítani, mint a munkásság fanatikus ellenségeit. Azt hirdetik, hogy a csendőr keze ökölbeszorul, a szeme pedig vérbeborul minden munkásember látára s hogy igaz szocialistának egy örök és halálos ellensége van: a csendőr. Ezt szónokolják nyíltan és súgják titokban, ezt mondják, írják naponta, ettől hangos a népgyűlés és nagybetűs a Népszava.

Pedig nem igaz. Olvassa el az utasításunkat, aki nem hiszi. Olvassa el, milyen szigorú pártatlanságot parancsol a csendőrré a munkás és a munkáltató minden vitájában, vagyis a dolgoknak éppen abban a lényegében, amelyre az egész szocializmus felépül. A csendőr nem ismer munkást és munkaadót, szocialistát vagy nem szocialistát, csak becsületes embert ismer és becstelent. Nem mond tehát igazat, aki azt állítja, hogy ellenségei vagyunk a munkásságnak, vagy fegyveres kerékkötői a szociális fejlődésnek, haladásnak, mert nem vagyunk azok. De van a dolognak egy alapvető szempontja és mindenekfelett való fundamentuma: a rend. Emberi közösség, bizánci-despotikus, szociáldemokratikus vagy akár kommunista is csak addig állhat fenn, amíg az együttélés, a termelés, a jog és a kötelesség, az egyén és az összesség viszonya és egyensúlya mind annak az anyagi és erkölcsi törvényszerűségnek van alárendelve, amit állami rendnek nevezünk. Ezt a rendet féltjük mindenkitől és védelmezzük mindenki ellen, szocialisták ellen is, ha kell.

Nem volt az utolsó száz esztendő alatt korszak, amely alkalmatlanabb lett volna mindenféle szocialista kísérletezés, vagyis belső megrázkódtatás számára, mint a mai. Azaz hogy volt: 1918. De abból elég volt egyszer s következményeiből: a kommunizmusból és Trianonból is. Éhes, rongyos, elkeseredett embereket semmiféle ígérő-táborba nem nehéz becsalogatni, de ki biztosítja, hogy szabadjukra eresztve alkalomadtán megtagadják majd tömeg-mivoltukat, pontosan megállanak a szociáldemokráciát a kommunizmustól elválasztó elméleti határnál s nem akarják a világot újra éppen olyankor megváltani, amikor magunk szorulnánk megváltásra?

Ha a szociáldemokratapárt a maga programjának megvalósítására törekszik, tartsa akkor természetesnek, hogy interpelláción, parlamenti viharon, Népszaván, rágalmakon és szidalmakon keresztül viszont mi is kitartunk a meggyőződésünk mellett, hogy éppen a mai, nemzetközi eseményekkel terhes és reményektől vajudó időkben csak addig lehet reménységünk jobb jövőre, amíg velünk, mint magabízó, egységes és öntudatos, tehát erős magyar nemzettel számolni kénytelen a világ s amíg nem tűnünk el, mint névtelen rubrikaegység az ötágú csillag falanszterében.

Reánk, csendőrökre hárul a megtisztelő feladat, hogy e történelmi idők közepette szinte egyenként és névszerint állhatunk őrt a Nemzet jövő sorsának kapujánál. Büszkén teljesítettük mindig ezt a kötelességünket s fogjuk teljesíteni ezután is. Nem a szocialistákat gyűlöljük, hanem a hazánkat szeretjük. Soha, egyetlen csendőrnek nem jut eszébe, hogy a szociáldemokratapárt működésének útjába álljon addig, amíg e működés innen marad a törvény és a rend korlátain. De bűnösen pipogya látnánk, ha eltűnnék, hogy szociáldemokrata szervezkedés ürügye alatt földalatti készülődések aknamezejévé válják az ország s ha megint csak a robbanásra nyitnók ki álmos szemünket, mint tizenhárom évvel ezelőtt.

A magyar csendőrt nem lehet többé se félrevezetni, se megfélemlíteni. Őszintén sajnáljuk, hogy ezt fegyverrel is be kellett bizonyítanunk, ahol nem hitték. Eljön az ideje annak is — adja Isten mielőbb —, amikor annyira rendbejön az ország, hogy higadtan tudunk majd akármiről, a szocializmusról is beszélni. De amíg a gyomrunk vezet s nem az eszünk, amíg meg nem kapjuk a magunk jogos helyét és kenyérét a népek asztalánál, addig ne essék közöttünk egyébről szó, csak összetartásról. Forradalmat pedig senki se merjen a lelkekbe hinteni, mert ébren vigyázunk. A feladatra, amelyet reánk bízta, sohasem válunk méltatlanokká; aki megtámad, jól vigyázzon hát, mert ott maradunk a vártán a régi hűséggel, régi vitézséggel mi, csendőrök, — mi, bestiák.

Határszolgálat — határ- védelem.

Írta: SUHAY IMRE tábornok.

(Folytatás.)

Ezen mozgalom élén állt Rajasich, karlócai szerb metropolita. Legnagyobb ellenfele Kossuth volt s midőn utóbbi az ujvidéki szerb küldöttség kívánalmait visszautasította, Rajasich 1848 március 25-én megszervezte a dalmát-, horvát-, szlavyonok nemzetgyűlését. Br. Jellasich ezredest, a 2. báni határőrvidék ezredparancsnokát bänná választották. Egy küldöttség Bécsben előterjesztette a gyűlés kívánalmait.

Ők Horvát-Szlavyonország egységesítését kérték Dalmáciával, egyes részek elszakadását Magyarországtól (Vojvodina) továbbá horvátul vezénylendő nemzetőrséget, melynek békében kiegészítő területen kellene állomásoznia, saját tisztjei vezetése alatt. Még sok más kívánságuk is volt politikai, egyházi téren (pl. a katolikus papok nőtlenségének megszüntetése stb., stb.).

A bécsi udvar ingadozó magatartást tanúsított, br. Jellasichot azonban horvát bänná és a horvát (tehát nem az egész) határőrvidék parancsnokává (1848 március 28) kinevezte.

Közben Szlavyóniában és a Bánátban is megkezdődtek a szerb mozgalmak.

A karlócai gyűlésen Suplikác ezredest (szintén határgyalogezred parancsnoka) szerb vojvodává és Rajasich metropolitát szerb patriarchává választották. Kimondták,

hogy a szerb vajdaság a hármass királysághoz (Dalmácia—Horvát—Szlavyonország) csatlakozik.

Innsbruckban ezen fejleményeket a császári udvar nem jó szemmel nézte. A magyar minisztérium a szerb mozgalmat úgy vélte ellensúlyozni, hogy egy illyr nemzeti gyűlést hívott össze, melyen Csernovics Péter temesi főispán volt a kormánybiztos. Ez a nemzetgyűlés azonban sohasem ült össze. Rajasich magához ragadta a hatalmat mint kormányzó „upravitelj”. Ez a fellépése természetesen kihatott a majdnem teljesen szerb nemzetiségű szerb határőrvidék egyes területeire. Főleg a pétervárad, a német és szerb bánáti ezred és a csajkás zászlóalj körletében keletkezett nemzeti tanácsok, „odbor”-ok, melyek Karlócanak engedelmeskedtek. Br. Hrabovszky altábornagy, Szlavyónia katonai parancsnoka, az alkotmányos magyar kormány rendeleteit akarván végrehajtani, a határőrvidék ezredeit engedelmességre szólította fel. Közbelépésének eredménye: a bródi, gradiskai — tehát az alatta szolgáló két szlavyon ezred is a bánhoz pártolt át, a pétervárad ezred és csajkás zászlóalj tisztjeinek és legénységének egy része most már nyíltan Rajasichhoz csatlakozott.

S ezzel a kocka el volt vetve. A többit elvégezte a bécsi körök kétszínű magatartása.

A határőrvidék tábori zászlóaljai (2 ezredenként) majdnem mind Olaszországban voltak Radetzky hadseregében. Jellasich a pótzászlóaljakból és örkülönitmények (populace) legénységéből új zászlóaljakat szervezett, úgyhogy minden ezred legalább 4 zászlóaljat állított fel, sok ezred 5, — a pétervárad ezred pláne 6 zászlóaljat.

A legérdekesebb volt a helyzet a pétervári ezrednél.

Honvédek a hegyen.

Írta: BEÓTHY KÁLMÁN százados.

Egy maroknyi csapat volt az én zászlóaljam — maradványa. Velük indultam el egyik este negyvened magammal azzal a paraccsal: A szétszaggyatott vonalakon át jusson az ellenség hátába s a zászlóalj támadásával egyidejűleg támadjon onnan. Ezzel a Monte... visszafoglalását elősegíteni.

Önként jött mindenki. A hegyet jól ismertük. Pár napja még a mienk volt. A hegy egy benyomott tetejű kucsmához hasonlított, melynek előlő peremét tartották az olaszok. Oldalai meredek s a velünk szembeni jobbszárny csak szétszórt kis őrsökkel volt megrakva s lent a patakban veszett el. Annyira meredek és görgeteges volt, hogy még drótkadály is feleslegesnek látszott ott. A kis őrsök: 4—5 ember egy golyószóróval — biztosan érezhette magát.

Itt kellett átcusználni. A megoldás egyszerű volt. Egy ilyen kis őrsöt némává tenni s ezzel az út nyitva. De egyáltalán: azután is némán maradni — a rohamig...

*

A rakéták miatt csak hasoncsúszva mehettünk. Bár

a sziklás terepen elég fedezéket találtunk, mégis minden fény lobbanásánál mozdulatlanra kellett merevedni s ezzel megtéveszteni a figyelőket... Igaz, ebben segített bennünket az — örökre mozdulatlanok serege...

Órákba telt így az út, de megérkeztünk. Körém gyűlt a rohamjárőr s a kis őrs egy elkecseregett, hangtalan pár perc után — tovább engedte kis csapatomat.

Mire az olaszok hátába jutottunk, kezünk, arcunk csupa vér és ruhánk szakadtan lógott. De helyünkön voltunk.

Mikor balról, a tenger felől derengeni kezdett, láttam igazán, hova jutottunk. Alattunk a hegy meredéke, mögöttünk az olaszok háta. Első gondolatom: a patak felől semmi meglepetés nem jöhet, viszont utunk se lehet arra. Csak előre. Neki az olasz vonalnak. És ahonnan jöttünk, oda sincs már vissza. Azóta már észrevették a némákat... itt csak előre van.

Gyönyörű feladatunk megkönnyítette a jövő perceire való gondolást. Leszámoltunk. Valami büszkeséget éreztem vakmerőségünkre gondolva, csak legalább estig észrevétlen maradjunk...

Virradt. Bele kellett lapulni a kövek közé, a hasadékokba, gránátsebekbe s a kőgörgöttegekben teknőt kellett mesterkedni és törmelékeket halmoztunk magunk köré. Óvatosan, ameddig a karunk elért. Mert ki tudja, honnan figyelnek bennünket!? Nyugodtan dolgoztunk s embereim arcán nem látszott annyi izgalom se, mint egy pipatőmérsé.

Ha nem mozgunk, nem vesznek észre. Arcunk, ruhánk sziklaszínű.

*

Tájékozódnom kellett. Helyemről, egy kőgörcs aljából elindultam, de mert mozgásomat valaki észrevehetné, tele

Ennek 1. tábori zászlóalja Velencében volt Radetzky hadseregében. Mivel ez az ezred a magyar kormánytól, a bántól, Rajasichtól kapott parancsokat, a köteleket egy időre teljesen felosztották. A császárhű tisztek egy része más ezredbe ment, mert nem akart a magyarok ellen harcolni. Egyes jugoszláv érzelmű tisztek maradtak s a legénységet maguk köré gyűjtötték. Viszont más tisztek a magyarokhoz csatlakoztak.

Július közepe táján azután a Magyarország elleni harc legális szint nyert, a legénységet ellenünk vezették, de hiányzott a tisztikar legnagyobb része, úgyhogy még a zászlóaljparancsnokok is a legjobb esetben főhadnagyok voltak. Volt egy-egy illír érzelmű fiatalabb tiszt köré csoportosult 2–3000 ember, ily vezérek voltak pl. Jovanovic és Bigga főhadnagyok. Ezen csapatok fegyverzete, felszerelése, főleg azonban fegyelme sok kívánni valót hagyott hátra.

A köteleket, a fegyelmet különben csak 1849 nyarán sikerült annyira-amennyire helyreállítani. Hasonló volt a helyzet a német és illír bánáti határőrezrednél is (12. és 14. számú).

A pétervárad ezred emberei küzdöttek ellenünk Szent Tamás és Turiánál, az újonnan szervezett 5. és 6. zászlóalj Ó-Becsénél harcolt ellenünk. Egy más zászlóalja az ezrednek Tomasevácnál.

1849-ben az ezred 4., 5., 6. zászlóalja Pancsova, Aradnál, a 2. és 5. zászlóalj a római sáncokban állt honvédeinkkel szemben.

Márészt azonban a határőrvidéki ezred tisztjeiből akárhány harcolt a honvédseregben is, pl. Damjanich stb.

aggattam magam mohával, fücsomóval, fonnyadó, tört fenyődarabokkal.

Csak térden és hason lehetett mozogni. Lassan, mint ama szőrös, araszoló hernyó. Kapaszkodni, kerülgetni, fogódzani. Mert a zászlóalj támadása a támadásunktól nagyban függött, azért elárulni magunkat nem lehetett, de meg kellett nézni: ki hol van, jó helyen van-e és mi lesz a kötelessége és hogy:

Barátaim! Csend... Csend...

Ujjamat gyakran nyomtam a számra, embereim meg kihűlt pipájukkal a szájukban — rábólítottak. Egyik hasán, másik fordítva feküdt, mert csak így lehetett előre és hátra is figyelni.

Jó órába telt, míg visszaérkeztem. Térdemen a nadrág csupa vér volt. Torkom kiszáradt. A legényemmé kijelölt öreg Farkas bácsi szó nélkül nyújtotta felém a kulacsot. Felséges érzést keltett az első korty, mégis visszaadtam. Kívánta volna minden porcikám, de... jó lesz spórolni, mert valami közbejöhét s itt nincs még az a kis hordó sem, ami az állásban minden éjjel felérkezett a — vízzel. Tán csak az Isten Fia vágyott annyira ez után, mint mi itt s amiből csak annyi jutott, mint betegnek az orvosságból. Mert nem volt. Visszaadtam a kulacsot.

*

Aránylag csend volt. Balra Flitsch felé, mint a békétlenkedők, morogtak az ágyúk s valahol a géppuska mint a rekedt, ébresztő óra. Egy-egy akna surolta a levegőt, utána csend, majd nagy dobbanás. Titokzatos helyről indult „vastag” gránátok úsztak a levegőben, mint láthatatlan, óriási baglyok. Itt-ott sárgás-pizkos fellegecskék pattantak az ég világosodó boltozatán.

Alattunk, túl a patakon emberek. Olaszok. Nyugodtan, mintha a vetést figyelnék odahaza. Pedig... ki tudja, mi lesz még ma?

Jellemző különben az akkori zűrzavaros állapotokra, a központi hatóságok, különösen a bécsiek ingadozó magatartására, hogy a cs. és kir. 2. ulánusezred (lengyelek) gr. Blomberg ezredes parancsnoksága alatt, eleinte a magyar kormány rendeleteinek engedelmeskedve, a Bánátban harcolt a „császári sereg Grenzer”-jei ellen. (Pl. Szentmihálynál, Fehértemplomnál azokat szét is ugratja több ízben) 1849 március 26-án azonban ugyanezen Schwarzenberg-ulánusok (2. ezred) két százada már a pétervárad határőrezred részeivel küzd Kis-Zombornál, Perczel tábornok magyar csapatai ellen.

Dreihann császári ezredes, de még a temesvári „Landescommando” is, eleinte tétlenül, „semlegesen” szemlélik a magyar (császári és honvéd) csapatok harcait a betört szerbekkel és szintén császári határőrvidéki alakulatokkal!

A Suplikac császári tábornok vezette „osztrák-szerb” hadtestnek a javát a határőrvidéki alakulatok képezték (28.000 ember).

1848. év végéig a Bánátban és Bácskában változó szerencsével küzdenek egymás ellen a magyar és szerb seregek, melyek magvát azonban mindkét részen a cs. kir. sorhad, illetve határőrvidéki ezredek képezték.

A tisztára határőrvidéki csapatokból alakított Jella-chich-féle sereg (40.000 fő) jórészt hiányosan felszerelve és még hiányosabban kiképezve kezdte meg offenzíváját Magyarország ellen. Ezen hadtest Varasdról indult el. Tüzérsége nem sok volt, lovasságát pedig az újonnan alakult horvát banderialis huszárok képezték, csak később csatlakoztak vértések és a Kress chevauxlegerek (ejtsd:

Nekidőltem a kögörcsnek s lassan álom fogott el. Tűz napra és erős főfájásra ébredtem. Mélyen alhattam, mert csak az öreg Farkastól értesültem, hogy két olasz halottunk van már. A perem felől ereszkedtek volna le s visszamenniük már nem volt szabad... Rossz jel, mert — ha erősen meredek is az oldal, — mégis számítani kell a következőkre is.

Köröskörül már rezgett a levegő s a nap mozdulatlanul állott. Lángolt. A kötenger melegegett alattunk, mellettünk. A posztóruha möhön itta a sugarakat. A szomszédaimtól, a körakásokból nesz, mozgolódás jelezte, hogy ugyanaz a helyzet ott is. A legközelebbieik arcáról olvasni lehetett, a többiektől úgy ért hozzám e zaj, mint régi faldalmak sóhaja a kövek közül. Nem látszott semmi vigasz, hogy megváltozzon a tikkasztó nap s ekkor határozott irígységet éreztem a hős kavernában hagyottak iránt. Ahol el lehetett nyújtózni és pipálni is keveset.

Remegett a levegő.

Egy gránát — hangja után 18-as — átzúgott felettünk s bedöglött a pataknál. Alig utána balról négy srapnelj füttyült és pattant a perem felett. Magvai peregre hulltak a sziklákra. Saját tűz. Azt hiszem: belövés... Helyzetünkben mindenesetre új dolog. Most már ezzel is számolni kell. Úgy látszik: új üteg. Most lő be. Nagyszerű!...

Még el se gondoltam mindezt s egy másik salve zúgott közénk. A cünder vijogott és az ólommagvak takartak bennünket. A fene egye meg! Újabb négy ugatás... és, mint száraz borsó a kövön, pattogtak az ólmok...

— Halló!... A keservit!... 300-zal rövidebbre, hé!...

Most négy gránát csattant fölöttünk — mind saját — és a gránátok sebéből csörögve csurgott alá a kőpatak. Hullott ránk.

— Hé!... rövidebbre, mert... dzuuu!... Agyon-

svólizs), ezek olaszok voltak, egy századuk magyar részen küzdött Bem alatt.

Ezen hadtest jobbszárnyát a Roth tábornok vezényelte oszlop képezte (7000 fő), mely a brodi és gradiskai ezred 3., 4., 5. zászlóaljából, népfelkelőkből, szabadcsapatokból alakult és igen hiányosan volt ellátva. (Igaz, hogy az újonnan szervezett magyar csapatok ellátása is messze volt attól, hogy harcésznek mondhattuk volna, mert bizony ezek is csak szükségszerűen voltak felszerelve.)

Tudvalevőleg Roth tábornok csoportját Görgey Ozoránál bekerítette, elfogta és megsemmisítette.

Jellachich csapatai, Magyarországot elhagyva, Bécs elfoglalásánál (1848 okt. 28.) működtek közre. A Sophienbrückenél és barrikádharcoknál is harcoltak, épügi a schwechátai csatában (1848 okt. 30.) is.

Windischgrätz Magyarország elleni offenzívájánál Jellachich bñ csapatai, mint I. hadtest szerepeltek 12.000 határőrvidéki katonával.

Később a Magyarország ellen harcoló császári csapatok zömét (a tüzéséget és lovasságot kivéve) a „Grenzerek” képezték. Ott harcoltak ellenünk Pétervárad és Eszék elfoglalásánál, a titeli fennsík védelménél, Perlasz és Écskánál, Ó-Becsénél, Hegyesnél, Aradnál, Temesvárnál, ott találjuk őket még Pétervásáránál, Verpelét és Kápolnánál stb., stb.

Budavárának osztrák védőseregében — mely 17 napig tartotta a várat — harcoltak a báni és varasd-körösi ezred 3-ik zászlóaljai.

verték... Igy lövi be az úteget?! Miért nem... Diuuu!...

A saját salvében, mi — némák. Nevetni lehetne... Legalább egy szót lehetne szólni. Igy estig várhatunk... Ha marad valaki...

Muszáj mindent a fogak mögé szorítani. Nem lehet mozogni vagy szólni, mert... az árulás volna.

Hát nem szóltunk.

*

A nap mozdulatlanul égett. Úgy állott, mintha minden sugara ránk lett volna irányítva. Akik eddig nyugodtak voltak, most mozogni kezdtek. Fészkelődtek. Végigtörülték arcukat s kigombolták zubbonyukat. Fújtak. Semmit se törődtek vele, hogy köröskörül feléledt az Ember s vele a gyilkolás.

Egy iszonyatos zenekar játszott, szakadatlan dobpergés és vijjogás szanaszét. Verekedett, sikongott az Élet és Halál. Belefáradt a fül és a szem és a meredek ekkor már meredekebbnek, a zászlóalj messzebbnek tűnt. Némáságunk meg nagyobbak látszott. Lángbaborult minden. Egyikünket se érdekelt közelebből. A Vég úgys kijelöltetett... Csak ez a rettenetes meleg...

Jellegzetes viszketés izgatja testemet. Fejem csurom víz. Szétnyitott gallérom csak arra jó, hogy a forró levegő annál szabadabban folyjon az ingem alá. Mert folyt a meleg körénk mindenütt. Ólomfehér volt minden. És szerte szakadatlanul tombolt a fegyverek zenéje, füstbe merült a hegy és lent az olasz tartalék vonala.

A kulacsért nyúltam. Kávási tizedes is ezt teszi... Megnedvesítettem a nyelvemet. Birkóztam magammal: megigyam, ne igyam?... El tudtam képzelni, hogy a hús kávé leszalad... S a kávé meleg volt. A szájam széle meg cserepes és a nyelés nehéz, a nyelvem nehezen mozgott.

Az öreg Farkas mégis fenéig itta kulacsát. Hunyor-

Igen vitézül küzdöttek itt, 2 tisztet, 148 főt veszítve, mint halottat és 2 tiszt, 48 főt, mint sebesültet.

Amint látjuk, a horvát-szerb ezredek mindenütt ellenünk harcoltak, hasonló volt a helyzet Erdélyben is, hol a román ezredek legénységének túlnyomó része szintén ellenünk fordult.

Az erdélyi román határőrvidéki ezredek tisztjei azonban nagyobb részt, mint előzőleg hallottuk, magyarok voltak. Úgy a 2., mint főleg az 1. román ezred tisztjeinek nagyrésze magyar volt, kik magukkal hozva az 1. ezred legénységének egy részét is, a magyar kormánynak engedelmeskedtek. A 2. (naszódí) ezred szinoláh legénységét azonban Urbán alezredes ellenünk használta fel. A 2. román ezred 1. zászlóaljának zászlóját 1851-ben, megemlékezésül az 1849-ben tanúsított császárhű magatartására, arany vitézségi éremmel díszítették fel.

Ebből az ezredből alakult 1851-ben az 50. serezed. Fentemlített zászlóját az arany vitézségi éremmel együtt az oláh ezred 1914-ben, az első orosz offenzíva alkalmával elveszítette. A zászlót a hadifogságba került legénységgel együtt Moszkvába küldték. Állítólag most is ott őrzik.

Úgy a két székely gyalog-, mint a székely huszárezred, az 1848—49. hadjáratot a magyar hadseregben küzdötte végig. Ezért a szabadságharc leverése után 1851-ben az erdélyi határőrvidéket, az ottani 5. ezreddel együtt felosztatja a császári kormány.

Az 1. és 2. székely ezredek közül az 5. és 6. számú, az 1. és 2. román ezredből a 46. és 50. számú sorgealogezred alakul meg.

gott, szörös nyaka kinyúlt, ráncos, veritékes bőre alatt táncolt erős gégéje.

— Szerencsétlen, hát későbbre mi marad?

— Hamarosan úgys felor, főhadnagy úr!... Nem birom én úgy kortyonkint.

Nem vitakoztam. Sajnáltam, mert szenvedett. Szörös ábrázatán tele veritékkel, lihegő szájával s kapkodó karjaival úgy látszott, mint a vízből bukkant, hápogó ember. Nyakán vereslett a bőr s arca, mintha forrázott lett volna. Mozgott és morgott s gránáttárisznyából cvibakmaradékot kotort elő, azt kezdte rácsálni. Hiányos és feketére pipált fogsora úgy motozott a kenyéren, mint kutya a csonton. Nekem nyál szaladt volna a számba, de csak a görcs jelentkezett, bár éhes voltam, nem tagadom.

Hamarosan mégis kulacsért nyúltam. A nyálkás, meleg léből csak egyetlen korty ment le kínos nehezen a torkomon.

*

Ha mozdulni lehetett volna.

Már zsibbadni kezdtek a tagjaim és hiába fordultam, ültem vagy feküdtem, hiába húztam össze magamat, hogy mennél kevesebb felületet égessen a nap, nem használt semmi. Ha összekuporodtam, az átforrósodott, perzselt szagú ruha égette hasamat, a hátamon meg a sugarak tobzódtak. Tarkómon nyomott a felbosszantott vér és a nyelvemmel szüntelenül kínlódnunk kellett, ha elővett a szomjúság ingere és mert a torkom száraz volt és tüzes, a nedvességet áhítottam. A nyelvem mozdulni nem tudott, mert a fájdalomtól megdagadt. Arcomra áramlott a kövekből a forróság és fölösleges volt félrefordítani szemem.

Alig birtam lélegzeni. Amellett testem minden részén folyt, szakadt a víz és hullott a drágaság elem a kövekre arcomról s ott... elvesztek a megsemmisülésbe... Az, amit legjobban kértünk e percekben a Sorstól...

A székely huszárezredből pedig a 11. huszárezred lesz.

Azonban a bécsi császári kormány még ekkor is hű marad önmagához. Ahol csak lehet, kedvez az oláh lakosságnak. Megengedik nekik, hogy a határőrvidék megszünte után is tovább használhassák az erdőket, alapokat szerveznek az oláh iskolák fenntartására, ekkor alapítják meg a naszói oláh főgimnáziumot s kedveznek... kedveznek a derék oláhoknak... míg megérik Trianon!...

1848—49-ben az 1—14. császárhű határezred és a csajkás-, később titeli határgyalogzászlóalj 91 zászlóaljat állított fel; ezekből 29 volt a tábori zászlóalj. A tábori zászlóaljak létszáma 1330, a többieké 1200 fő volt, úgy hogy kb. 112.970 főre tehető a fegyveresek száma; ha azonban hozzászámítjuk a határőr- és helyőrségi szolgálatot végzőket is, ekkor ez a szám kb. 140.000-re nő. Mindenesetre óriási katonai teljesítmény!!

Persze, a veszteségek a határőrvidék hakosságánál is igen nagyok voltak. A 8 horvát és 2 szlavyon ezred kerületeiben 1850-ben 30.000-re több özvegyet számoltak össze, mint 1847-ben!!!

A szerb-bánáti, pétervárad és a csajkások kerületében 1847-tel szemben a lakosság összlétszáma 40.332 fővel csökkent (közte 22.070 férfi).

Ezen kerületekben dúlt legjobban a polgárháború, melyben a fanatikus lakosság is résztvett! Tudjuk, egész falvakat irtottak ki.

A határőrvidék halottainak száma, ha beleszámítjuk a háborús veszteségekbe a kolera, tifusz, sebláz áldozatait is, kb. 50.000!

Hiába néztem körül vigasztalás után. Csak azt láttam újból, hogy sugarak merőlegesen és piroosan folynak és forrásuk nem apad. Láttam, hogy embereim kínlódnak s kérdően néznek rám. Már aki látott. Vajjon látták-e az én arcomon is a szenvedést?

Hiába néztem körül, mert csak a lángbatemetkezett hegyeket láttam, fejünk felett valami földöntúli erő rázza a tetőt és a kék égsátor alatt barna meg ezüstös, óriás lepkék rajzanak... És azt láttam... Irgalmas Isten... azt, hogy lent a pataokban... a pataokban hat-nyolc ember fürdik!... Fürdik!... Jó, hús habú, árnyékos pataokban... a testük issza a frissességet, a jókedvet és pocsköljék a vizet és csapkodják és a vízcseppek megszikráznak a napban és a mi nyelvünk alig fér már a szánkban... Egy káromkodást se tudnánk tán már mondani...

Az embereim felemelték a fejüket s a szemük kidüledt. Mozdulatlanok, mert tudják, hogy a zászlóalj... és, hogy önként jöttek... Csak néznek hát lángoló szemekkel és köztük én vagyok a gyenge, mert felkapom a fegyveremet... aztán kiesett a kezemből. Persze... hát hogy is?... Én negyven színtelen arcért felelek... és aztán, óh, le lehet győzni a testet... Oh, csak a szemem ne látná őket...

Felkaptam a kulacsot. Hatalmas nyeléssel akartam kielégíteni magamat és a torkomra szaladt fekete lé ízét mégse érezhettem. Mert az egész visszajött... Rosszul lettem. Felfordult a patak, meg a tulsó domboldal és folyni kezdett alattam a föld és rajta emberfejek görgöztek és cikázott a nap, mint a zezgugos villám... Aztán hideg verejték lepett el s ez észhez térített. Egész tisztán hallottam Kávási tizedes hangját:

— Alázatosan jelentem, Majorost megszúrta a skorpió bogár!

?!

A legnagyobb veszteségeket a titeli (csajkás) zászlóalj (1000 lélekből 232) és a pétervárad ezred (1000-ből 122) anyakönyvei mutatják.

XI.

A határőrvidék szervezetének újabb megváltoztatása, modernizálása, annak felosztatásáig.

Az 1848/49-i olasz és magyar hadjárat befejezésével Ausztriában tudvalevőleg teljesen centralisztikus kormányformát léptettek életbe. A magyar alkotmány megszünt, vele együtt az 1848-ban szervezett új önálló magyar hadsereg, — a honvédség is. Az osztrák hadsereget teljesen átszervezték, így persze a határőrvidéket is. Mindenekelőtt felhagyták a határőrvidéki intézményt Erdélyben, „megbízhatatlansága miatt”. Mint tudjuk, az 1. és 2. székely, az 1. és 2. román határgyalogezredet sorozzerekké szervezték át, a székely huszárokból pedig a 11. számú huszárezred alakult. 1851—1860. közti időben persze a megváltozott magán- és közigazgatási viszonyok következtében egy csomó eljárás, per is keletkezett, melyek éveken át húzódtak. Ezeknek tárgyalása azonban tanulmányunk keretén kívül esik. Erdélyben a határőrvidék szolgálatát átvette az újonnan szervezett csendőrség és a pénzügyőrség.

Az 1847/48. törvények értelmében a horvát és bánáti határezredeknek (beleértve a csajkásokat is) 15 képviselőt kellett volna a magyar országgyűlésbe megválasztani s Pestre küldeni. A fentemlített törvény 55. §-a értelmében a horvátországi ezredeknel a bán, a bá-

— Nyakán találta.

— Akkor vége sze... — akartam mondani, de egy gránát közibünk zuhant. Kénszag, füst, kő és por és síró repeszdarabok és ahogy eltisztult, Kávásiból csak cafatok voltak és az öreg Farkas homlokán kicsordult a vér. Az öreg babrált vele darabig s aztán megnyalta véres kezét. Arcán meggyőződés tükröződött, mikor felém morogta:

— Jobb e tán, mint a víz...

A szemem felé valami közelgett belülről, a szívem tájáról, de már nem tudott feljutni, nem jutott víz a szemembe...

— Adja tovább Szalai — szoltam a szomszédba — skorpió van!

Szalai átkínlódta magát a másik oldalára s a következő kökupacból egy rémült arc meredt rá szavai után... Új ellenség, eggyel több...

*

Dél elmúlt. A levegő remegett. A fogaim kopárak és szárazak voltak s ha lélegzettem, mintha sokágú tör siklott volna gégembe. Embereim fetrengtek és szótlanok voltak. Nem érdekelt senkit, hogy a dob szakadatlan pereg és a levegőben úgy vijjogtak a gránátok, mintha fejünk fölé gyűjtötték volna össze a világ valamennyi keselyűjét.

Senki se szolt, de ha rámnéztek, a szemükben borzongató kiáltás volt:

— Víz, főhadnagy úr, az Istenért, csak egy kornyot!

Senki se szolt, mikor a szememből azt olvasták:

— Korty sincs!

A két lelőtt olaszt levetkőztettem és Nagy Jóska meg Győri felöltöztek. A figyelmeztető végigment a vonalunkon:

— Vigyázni, két emberünk vízárt megy a patakra!

nátiaknál és a csajkásoknál a magyar minisztérium határozta meg a választás módozatait.

Tudjuk, hogy az 1848-i események következtében a fentebb idézett törvényt nem hajtották végre, midőn azonban a határőrvidéket feloszlatták, akkor, 1874-ben két bánati ezred és a csajkások, képviselőiket a fenti törvények alapján küldték a magyar parlamentbe.

Azonban még egy fontos törvénykomplexus foglalkozott ez időben a határőrvidékkel: az osztrák birodalom 1849 március 4-iki „alkotmánya”. Ennek értelmében csak egy egységes és oszthatatlan osztrák császárság létezett és ezen birodalom integritásának megőrzésére is szolgált a katonai határőrvidék, mely mint tisztára katonai intézmény, most már közvetlenül a bécsi központi hatóságoknak lett alárendelve. Ez a szerb nemzetiségű „grenzerek” egy részének, valamint a Szerbiában lakó „testvérek”-nek egyáltalán nem tetszett és sajtotjukban erősen is támadták ezt az intézkedést.

Igy például a „Napredak” azt írta akkortájt, hogy minden népfajnak, akárminő csekély mértékben is, megadták az emberi jogok minimumát, csak a mi testvéreinket, ezt a vitéz népet kezelik mint zsoldos rabszolgákat, mint a nyomorultak legnyomorultabbjait... Így festett a nagy császárhűség! Jellachich bán 1848 augusztus 6-án rendeleti úton mindenféle könnyítést ígért a határőrvidék népének, csak hogy a teljesítmények maximumára serkentse őket, ami sikerült is neki. Az 1850. évi május 7-én kiadott új határőrvidéki alapszabályok iparkodnak ezen ígéreteket legalább részben beváltani, ezeket jogilag is szentesíteni. A határőrvidék lakosai szabadabb

községi önkormányzatot kaptak, az új státus megadta nekik mindazon jogokat, mint a többi népeknek, amennyiben ezek a katonai szervezettel összeegyeztethetők voltak.

Ez persze nem mindenben elégítette ki a lakosságot. Így például a hivatalos nyelv nem a szláv, hanem a német lett. Csak a századparancsnok adta ki a rendeleteket, hirdetményeket a községeknek a nép anyanyelvén. A törvénytől, továbbá a népiskolákban azonban a nép anyanyelvét használták.

A törvénykezés a katonaság részére érvényben volt haditörvények (cikkek) szerint folyt le.

A határőrvidék lakóinak katonai szolgálatot kellett teljesíteni az uralkodónak; annak fejében azonban a községek a meglévő területeket maguknak, illetve a lakosok utódainak örök birtokképpen engedték most már át. Ezáltal a hűbérség megszűnt s a lakosok mindennemű a kincstárnak teljesítendő robotszolgálat alól is mentesítették. Megmaradt azonban a fegyveres szolgálat kötelezettsége a kapott birtok fejében. A házközösség patriarchális elveit megtartották. Az erdőket azonban állami tulajdonnak nyilvánították, igaz, hogy a lakosok az építőfát ingyen kapták és galyat is szabad volt szedniük tüzelőanyag céljára. A legelők szintén közös birtokot képeztek. Megengedték továbbá a lakosságnak a makkolást, gesztenyeszedést.

Különben megtartották az 1807. státus törvényeit.

Az 1850-i pátenz a „Grenzer”-ek magánjogi viszonyait lényegesen javította hálaképpen, 1848/49-ben tanúsított magatartásukért.

És míg ketten előttünk bukdácsoltak, másztak, csúsztak, mi elfeledtük, hogy kínlódtunk. Mindenki mosolyogva nézett a másikra. Áldottam a gondolatot s elhatároztam, hogy egész estig mást se teszünk most már és aztán... nines erő, ami itt tartson tovább bennünket!

Megvillan a fák árnyékából a kulacs s Győriék, mint a szürke gombolyag, felénk indulnak. De alig mozognak a teremtséit... az a srápnell a mienk volt felettük?... Persze... nem szaladhatnak... forró a kő... fujtatni is kell... a szentségit annak a srápnellnek!... Az arcuk lassan látszik, csúsznak, bukdácsolnak... Kovács, maradjon veszteg, ne mozogjon, várhat már

A zöld sáv felől, fejünk felett, balról, négy víjogó hang szakít a várakozásba... négy dördülés és az ólmok teméntelen serege... van, aki csak a szempilláit mozgatja, mert mind Győrieket nézi.

Két alakatlan gombóc görög alá és minden forduláskor tompán verődnek a töltött kulacsok. Aztán mind halkan szólunk...

És most kellett a legnagyobb mozdulatlanságban lenni!...

*

Mellemre vágtam a fejemet s az átizzadt ingre tapadt a szám. Ott nedvet találtam és cserepes szám széle enyhét érzett. S hogy így lefelé szegődött fejem, a bakancsom sarkánál egy undok, fekete féreg sietett el. A düh kergette-e vagy a gránátok verte hegy remegése hatott-e titkos érzékére, nem tudom. A sarkammal megmozdultam, mire hirtelen megállott. Potrohán felgömbült a halálszarv és mintha ugrásra készült volna. Visszahúztam a lábam: vajjon mit csinál?... Megremegett és irányváltoztatva egyenesen az öreg Farkasnak tartott. Az fakó arccal, összegörbödve nézett maga elé a gödrében.

— Vigyázzon öreg, a halálbogár!

Motyogott valamit, de akna robbant a tetőn s nem hallottam. De nem mozdult. Igaza van, minek is... Mit számít itt a látható ellenség?... Mihályi hadnagy úr jelentésével küszört egy ember:

— Három halott, egy súlyos sebesült a srápnelltől s két ember ájultan... Vízet kérünk!

*

Vízet?!... Maszatos görcs lett tenyeremben a papír. Vízet!... Igen, fiúk, küldök, hogyne... hiszen fakaszt-hatunk a sziklából... majd felszivattyúzzunk a patak-ból is, barátaim, csak kicsit még türelemmel. Ej, Mihályi, te is?... Miért nem spóroltál a Zöld-fában a multkor, miért pocékoltad a bort... Nem látjátok?... Igen, én is egy kicsit... igen, mintha nem volna itt körül... hogy is van... persze, Mihályi kacagott, mert féltem, hogy berekedek s ő ezen kacagott... pedig megmondtam neki, hogy az éjjeli zenénél nem akarom, hogy rekedt legyek, ott a Kicsi ablaka alatt, ...igen, ott hát, ahol egyszer, egy májusi estén kikönyököltünk és az öreg koldus megállott az ablak alatt, mondván:

— Istenem, de gyönyörű pár!...

Látod, Mihályi, akkor kellett volna spórolni... Vár-jatok!...

*

A maszatos papírgörcsön a tenyerem a csuklómra gördült. Éreztem: a csuklómban a verőér elvesztette az esztét. Táncolva mozgott és előttem újból megjelent Nagy Jóska meg... a patak-ból valami nagy vörös hullám s az aztán nyakonsapta őket és belefordultak a vízbe és hal-lottam, hogy nagyot röhögtek, hogy becstak bennünket. És úgy hallottam, hogy a fülemben van a falcone-i harangtorony és szólnak a harangok és csak azért nem hallottam tisztán, mert darazsak másztak a fülemben és ott zümmögtek, a fene egye meg, mert volt olyan is, hogy

Ami a katonai teljesítményeket illeti, azokat a következőképpen szabályozták:

Minden hadiszolgálatra alkalmas férfi, aki birtokkal rendelkezett, 20 éves korától fogva katonaköteles volt, vagyis a határon szolgálatot kellett teljesítenie s azt megvédelmeznie, a belső rendet fenntartani s az uralkodó rendeletére külföldön is kellett katonáskodnia. Külföldi hadiszolgálatra minden ezred I. és II. (tábori) zászlóalját alkalmazták, ezekből az idősebb hadkötelesek a III. („tartalék”) zászlóaljba kerültek. Ha az I., II. zászlóalj hadbavonult, a III. látta el a belső- és kordonszolgálatot.

A tábori zászlóaljak 6—6, a tartalék (III.) 4—4 századból álltak; a varasdi, szlavoniai német és illyrbánati ezredek ezenkívül még 1—1 osztály könnyű lovasságot is alakítottak (szerezsánok).

A tartalékszázlójba csak a legidősebb legénységet osztották be.

A kordonszolgálaton, továbbá fegyvergyakorlatoknál minden behívott katona zsoldot és kenyérpénzt kapott. A századkörleten belül azonban ingyen kellett szolgálatukat ellátni, — vagy ha rablók ellen riasztották fel őket. A katona teljes felszerelését, a fegyverzetet és ruházatot az államtól kapta s rokkantsága esetén nyugdíját is. Az 1850. szervezés szerint a 14 határőrgyalogezred és 1 önálló zászlóalj, 8 dandár és 4 gyaloghadosztályba tagozódott (utóbbiak székhelye Károlyváros, Zágráb, Eszék, Zimony).

Az újjászervezés a régi horvát-szlavon és új szerb-bánati határőrkerülettel számolt; előbbihez tartozott az

beleszűrt a dobhártyámba és azt döngték: vizz... zet... vizzzz... aztán valami hatalmas, forró szél kiszórta őket onnan és nekem nagyot ütött a karomra... huj, ez már fáj...

Mikor észhez tértem, nagy barnaság hajolt felém. — Víz! — nyöszörögtem tiszta öntudattal. Még arra is emlékszem, hogy az öreg Farkas sárga szemébe erre valami fényes, fehér, gyöngyös fátyol húzódott és az úgy látszott, bántja is, mert többször odanyomkodta öklét. Szípgöngyly az orrom alá:

— Csöpp sincs, főhadnagy úr!

*

Zsibbadt volt a balkarom s hogy megnéztem volna, nem birtam emelni. Odanéztem hát s különös volt, amit láttam. A zubbonyom zöldes posztóján, a könyököm körül setét véres massa éktelenkedett. Mintha sűrű mártás lett volna. Alatta nem éreztem a karom. A mártás közepin fel-felbuggyant valamivel világosabb, rózsaszín hólyag... és én átnyultam utána és mert hiába kértem vizet. nyalogatni kezdtem azt. Édeskés volt...

*

Az öreg elveszett szemem előtt.

*

Mikor felébredtem, egy nő rohant felém, karján egy nagy vörös keresztrel. Azt hittem a Kicsi... és mosolyogni akartam, de a hölgy rámkiáltott:

— Jesszus!

Csak akkor eszméltem valamelyest, hogy mégse a Kicsi, mert ő bizonyára könnyezve borult volna rám... Elkíáltottam hát magamat, bár úgy éreztem, hogy az erőlködéstől vér szalad a torkomra:

— Víz!

A hölgy nem mozdult. Nem értette. Olasz fogoly voltam...

1—10. ezred, összesen 339 négyzetmérföldnyi területen, utóbbihoz a 11—14. ezred, 243 négyzetmérfölddel.

Felemlítendő, hogy az 1851-i népszámlálás szerint az egész határőrvidék lakosságának 83%-a szláv (ebből 51% horvát, 32% szerb, a többi cseh vagy szlovák), 12% román, 4% német, 1/2% magyar, albán, olasz stb. Ami a vallást illeti, abszolút majoritásban voltak most is — mint eddig mindig — a görög keletiek.

A határőrvidék területein 1867-ben kb. 900 népiskola volt, azonban az iskolaköteles fiúknak csak 35%-a, a leányoknak meg pláne csak 25%-a részesült oktatásban; igaz, hogy ezzel szemben Horvátországnak nem katonai (határőrvidéki) részében az analfabéták arányszáma ez időben 81.1%-ra rúgott!

A határőrvidék költségére Zenggbén és Vinkovcban főgimnáziumot, Rakovácon és Pancsován főreáliskolát, Goszpics, Belovár, Petrinja, Mitrowitz és Zimonyban német anyanyelvű alreáliskolát tartottak fenn.

Az említetteken kívül még egy csomó görög keleti felekezetű iskola működött, ezek persze szerbül tanítottak.

A katonai kiképzés céljaira (altisztképzés) az ezrediskolák szolgáltak, melyek az akkori követelményeknek megfelelően mintaszerűek voltak. Ilyen ezredenként egy volt.

A szárazföldi és tengerparti határ- (kordon-) szolgálat ellátására a központi katonai hatóságok 1865-ben új szabályzatot adtak ki („Reglement für den Land- und See-Cordon der K. K. Militärgrenze”), melynek határozványai ugyan részben elavultak, olykor szinte nevetségeseknek látszanak ma, de sok tekintetben még ma is mintaképül szolgálhatnak.

Közvetlenül a határon csak altiszti őrsök voltak, míg a tiszti őrsöket tovább telepítették a katonailag fontosabb pontokra (jó áttekintés, gócpontok, útelágazások stb.). Az egyes határszakaszok parancsnokai őrnagyok voltak; a legénységet hetenként váltották fel.

Az őrsök távolsága egymástól a terepviszonyoktól és az illető határ politikai fontosságától függött. Az őrsök között járőrök biztosították az összeköttetést; ezek 2, esetleg veszélyesebb helyeken 4 főből állottak.

Külön igen célszerű utasítások szabályozták a határ-szolgálat ellátását a folyók és a tengerpart mentén.

Ezen szabályzat maradt érvényben a határőrvidék feloszlatásáig.

1850—1869-ig ötször szőlítették fegyverbe a határőrvidék lakosságát. Mindjárt 1850-ben, midőn majdnem háborúra került a dolog Ausztria és Poroszország között. Tudvalevőleg a határőrezredek mozgósítása került a legkevesebb pénzbe... ezért szőlítették őket fegyverbe, azonban a derék Grenzereket ezúttal hazaküldték anélkül, hogy komolyabb akcióra került volna a sor.

1853-ban a törökök elleni demonstrálás céljából mozgósították a határőrvidék egyes ezredeit, ezáltal megmentve Montenegrót.

A derék crnagorcok ezt a mentőakciót úgy hálálták azután meg, hogy folyton támogatták az elégedetlen elemeket Ausztria déli határain, de bandákba verődve, nem hivatalosan harcoltak is ellenünk. Csak gondoljunk az 1869. és 1882. felkelésre Dél-Dalmáciában, az 1909. annexió válságról és a világháborúról nem is beszélve!

1854-ben tudvalevőleg elkövette Ausztria a végzetes hibát, hogy Oroszországot fenyegette ugyan, midőn ez hadbavonult a törökök ellen, de nem csatlakozott a nyugati hatalmakhoz. Ezáltal Oroszország neheztelését vonta magára s izolált maradt 1859-ben. Ez alkalommal a gróf

Coronini tábornok vezényelte havasalföldi okkupációs hadtestben találunk néhány barnakabátos határőrezredet.

1859-ben az olaszországi hadjáratban a likai, otocsáci, a 2. báni ezred tábori zászlóaljai és a titeli csajkás zászlóalj vettek tényleg részt.

1866-ban valamennyi határőrvidéki ezredet mozgósították. Az északi hadseregben (Csehország) 3.045 fő harcolt. A déli hadseregben (Olaszország) 6.011 fő harcolt. Isztriában volt 10.575 fő és az olaszországi várakban 12.585 fő; azonkívül a likai és otocsáciakat Dél-dalmáciában, a szerb-bánati ezredet Erdélyben alkalmazták (9 zlj.), úgyhogy a mozgósítottak összlétszáma kb. 41.000 fő volt, vagyis a működő osztrák hadseregnek kb. egytizedrésze.

Az 1868-iki hadjárat után következik a kiegyezés és ezzel együtt az 1847/48-iki törvények végrehajtása Magyarországon; a katonai határőrvidék feloszlásának kérdése is aktuálissá vált.

Már 1861-ben kérték a határőrvidék képviselőit, hogy őket a terhes katonai szolgálat alól felszabadítsák s ugyanazon jogokat adják meg a végvidékek agyon-sanyargatott és elszegényedett népeinek, mint a többi lakosnak. A horvát-szlavon nemzetgyűlés foglalkozott is a határőrvidék feloszlásának kérdésével, törvénytervezetet is készített, de ez nem szentesített akkor.

Az 1868. évi XXX. törvénycikk újból szabályozta Magyar- és Horvát-Szlavonország egymásközi viszonyát, azonkívül 1868-ban bevezették az általános védkötelezettséget is, tehát a határőrvidék intézményének létjogosultsága is megszűnt.

Az uralkodó szentesítette a határőrvidék feloszlását, de közigazgatási, jogi és célszerűségi szempontokból a megszüntetést fokozatosan rendelték el. Megkezdtek a varasdi határőrvidéki ezredekkel. (Tudvalevőleg ez volt a legrégebb határőrkerület!)

1869 augusztus 19-én jelent meg a királyi kézirat, mely a szentgyörgyi és körösi ezredek kerületeinek kiválását rendelte el a határőrvidéktől. Az 1871 június 8-i kézirattal a feloszlítás befejezté vált. 1872-ben kellett a rendes újoncozást megkezdeni ezen kerületekben.

(Folytatjuk.)

Hogyan tanuljunk?

Írta: CSEPI BÉLA százados.

Ha a jó papról azt mondja a példabeszéd, hogy holtig tanul, akkor hirtelenében nem tudom, a jó csendőrrel mit kellene mondani, mert hogy mást kell mondani, az bizonyos; olyat, ami azt fejezné ki, hogy a jó csendőr még annál is többet tanuljon.

Az utasítások, a szabályzatok előírása, a rendeletek, parancsok és előjárói sarkalások meg nem szűnő hosszú sorozata mindig csak ezt ismétli: tanulni, tanulni és harmadszor is tanulni kell annak a csendőrnek, aki meg akarja állni a helyét.

Ahogy a próbacsendőr levetette magáról a polgári ruhát, máris tanítani kezdik. Tanítják az iskolákban, az őrsőkön, tanfolyamokban, szemléken nap mint nap megállás nélkül, minden rendfokozaton keresztül egészen a jól megérdemelt nyugdíjig. Kiképzik, oktatják, nevelik, hajlítják, gyúrnak, súlykolják, ösztönzik, buzdítják, megdicsérik, korholják végeszakadatlanul s mind csak azért, hogy tanuljon, hogy mindég többet tudjon s a többet mindég jobban tudja.

És a csendőr általában tud is. Annyit tud, hogy

csendőr lehessen vagy maradjon. De hol van még ettől az a tudás, amely az illetőt jó csendőrré teszi?

A tanítás — tehát az a művelet, amely az előjáró részéről nyilvánult meg a csendőrről szemben — és az eredmény is, nem mindig a csendőr, hanem sokszor csak az előjáró érdeme. A csendőr itt még csak „hagyta magát” tanítani. Ez azonban nem elég. Sohasem válhatik jó csendőrré az, aki csak azt tanulja meg, amit megparancsoltak neki és annyit, amennyit feladtak a számára. Ez csak bevezetés a csendőrségi szolgálat iradatlan erdejébe. De ott el is kell tudni igazodni, tájékozódni; kell tudni a viselkedések ezerféle módját az ezerféle helyzetben és körülmények között. Először csak azért, hogy megálljon a saját lábán, de azután azért, hogy a köznek hasznos munkát tudjon végezni.

Erre pedig csak akkor képes, ha nemcsak „hagyja magát” tanítani, hanem önmagát is tanítja.

Ez az „önmagunk tanítása”: az önképzés.

Sok csendőr kérdezi magában erre a beszédre: hát miben képezzem magam önként? Hirtelenében és röviden nehéz erre válaszolni. De nem azért, mert keresgélni kellene a feleletet, hanem azért, mert a rengeteg elsajátítandó dolog közül nem tudja az ember, melyiket is mondja ki elsőnek. De nem is kell ezen sem gondolkozni. A sok utasítás, szabályzat közül találomra is vegyen elő egyet s csak nézze meg a tárgymutatóját, már ott is talál több tárgycímet, amelyikről azt sem tudja, mi fán terem. De ha tudná is, ha fellelő a megfelelő oldalakat, részleteiben is talál nagyon sok megtanulni valót — vagy ha tudja: kibővítendő. A szabályzatok, utasítások tömör gondolatcsoportokból állanak, egy-egy mondatba sűrítve mindazt a tudnivalót, amelyről megint köteteket lehetne írni. Ha ezt a boncolgatást, ezt az elmélkedést és a gyakorlati élet számtalan idevonatkozó példáját összekapcsolva a csendőr önmaga, jószántából és következetesen végighaladva a szabályzatokon és utasításokon elvégzi, — akkor önképzésével foglalkozott és jó csendőrré válik.

Elsősorban a nyomozás elméleti és gyakorlati tudnivalóit sajátítja el a csendőr.

Ha a nyomozás a tettes kilétét és büntetendő cselekmény elkövetésének tényét és módját igyekszik kideríteni, akkor a csendőrnek ismernie kell, meg kell tanulnia mindazokat a szabályokat, eljárási módokat, tapasztalatokból leszűrt elveket, amelyekkel mindezt sikeresen elvégezheti.

Nem helyezkedhetünk arra a kényelmes alapra, hogy majd a tapasztalás meghozza mindezeket az ismereteket. Ez mindig csak a tanulni nem akaró, kényelmes emberek kibuvója volt. Ha mindent a tapasztalásra, vagyis arra lehetne bízni, hogy a tudomány az évek során magától menjen az ember fejébe, akkor felesleges lenne minden könyv, minden iskola. Csakhogy sajnos, nincs így, főleg a nyomozásban. A bűnözők egy lőfejjel rendszerint előbb járnak, mint a nyomozók. Ha nem igyekszünk azokat a bizonyos tapasztalatokat rövid idő alatt — egy-két év alatt — megszerezni, amit eddig egy hosszú szolgálati idő után értünk csak el, akkor lemaradunk, mert a bűn messze megelőz.

Szerencsére akadtak és akadnak ma is lelkes emberek, akik összegyűjtik, rendszerbe foglalják mindazokat a tapasztalatokat, amelyekkel sikeresen lehet a bűnözőkkel felvenni a harcot. A bűnözőkkel szemben folytatott harc ma már tudomány. Sokféle ágazatában megadja mindazt a

A hivatalokat kell ellátni emberekkel, nem az embereket hivatalokkal. AGOST, százsz választófedelem.

Hindenburg tábornagyot április 10-én másodízben választotta meg elnökül Németország. A tábornagy-elnök szemlét tart testőrezrede fölött.

tudást, amellyel fölénybe kerülhetünk a bűnözőkkel szemben. Ezt a tudást minden csendőrnek el kell sajátítani, hogy magát csendőrnek nevezhesse, necsak a ruhája után, hanem a közbiztonsági szolgálatban elért eredményei szerint is.

Meg kell értenünk, hogy a nyomozás nem testi munka. Nem portyázásból és nem a bűnözők után futásból áll, hanem nehéz szellemi munkából. A tapasztalatokra való visszaemlékezés, a jelenségek és körülmények helyes megfigyelése, megvizsgálása, lehetőségek, valószínűségek keresése, következtetések levonása, nagy ember- és szakismeret mind részei, részletei annak a komplikált munkának, amit nyomozásnak nevezünk.

Persze mindezeket csak folytonos tanulással, önképzéssel lehet elsajátítani.

Mindezeket csak nagy általánosságban írtam le. Talán szépen hangzott, de nem elég az útbaigazításhoz. Ha az önképzésről és annak szükségességéről beszéltünk, két nagy kérdés maradt még nyitva:

1. honnan szerezhetjük a megtanulandó anyagot és
2. hogyan tanuljunk?

Tehát: El sem tudom képzelni, hogy az őrökön szolgáló csendőrök vásároin könyvei között volna ilyen tárgyú, önképzésre alkalmas könyv. Mert sok mindenféle könyvet megvásárolnak a csendőrök az ügynökök rábeszéléseire, de nem igen van azok között egy sem, amelyik a nyomozással foglalkozna. Ilyet nem is árulnak. De nem ebben van a hiba. A hiba ott van, hogy a csendőrnek nem is jut

eszébe, hogy effajta könyveket kellene vásárolnia. Nem keresi, nem kutatja őket. Mintha a regény inkább érdekelné, mint a hivatása. Ha pedig gondolt is rá, egy-kettőre megfeledkezett róla, mert hirtelenében nem tudja, hogy hová, kihez is forduljon. Én ebben is tudok tanácsot adni. A szabadsága, vagy eltávózása alatt menjen be valamelyik nagyobb városban a legnagyobb könyvkereskedésbe. Ott mondja meg, hogy szeretné azokat a könyveknek a jegyzékét átnézni, amelyek a bűnügyi nyomozással foglalkoznak. Egy-egy ilyen clóadt könyvnek nézze át a tartalomjegyzékét és máris tudni fogja, hogy neki való-e a könyv vagy sem.

Egyszerűbb megoldás, de nem bizonyos, hogy éppen azt kapja meg, amire gondol, az, hogy valamelyik budapesti nagy könyvkereskedőtől kéri el az ilyen tárgyú könyvek jegyzékét és abból rendel.

Az őrparancsnokképző iskolánál lévő csendőrségi könyvtár a Csendőrségi Lapokban mindig közli a beszerzett könyvek jegyzékét. Válasszon ezek közül a csendőr; egy hónapi időre megkaphatja, ha szolgálati jegyen igényli és a portót megfizeti. Itt meg kell jegyezni, hogy elég kevés az érdeklődés a könyvtár könyvei iránt és csupán egy pár könyvet kértek ki ezideig.

Ha pedig valaki az itt leírt módok egyikét sem akarja választani, kérdezze meg a Csendőrségi Lapoktól, hogy van-e ilyen tárgyú könyv és hol kapható az.

Az önképzést szolgálja a Csendőrségi Lapokban megjelent jobbnál-jobb szócikkek egész sora is. Tanuljon

ezekből a csendőr. Persze tanulás alatt nem azt értem, hogy átolvassa a cikket, mint egy napilap híreit. Ez nem tanulás. A tanulás célja a tudás, a tudáshoz pedig a jó megértés, jó felfogás szükséges, hogy az eszünkbe jól belevessük és ott megtartsuk, amit meg akarunk tanulni. Egyszerű átolvással pedig lehet, hogy jól megértjük, amit olvasunk, de nem tudjuk az agyba jól belevésni és ott megtartani.

Na már most: hogyan tanuljunk?

Már az előbbi bekezdésben érintettem a tanulást. Tanulni sokféleképpen lehet. Minden, ami ismereteimet gyarapítja: tanulás. Eszerint tanulhatok érdeklődés útján, a körülöttem lévő jelenségek és körülmények megfigyelésével. Járok-kelek, utazom és mindent megfigyelek, ami utamba akad. Ilyen módon azonban sohasem tudom, hogy mivel találkozom, az elinduláskor tehát még fogalmam sincs róla, hogy mit fogok megtanulni és mit tanulhatok meg. Na meg az ilyen cél nélkül való nekiindulás csak olyan embernek való, aki nem tud mit kezdeni sem az idejével, sem a pénzével.

Ismeretszerzésünknek válasszunk más módot, olyat, ahol a célt kitűzzük és annak elérésére az utunkat is kijelöljük.

Ez a mód a könyvből való vagy — előadások hallgatása útján — az élőszókból való tanulás lehet.

Mit tanuljunk és hogyan tanuljunk?.. Ez a kettős kérdés az, amivel mindenekelőtt tisztában kell lennünk, hogy azt az eredményt érthessük el, amely szerint ismereteinket gyarapítottuk.

Nem olyan egyszerű a felelet! Hogy nem egyszerű, azt bizonyítja az a sok letört jószándék, amellyel nekiindultak a csendőrök a tanuláshoz és abbahagyták mégis. Miért? ... Mert nem jól választották meg a helyet, az időt, a környezetet, a testi- és lelkiállapotot és legfőképpen azért, mert ha a felsoroltak közül valamelyik zavarta vagy akadályozta őket, azt az egy-két okot olybá vették, mintha az ezután folytonosan ismétlődne. Kedvüket szegte.

Tanulni csak nyugodt környezetben s megnyugodott testi- és lelkiállapotban lehet. Ne fogjunk hozzá a tanuláshoz és ne folytassuk a tanulást ott, ahol mások, emberek vagy állatok, akár beszédjükkel, akár cselekvéseikkel figyelmünket minduntalan elterelik arról, amit tanulunk. Ne tanuljunk nagy melegben, hidegben, mert figyelmünket az ezek elleni védekezés köti le. Ne tanuljunk lázas beteg vagy kifáradt testi állapotban. Ugyanígy bánat, szomorúság, harag, nagy öröm utáni első időszakban sem. Igyekezzünk zavartalan környezetet és időt, másrészt kipihent testi, szellemi és lelkiállapotot találni a tanulás megkezdéséhez.

Ha a körülmények kedvezők, előveszem azt a könyvet, amelyből ismereteimet gyarapítani akarom és hozzáfogok a tanuláshoz.

Példának hozom fel dr. Erdélyi győri tüztoltóféparancsnok által írt kis füzetet, amely a tűzrendészet körébe vágó általános tudnivalókról szól. Mi az első teendőm?.. Akár az elején, akár a hátulján van a füzetnek, de először is a tartalomjegyzéket olvasom el. Mi a célja ennek?.. Röviden tájékozodom a megtanulandó anyagról. Furcsán hangzik talán, de a tartalomjegyzéket is meg kell tanulni. Hogyan?.. Szó szerint, sorrendben! Ezzel elértem azt, hogy tudom, ismerem a könyv vázát, beosztását, az egyes részek egymásutáni (minden bizonnyal észszerű) sorrendjét. Olyasmi ez, mint ha valaki egy nagy épületben el akar igazodni, akkor megszerzi az épület alaprajzát, tervrajzát és abban tájékozódik. Aki nem így cselekszik, az folytonosan eltéved az épületben.

A tartalom megtanulása azért is fontos, mert később

az egyes részek tanulásánál nem eshetem abba a tévedésbe, hogy elképzelésem útján olyasmire gondolok, ami nem ide, hanem egy még csak ezután következő fejezetbe vagy gondolatcsoportba tartozik.

Megtanulom tehát a tartalomjegyzéket:

1. Tűz és égés.
2. Tűzvesélyesség.
3. Az anyagok osztályozása.
4. A tüzek neméi.
5. A tüzek keletkezési okai.
6. A robbanás.
7. A tüzek keletkezési okainak nyomozása.
8. Kérdések csoportosítása, amelyekre a nyomozás során feleletet kell kapnunk.

Megjegyzem, hogy ez elmaradhatatlan még olyan esetben is, amikor mint pl. a Szut.-nál is, 109. § van felsorolva a tartalomjegyzékben. Látjuk azonban, hogy ez a 109 § 12 fejezetbe van csoportosítva. Itt elégséges egyelőre csak az átveendő fejezet tartalomjegyzékét megtanulni.

A fenti 8 részt is be lehet osztani két fejezetbe. Pl. az 1., 2., 3. alattiak címe volna: „Általános fogalmak”, a 4—8. alattiak címe volna „Nyomozástani rész”.

Ha így a tartalmat ismerem, akkor következhetik csak az, amit különben mindenki eddig is úgy tett: hozzáfogok az első rész megtanulásához.

Hogyan? Elolvasom figyelmesen az egész első részt. Ennek az a célja, hogy felfogjam, megértsem, miről van szó. Megjegyzem, hogy ez ritkán sikerül első elolvasásra, tehát újból és újból figyelmesen végigolvasom. Semmi körülmények között sem szabad a tanuláshoz úgy hozzáfogni, hogy elkezdem az első bekezdést szó szerint eldarálni és addig darálom, míg az elmondás gépiesen, hiba nélkül nem sikerül. Ez rossz módszer, mert nem a megértésre törekedtem, hanem szajkó módjára begyakoroltam a szavakat sorrendben elmondani. A tudás első feltétele a megértés. Persze ezzel is sokan bajban vannak. Nem igyekeznek megtalálni a kérdéses szöveg velejét, a magját.

Akár beszélünk, akár írunk, mindig csak valamiről beszélünk valamit. Azt kell tehát megtalálni, hogy miről beszélünk és mit mondunk róla. A többi már csak kiegészítő, összekötő része a szövegnek.

A példának felhozott részben az anyagokról beszélünk. Azt beszéljük róla, hogy ezeknek legnagyobb része, ha melegítjük, légneművé válik. Pl. a fa, ha melegítik, gázokat bocsát ki magából (füstöt). Ez érthető dolog, ebben nem kételkedik egyikünk sem, hiszen számtalanszor tapasztalta már. Az új csak ezután következik, mikor azt mondja a szöveg, hogy ezen alapul az égés. Ezen már érdemes gondolkodni, — de kell is! Miből áll a gondolkodás? Eddigi tapasztalataimban keresek erre magyarázatot. Azt magam is megtettem már, hogy füstölő fa vagy szén füstjét gyufával meggyújtottam és az lángralobbant. Így elhiszem, hogy az anyagból kiáramló gázoknak közülük van az égéshez, és el is hiszem, hogy ez az alapja az égésnek. De tovább gondolkodom és eszembe ötlök, hogy a víz is bocsát ki magából, ha melegítik, légnemű anyagot (a gőzt), de azt hiába igyekeztem meggyújtani, az eredmény az volt, hogy még a gyufám tüze is kialudt. Hát ez hogyan lehetséges? Egyik fejlődő légnemű anyag meggyullad, a másik meg nem? Mi a magyarázata ennek? A szövegben olvastam, hogy éghető gázokat vagy gőzöket bocsát ki a legtöbb anyag magából, ha melegítik; — megérttem tehát, hogy a víz nem éghető gőzöket bocsát ki magából. A víz hát nem is éghet!

Röviden összegezve: mit értettem meg? Azt, hogy 1. a legtöbb anyag 2. kibocsát magából 3. éghető gázokat, gőzöket.

Emlék a hosszú télből.

(Mazóly B. ny. szds. rajza.)

Minden más a szövegben csak ennek a három részből álló kijelentésnek a kiegészítője.

Miért kellett ezt nékem megértenem? Azért, mert később azt olvasom, hogy „ezen alapul az égés”. Így kapcsolódik a jól megértett okhoz az okozat. Ha pedig valamely okozatnak megtaláltam az okát, akkor már tudásról beszélhetünk. Tudom eszerint, hogy mi az égés!

Vagy más példa! A robbantásról szóló fejezet 1. bekezdése meghatározza, hogy mi a robbanás. Miről beszélünk? A robbanásról. Mit mondunk róla? Azt, hogy a robbanás *erőkifejtés*. Kinek, minek az erőkifejtése? A gőzöknek és gázoknak az erőkifejtése! Milyen erőkifejtése?... Hirtelen fellépő erőkifejtése! Mikor következik ez be?... Ha melegítjük őket! Miért?... Mert az a tulajdonságuk, hogy melegítés folytán terjeszkedni törekednek. Ha pedig elgondolom azt, hogy erőt csak ott lehet kifejteni, ahol ellenállás van, akkor azonnal találok gyakorlati példát is, amelynek segítségével a megértésem teljes lesz. A múlt nyáron az egyik vasúti pályaudvar rakodóján felrobbant egy szénsavas vaspalack, pedig senki sem járt a közelében. Megértjük ezt az esetet?... Igen! A szénsav gáz. A gáz, ha melegítjük, terjeszkedik. A nyári erős napsütés felmelegítette a szénsavpalackot. Mit tett a gáz?... Hogy terjeszkedhessék, erőt fejtett ki: szétrepesztette a vaspalackot. Nem úgy, mint a föld, ha nagyon megszárad: megreped, — hanem egy pillanat alatt, hirtelenül.

A tanulásra kijelölt részen így haladok keresztül bekezdésről bekezdésre, esetleg csak mondatról mondatra a megértés végett. Megértés nélkül vagy csak hiányos megértéssel is, nem tanácsos a tanulás további teendőjéhez fogni.

Ha megértettem a kijelölt részt: (a feladott leckét), akkor hozzáfogok a megtanulásához. A megtanulást akkor érem el, ha a kijelölt részt el is tudom mondani. Mit csinál-

tam akkor, amikor addig tanultam, amíg csak el nem tudtam mondani?... Amit megértettem, jól belevestem az agyamba, megtartottam a magam számára. A megtanulást közönségesen úgy értik, hogy szószerint el is tudja mondani az illető a leckéjét. Igen, ez a megtanulás! Megfelelő szóbőségű embereknek azonban nincs szükségük a szószzerinti tanulásra; akkor is megtanulták az anyagot, ha azt összefüggően, észszerű sorrendben, a saját szavaikkal el tudják mondani.

A megtanulás módjára ajánlom mindenkinek, hogy pl. a szószzerinti tanuláshoz se aprózza fel a szöveget bekezdésekre vagy mondatokra szerint. Az egész elmondását gyakorolja úgy, hogy azt elejétől a végéig olvassa el annyiszor, ahányszor csak szükséges ahhoz, hogy a végén már olvasás nélkül is el tudja mondani. Ennél is, de a nem szószzerinti tanuláshoz is jó segítség az, hogy a megtanulandó rész vezérszavait sorrendben egymás alá leírjuk s erre időközönként rátekinünk. Ez az összefüggést biztosítja és az észszerű sorrendet könnyebben betarthatjuk. Pl. a robbanásnál feljegyezzük:

robbanás általában,
hideg robbanás,
vegyi robbanás,
robbanást előidéző anyagok,
robbanó anyagok,
gyújtó anyagok,
gázok és gőzök,
porrobbanás.

Ezek mint útjelzők szerepelnek a megtanulás első útjain. Később persze még ezekre sem lesz szükség, mert nélkülük is képesek leszünk az egész anyagot segítség nélkül elmondani.

Ilyen segítséget jelentenek a rajzok, ábrák, vázlatok

is, amelyeket a szöveg jobb áttekinthetése végett szerkesztünk.

Jól jegyezzük meg: a tanulás fokmérője az elmondás. Teljes megtanulásról csak akkor beszélhet valaki, ha hibátlanul, akadályok, zökkenők nélkül, összefüggően és értelesen el tudja mondani azt, amiről beszélni akar vagy amiről beszélnie kell. Nagyon mindegy az, hogy ki hogyan éri ezt el. Tanulhat valaki hangosan, a másik csak némán olvasva vagy sétálva, mormolva, kézmozdulatokkal kísérve. Tanuljon mindenki úgy, ahogy megszokta, ahogy neki legkönnyebb. A fődolog, hogy addig tanuljon, amíg minden segítséggel nélkül képes elmondani az anyagot.

Ha ezt elérte, ha tehát megértette és el tudja mondani a tanulnivalóját, akkor mondhatja azt, hogy tudja is a leckét.

Végezetül pedig a tanulás eljáról is szólok. Azért tanulunk, hogy tudjunk. Tudásunkat bebizonyítjuk az elmondással, elmagyarázással s hasznát pedig a rávaló visszaemlékezéssel vesszük.

Ez a végcél. Tudásunkat felhasználjuk, amikor az életben átszeli bennünket valamely akadályon. Ha pedig arra gondolunk, hogy a nyomozás folyama az akadályok sűrű láncolata, akkor meg kell értenünk, hogy nagyon sokat és sokfélét kell megtanulnunk és felhasználni tudnunk, hogy eredményt érthessünk el. A tudásunk felhasználásának is van egy nagy kerékkötője: az elfelejtés. Nem vagyunk képesek szükség esetében visszaemlékezni arra, amit már megtanultunk, tudtunk, éppen akkor, amikor azt fel kellene használnunk. Szükséges tehát mindezek felül még a tudásunk időközönkénti megvizsgálása: az ismétlés, az ismétlés nem más, mint felújítás. A megtanulás után nem vethetjük el a megtanult anyaggal való foglalkozás gondját, mert új tanulás, új ismeretszerzés, az idő múlása folytán tudásunk mindinkább halványodik, hézagossodik és az is megesik, hogy teljesen kivész. Hányszor hallottuk pl., hogy valaki teljesen elfelejtett egy nyelvet beszélni.

Ha elismerjük, hogy a csendőrnek rengeteg ismeretre, tudásra van szüksége, hogy a bűnözők elleni küzdelemben ő maradjon a győztes; ha megértettük, hogy tudásunkat állandóan felszínen kell tartanunk a gyakori felújítás útján, akkor azt hiszem, bebizonyítottam, hogy a jó csendőrnek még többet és még többször kell tanulnia, mint a jó papnak.

A csendőr szolgálata a gyakorlatban.

Írta: dr. UHLYARIK JÁNOS tb. főszolgabíró.

(Befejező közlemény.)

X. örs feljelentette T. lakost azért, mert löszert adott át L.-nek, akinek birtokában fegyvertartási engedély nélkül fegyver volt. Amidőn T. erről értesült, a büntetés alól akképpen szeretett volna szabadulni, hogy szolgálatot tesz a csendőrségnek és az L. ellen vadászati kihágási ügyben folyamatba tett nyomozáshoz segítséget nyújt. Ugyanazon vadászterületre ment tehát vadászni T., ahová L. szokott járni, de amely T.-re vonatkozólag is idegen terület volt. A csendőrség helytelenül járt el, amidőn a tudomására hozott eset feljelentésénél T.-t mint tanut állította be, holott épp olyan gyanúsított volt, mint L. Természetesen megbüntettem T.-t is a magánvádoló magánindítványa alapján, mert hiszen az a körülmény, hogy valaki a csendőrség részére pláne akkor, amidőn bajba kerül, bizalmi szolgálatot tesz, nem mentesít a felelősség alól.

Amidőn a csendőr bizalmas értesülés alapján teszi meg feljelentését, de őrizetbe vett bűnjel, azaz tárgyi bizonyíték nincsen, az annyi, mintha a csendőr feljelentést sem tett volna, mert a terhelt tagadásával szemben nincs bizonyíték, a besúgó nevét pedig a csendőr el nem árulhatja. A bizalmas úton nyert értesülés tehát ilyenkor egy magában teljesen elégtelen. Mondanom sem kell, hogy ha a csendőr pl. bizalmas értesülés alapján megtudja, hogy X. fegyvert rejtget magánál, a házkutatás során pedig előkerül a fegyver, ez a tárgyi bizonyíték fölöslegessé teszi tanunak (besúgónak) a szerepeltetését.

A politikai és vadászati szempontból megbízható egyének kezében levő fegyver köznyugalomra és közbiztonságra előnyös, megnyugtató, megbízhatatlan egyén kezében azonban minden körülmények között, de különösen válságos időkben aggályos. Azért, midőn a fegyveresen elkövetett vadászati kihágások felderítésére és megtorlására nagy súlyt helyezünk, két lényeges szempont vezérel bennünket: közbiztonsági és nemzetgazdasági. Igaz, hogy az is elkövetheti az orrvadászatot, akinek vadászjegye és területe van, mert pl. ha fegyveresen idegen vadászterületre lép, vagy ha tiltott időben vadászik, szintén orrvadászattal állunk szemben, az orrvadászat tipikus eseteit azonban azok szokták elkövetni, akiknek fegyvertartási engedélyük nincs, akik minden tekintetben megbízhatatlanok szoktak lenni, vagy akik vadászati szempontokból vadirtóknak minősítendők. Ennek következtében a csendőr legértékesebb, de sokszor legnehezebb, sőt bizonyos körülmények között veszélyes szolgálati teljesítményei közé sorolhatjuk a vadászati kihágások felderítését és üldözését.

Aránylag igen kevés orrvadászt kerítenek kézre csendőreink, aminek magyarázatát abban találom, hogy a hétpróbás, nótórius orrvadász legtöbbször az est beálltával indul „munkára”, ilyenkor akar vadat „fogni”. Csendben, sötétben, orozva, titokban működik. Másnak munkával, befektetéssel, okszerű vadtenyésztéssel kímélt vadjait akarja elrabolni. Kézenfekvő a föltevés, hogy válságos időkben az orrvadászból lesz a legvérengzőbb és legszántabb embervadász és rabló. Midőn e sorokat írom, még nem került csendőrkézre az az elvetemült gyilkos, aki járásunk egyik községének határában az est leple alatt, lesből mintegy 8—10 méter távolságból lelőtt egy erdőört, biztosra vehetjük, hogy a tettesnek fegyvertartási engedélye nem volt és hogy az orrvadászok elszánt bandájából került ki.

A csendőrségi múzeum számára néhanapján átengedünk bűnjelfegyvereket, amelyek azonban csak a vadászó kezei között nevezhetők azoknak. Akik az ilyen ócska vasdarabokból össze-vissza drótozott és forrasztott alkotmányok ravaszát el merik rántani és eközben életüket teszik kockára, azok a legnagyobb lelkinyugalommal lövik le a csendőrt is. Ezt jól jegyezze meg a csendőr is és azért igyekezzék a legteljesebb eréllyel, a törvényes keretek között ügyesen, fáradhatatlanul és még a vadorzónál is nagyobb ravaszsággal kézrekeríteni a vadorzót.

A vadászati kihágások üldözésénél többször tapasztaltam, hogy a csendőr nem csatol a feljelentéshez magánindítványt, ami pedig az eljárás megindításának nélkülözhetetlen kelléke, ha nem hivatalból üldözendő vadászati kihágásról van szó. Ha én vagyok a vadászterület tulajdonosa vagy bérlője és az én vadászterületemen követi el a vadászati kihágást az, akinek a területemen vadászati joga nincs, annak a feljelentése vadászati évadban kizárólag az én elhatározásomtól, az én magánindítványomtól függ, mert én vagyok a pernek az ura. (1883. évi XX. t.-c. 26. §.) Ha azonban valaki, még ha a saját vadászterületén is, de tilalmi időben ejt el vadat, akkor ez már hivatalból üldözhető.

dözendő vadászati kihágást képez, magánindítvány nélkül is üldözendő. (Pl. a hivatkozott törvény 28. §.)

Az is előfordult, hogy a csendőr vadászjegy nélkül vadászó, de fegyvertartási engedéllyel bíró egyént is a főszolgabíróhoz jelentett fel, holott a magánindítványtételre jogosult fél magánindítványa hiányzott. Aki vadászjegy nélkül vadászik, de egyébként más kihágást el nem követ, (tehát pl. fegyvertartási engedélye is van) azt a pénzügyigazgatósághoz kell feljelenteni. Az illetékes pénzügyigazgatóság ugyanis a fegyver- és vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-c. alapján jár el azokkal szemben, akik vadászjegy nélkül vadásznak és vadászati, illetőleg fegyveradót nem fizettek.

Akadtt őr, amely a felhozott esettel éppen ellentétes módon járt el. A hurkozó, a töröző orrvadászt a pénzügyigazgatósághoz jelentette fel. Ez természetesen helytelen, mert a pénzügyi hatóság csak adózási, pénzügyi szempontokból jár el vadászati ügyekben, már pedig az egyébként is tiltott vadászati eszközök, a török és hurkok után adót fizetni nem kell, illetőleg nem lehet.

Általános gyakorlat, hogy a csendőr körvadászatok alkalmával a vadászokat a vadászjegyeik érvényessége és helyessége szempontjából ellenőrizni szokta. Az ezen szempontokból észlelhető összes hiányok és szabálytalanságok az 1883. évi XXIII. t.-c. 42. §-ában felsorolt esetekben a pénzügyi hatóságok elbírálása alá tartoznak.

A kizárólag húsrá éhes vadászó hideg téli időben, nagy hóban a vadászati törvény 27. §-ában körülírt, minősített orrvadászatok közül főleg a hurkozást és törözést szokta gyakorolni. Azokat, akik a vadászat ezen módjait gyakorolják, még nehezebb kézrekeríteni, mint a fegyveres vadászót, mert a csendőr alig teheti meg, hogy pl. az ismeretlen vadász által kihelyezett hurkok mellett mindaddig lesben álljon, amíg gazdájuk a zsákmányért jelentkeznek. Ilyenkor tehát nagyon értékes szolgálatot tesz a csendőrnek a bizalmi egyén. Ha pedig nincs biztos gyanúsított, csak éppen a tiltott vadászati eszközök találhatók meg, legjobb, ha a csendőr feljelentést sem tesz, hanem mintha miről sem tudna, vár, figyel és óvatosan pihato. X. járőr pl. feljelentett valakit hurkozás miatt, anélkül, hogy a gyanúsított a terhére rótt cselekményt beismerte vagy arra tanuk lettek volna, megjegyezte azonban a feljelentésben a gyanúsított tagadásával szemben, hogy a „hurkok körül talált lábnyomok egyeztek a gyanúsított lábnyomaival”. A lábnyom mint bizonyíték egymagában legtöbbször annyi, mintha bizonyíték nem is lett volna.

X. őr egy magánvádoló kérésére az 1883. évi XX. t.-c. 26. §-ában megállapított vadászati kihágási ügyben nyomozott egy „fehérköpönyeges” vadász ellen, aki állítólag orrvadászott. A feljelentésben több tanu szerepelt. A tárgyalás során a terhelt tagadott, illetőleg mindössze annyit ismert be, hogy tényleg van fehér porköpönyege. A vadász és a vele volt tanu pedig csak azt látták távcsővön keresztül, hogy egy fehérköpönyeges alak a magánvádoló vadászterületén járkált fegyveresen. A többi tanuk a terhelt fehér köpönyegén kívül semmiről sem tudtak, illetőleg sohasem látták, hogy idegen területen, illetőleg magánvádoló területén vadászott volna a terhelt. Természetesen felmentő ítéletet hoztak, mert a tényállást erőszakkal felépíteni nem lehet olyan tanukkal, akik még a nyomozás során sem tettek terhelt vallomást.

Már a multkorai cikkemben is hangsúlyoztam, hogy a csendőr első és legnemesebb kötelessége a feltétlen igazmondás; amit jelentésében papírra vet, legjobb meggyőződése szerint fedje tettenérés esetében a való tényállást és a kikérdezett egyének vallomásait. Ettől az alapelvtől eltérni nemcsak erkölcsstelen, de sokszor okatlan dolog is.

Kormányzó Úr Ö Főméltósága *Durucz István* és *Nagy Mihály* gödöllői őrbeli törzssörmestereket a magyar bronz érdeméremmel tüntette ki. A kitüntetetteket a gödöllői őrslaktanya udvarán *Zselyonka József* ezredes, a budapesti csendőrkerület parancsnoka személyesen díszítette fel.

X. őr pl. feljelentette B. orrvadászt azért, mert idegen vadászterületen, töltött vadászfegyverrel érte. A fegyver tartására hatósági engedélye nem volt. Magánindítványt a csendőr beszerzett. Kétségtelen, hogy a terhelt mind a vadászati, mind a fegyvertartási kihágási cselekményt elkövette, bár azzal védekezett, hogy a fegyvert, amelynek egyik csőve meg volt töltve, a másikkal pedig néhány perccel azelőtt kellett lőnie, mert a járőr a lövést hallotta, éppen a tettenéréskor találta. E tényállással szemben a járőr egész mesét írt a feljelentésben azzal, hogy az előadottakat a terhelt beismerte és egyben két bizalmi egyént is szerepeltetett a kikérdezésnél. A tárgyaláson a terhelt a fentiek szerint adta elő a tényállást és határozottan állította, hogy őt a csendőrök ki sem kérdezték, az sem felel meg tehát a valóságnak, hogy bizalmi egyének lettek volna jelen a kikérdezésnél. A csendőrijárőr tagjai kihallgatásuk során kijelentették, hogy a bizalmi egyéneket tényleg „csak formai okokból” vették föl a feljelentésbe és a gyanúsítottat csak „elővezetés közben” kérdezték ki.

Egy másik csendőrségi feljelentés szerint a gyanúsítottak beismerték, hogy idegen vadászterületen fácánt és nyulat lőttek. Terheltek a tárgyalás során tagadták, hogy nyulat lőttek és hogy ezt a csendőrök előtt beismerték volna. A kihallgatott csendőrök a feljelentésnek a nyulat lövésére vonatkozó részét „tévés”-nek jelentették ki. Mi sem természetesebb, mint hogy ilyen körülmények között a bíró mindent kétkedve és bizalmatlanul fogad, amit az illető őr jelent, mert akit egyszer azon érünk, hogy nem mondott igazat, annak máskor sem hiszünk. Már pedig egy kihágási eredmény igazán nem éri meg, hogy az őr a főszolgabíró előtt megbízhatatlanná tegye magát. A csendőrnek, ha már bizalmi egyének jelenlétében nem kérdezhetette ki a gyanúsítottakat — ami szabálytalan volt, — be kellett volna érnie a tettenéréssel, a tárgyi bizonyítékkal, azzal a hivatalos megállapítással, hogy gyanúsítottak fegyvertartási engedéllyel nem rendelkeztek és hogy részben beismerő vallomást tettek. Az erély és erőszakosság különböző, sohasem összetévesztendő fogalmak. Erélyt kell kifejteni akkor, amidőn a tényállás felderítése nem könnyű feladat, de erőszakoskodással kiszorított bizonyítékokra, a kiderített bizonyítékok szándékos megtoldására semmi szükség nincs, sőt a hatósági, karhatalmi tekintély lejáratására szolgálnak.

M. kir. csendőrség felügyelője.

464. szám.

csf.—1932.

*Csendőrségi Lapokban közreműködők
megdicsérete.*

*Valamennyi kerületi — az anyagraktár, nyomozóosztály
— parancsnokságnak és a tanulmányi bizottságnak.*

Budapest, 1932 április 1.

A Csendőrségi Lapok szellemi és szakirodalmi színvonala az utóbbi években szép fejlődésnek indult. Örvendetes jelenség ez, mert egy testület képzettségét, hivatása iránt való érdeklődését és szellemi tevékenységének élénkségét elsősorban a szakirodalmán keresztül lehet megítélni.

A szokásos szaklapokénál messzebbmenő jelentőséget tulajdonítok a Csendőrségi Lapoknak, mert nemcsak arra van hivatva, hogy szórakoztasson és az önképzésre lehetőséget nyújtson, hanem — és nem utolsó sorban — arra is, hogy széttagolt testületünkben ébrentartsa a testületi szellemet és összekötő kapcsa legyen a testület tagjainak, akiket szolgálatunk sajátossága megfoszt a személyes együttélés, a gyakori személyes érintkezés lehetőségétől és előnyeitől.

Ebből a szemszögből ítélem meg azoknak a tiszteknek és altiszteknek a munkásságát, akik közleményeikkel a lap színvonalának illetően felemelkedéséhez hozzájárultak. A közlemények közé nem vonhatók általános vagy szakirodalmi értékük szerint éles határvonalat, mert már azáltal is, hogy megjelentek, a beküldött dolgozatok között legsikerültebbeknek bizonyultak, azért alább azoknak a neveit sorolom fel, akiknek az utolsó három évben (1929, 1930, 1931) a legtöbb közleményük jelent meg. Ezek:

A) Tisztek:

Barcza Jenő százados,
Barényi Ferenc alezredes,
Báró Béla százados,
Benedek Mihály százados,
Beöthy Kálmán százados,
Bodrogai András százados,
Czeglédy Jenő százados,
dr. Cziáky Ferenc altanácsnok bíró,
Csányi Károly g. százados,
Csepi Béla százados,
Engelmann Andor g. hadnagy,
Fuchs István százados,
dr. vitéz Gereöffy Géza százados,
Mátéffy István százados,
Micskey Kálmán százados,
Milviusz Attila százados,
vitéz Paksy-Kiss Tibor őrnagy,
Posszert Jakab százados,
dr. Preszly Lóránd alezredes,
Prettenhoffer Andor százados,
Reviczky Zsigmond százados,

Schrédl Vilmos őrnagy,
Toldy Árpád százados.

B) Altisztek:

Árkosi Gyula tiszthelyettes Budapest,
Batár Antal tiszthelyettes Budapest,
Csalányi (Czier) Károly tórm. Debrecen,
Füleki József alhadnagy Toponár,
Kovács Sándor II. alhadnagy Nagybjom,
Mészáros Károly alhadnagy Szeged,
Nagy Lajos I. őrmester Szombathely,
Néveri Sándor alhadnagy Szeged,
Novák István alhadnagy Budapest,
Székely István tiszthelyettes Szombathely.

Fentnevezetteknek értékes irodalmi közreműködésükért, amelyet szolgálati kötelességükön felül teljesítettek, elismerésemet fejezem ki. Tudom, hogy irodalmi munkálkodásra nincsen mindenkinek egyforma lehetősége s az sem kétséges, hogy valakinek egyéni vagy szolgálati értéke független attól, hogy irodalmi munkásságot is kifejt-e vagy sem, de azokat, akik ahhoz kedvet és képességet éreznek magukban, felhívom, hogy a működésüket folytassák az eddigi törekvéssel, hogy a Csendőrségi Lapok ezután is olyan jól tölthesse be hivatását, mint eddig.

vitéz Szinay Béla tábornok
a m. kir. csendőrség felügyelője.

Gyakorlati bajtársiasság.

Írta: NÉMETH PÁL I. tiszthelyettes (Pápa).

Hideg, ölmos eső esik. Egy-sár és víz a határ s az el-takarodni nem akaró északi szél átsüvít az ázott csendőruhán, belemar a csontokba. Fáradtan, ázottan, dideregve lép be a legénységi szoba ajtaján az egyik távolabbi őrs járőre. Kölcsönös bemutatkozás következik, ami azonban inkább csak a vendégjárőrre áll, mert a honiak morognak éppen valamit kényszeredetten s aztán újra az irkáik fölé hajolnak. Az őrsbeliek nem barátkoznak, a vendégek hát leszerelnék, szinte éreztetve így kényszerhelyzetükben, hogy legalább ehhez ezen az őrsön is joguk van. Aztán kerítenek maguknak valami ülő-alkalmatosságot, leülnek. A honiak közül ráeszmél valamelyik puhább szívű, hogy szólni kellene valamit, megkérdezi hát a jövevényektől, hogy esik-e az eső? A válasz az, hogy esik, persze, hogy esik, ez már nem is lehet másként a csendő életében. Aztán még néhány erőltetett kérdés, ugyanannyi rövid, kedvetlen válasz s a csönd ráül a lelkekre, a — bajtársak lelkére. Egyik ezen, másik azon az őrsön teljesít szolgálatot, hát úgy kell annak lennie, hogy most már ők idegenek egymás számára. A szoba fűtetlen, az átázott vendégek ennek következtében jobban fáznak, mint fáztak odakünt. A járőrvezető emlékeiben még ott élhet a régi jó világ derűsebb hangja, megpróbálja hát a savanyú, hideg-rideg, szinte ellenséges hangulatot felmelegíteni s kedélyes mosolyt erőltetve azt mondja, hogy a kis-késit ennek az esőbe fulladó világnak, nem gondoljátok fiúk, hogy jól hangzanék a kályha duruzsolása? Meg azt is nem gondoljátok-e, hogy parázs mellett mégis csak könnyebben megszáradna rajtunk az ázott ruha? „Hogy gondolsz ilyet, — mondja az egyik vendéglátó, — végire járunk a fűtési időszaknak s mi nem vagyunk milliomo-

sok, hogy akkor fűtsünk, amikor jólesik. Mi is éppen úgy szárítkozunk a szomszédoknál, ahogyan ti most nálunk." Ezek a hüvös szavak meggyőzik a járőrvezetőt, hogy nincs értelme a további próbálkozásnak, így aztán szótlanul, vizes csontokkal és keserű lélekkel „pihen” a vendégjárőr tovább, míg eljön a távozás felszabadító ideje s úgy robbannak ki a barátságaltan laktanya kapuján, mint-ha puskából lőtték volna ki őket. Az esőt ugyanis könnyebb elviselni, mint a bajtársiatlan bajtársakat.

Másik eset, másik őrön. Alig valamivel a vacsoraidő után betoppan egy szomszédos őrbeli járőr. Azon kezdik, hogy napok óta nyomoznak s a meleg ételt kezdik már elfelejteni, nem kaphatnának-e valami kis meleg vacsorát? A gazdálkodásvezető nagyon sajnálja a dolgot, de a vacsoraidő elmúlt, az őrözőt sem zavarhatja, meleg ételről tehát szó sem lehet. A vendégek nem szólnak semmit, hanem egy kis szégyenkezéssel, éhesen lefekszenek, legalább aludni egyet.

Harmadik eset, amelynek során magam maradtam majdnem ugyanígy éhesen. Egész nap olyan pusztaságon volt dolgom, hogy semmi ennivalót nem találhattunk. Este farkaséhesen kopogtattunk be az egyik őrslaktanyába. Természetesen enni kértünk. Nem emlékszem rá, mivel vágta ki magát a gazdálkodásvezető, mert szikrázott a szemem a koplalástól s a szavak nem érdekeltek, elég volt annyit éreznem, hogy sokkal idegenebb számomra az a laktanya, mintha valami fukar gazda kapuján kopogtatam volna be. Szerencse, hogy az őrparancsnok szemfüles, gondos ember volt, mert az akkori időben egyetlen harapás kenyeret sem kaphattunk volna a községben. Az őrparancsnok nem szólt semmit a gazdálkodásvezetőnek, hanem megvendégtelt bennünket a maga családi körében. Soha nem fogom ezt neki elfelejteni, de nem azért, mert jóllaktam, hanem azért, mert igazi jószándékot, emberségességet, szóval bajtársiasságot találtam nála.

Negyedik eset. Szabadságra indul egy csendőr. Gyalog megy a legközelebbi vasútállomásra, meglepi a hideg eső, bőrig ázik. Vonatindulásig van ideje, hogy betérjen az őrre. Átázott a cipője, a harisnyája s mert az üzletek akkor már bezártak, egy pár száraz harisnyát kért kölcsön az őrbeliektől. De nem kapott. Vagy nem volt az egész őrön egy pár harisnya — ki hiszi ezt? —, vagy nem akartak neki adni — amiben senki sem kételkedik — s így a szabadságos csendőr a hosszú útra cuppogó lábbeliben és harisnyában indult el. Valószínű, hogy nem halt bele, de hogy tüske maradt a lelkében utána, az bizonyos. Pedig bizonyosan visszaadta volna azt a harisnyát.

Ötödik eset. Rövid, de az eddigieknél sokkal csúnyább és rombolóbb. Más őrbeli járőr érkezik az őrre. Belépnek a legénységi szobába, mire a honiak sorban surranak ki azzal a mentegetődzéssel, hogy dolguk van, részint az udvaron, részint a kertben. Az igazság pedig az, hogy nem volt azoknak semmi dolguk, csak éppen „nem akartak társalogni”. Van ebben az elhúzódozásban valami a faragatlanságból, valami az egyszerű lustaságból, de ennél is több van benne az idegenkedő bajtársiatlanságból. Gondolhatjuk, hogy a „vendégek” mint érezték magukat erre a „barátságos” fogadtatásra, ha csak maguk is nem voltak véletlenül ebből a fajtából valók.

És így folytathatnám a hatodik, hetedik s az ég tudja, hányadik esetig a közömbösség, udvariasság, fukarság, szívtelenség eseteinek a felsorolását, azokat az eseteket, amelyek nem idegen emberek között, hanem csendőr és csendőr, tehát bajtársak között történt. A Csendőrségi Lapok szerkesztői üzeneteit mindig figyelem-

mel olvasgatom s a néhány soros válaszok között több olyannal találkoztam, amelyeknél az üzenetkérő tollát a bajtársiatlanság hasonló indulatai, anyagiaskodásai és más fogyatkozásai vezették. Mindig elszomorodom, ha ilyesmivel találkozom, mert soha nem volt nagyobb szükségünk az igazi bajtársiasságra, mint a mai nehéz időkben.

A bajtársiasságról szóló szép mondatokat a Szolgálati Szabályzatból minden csendőr ismeri. Meg is tanulja. De igazán megérteni sokan nem tudják, vagy nem is igen akarják. Sokan a bajtársiasságot valami szép elméletnek, csillogó eszmének tartják s azt hiszik, hogy ha a szép sorokat bemagolták, ha társaikat „bajtárs”-nak szólítják, ezzel megértői és gyakorlóí lettek a bajtársiasság gondolatának. Sokan csak abban látják a bajtársiasság tényét, hogy azonos szolgálatot végzünk, azonos ruhát viselünk, azonos veszedelmekkel számolunk, egyszóval azonos a sorsunk. Egyszerűen tudomásul veszik azt, ezen túl azonban nem mennek s arra már nem gondolnak, hogy ennek a sorsazonosságnak, ennek az elméletben szépen bemagolt bajtársiasságnak a mindennapi életben ezer és ezer módon kell tanújelét adni egymással szemben, a legnagyobb önfeláldozástól kezdve egészen a harisnyakölcsönzésig. Nem elég csak tudnunk egymásról, hogy bajtársak vagyunk, hanem át is kell ezt éreznünk s a beszélgetéseinkben, szolgálati és szolgálaton kívüli látogatásainkban, érintkezésünkben gyakorolnunk is kell azt.

A bajtársiasságot úgy kell gyakorlatilag értelmezni, hogy az én laktanyám a te laktanyád, az én otthonom a te otthonod is, mert hiszen holnap jöhet egy parancs, amelyik az otthonunkat kicserélteti velünk, — a bajtársiasságot úgy kell átérezni, hogy ha te fázol, vizes vagy, éhes vagy, ez éppen annyi, mintha én fáznék, én volnék vizes, én volnék éhes, aminthogy ez holnap be is fog következni s akkor nekem lesz jó, ha te az én mostani együttérzésem, gondoskodásomat visszaadod. A bajtársiasság azt jelenti, hogy ha téged megtámad valaki, én annak neki megyek, de bántani nem engedlek. De azt is jelenti a bajtársiasság, hogy ha vizes csizmával, fáradtan belépsz a laktanyámba, akkor leveszem válladról a puskát, kisegítelek a tapadó, ázott köpenyedből, széket tolok alád, forró teát teszek eléd az asztalra s ha azt mondod, hogy jó lenne a lábbelidet megszáritani, akkor adok neked száraz kapcát és odaadom a papucsomat, hogy a dermedt lábad felmelegedjék. Mikor már kezded jól érezni magad nálam, megkérdezlek, hogy éhes vagy-e, ellátlak azzal, ami szerény konyhámról telik s aztán, mikor egy jó cigarettával is megkínálalak, szakítok a dolgaimból negyedórát, hogy elbeszélgessek veled. Megkérdem, mi járatban vagy, hogy s mint éltek azon a másik őrön, szoktatok-e szórakozni néha, nehéz-e a szolgálat, hogyan áll a közigazdálkodás nálatok, van-e sok szép lány a falutokban s mikor a rövid beszélgetés a fáradt bajtársat felderítette, akkor magára hagyom, pihenje ki magát, én meg folytatom a dolgomat. Jobbérzésű idegenek is így cselekszenek egymással szemben, mennyivel inkább megkívánható ez a közös kenyéren élő bajtársaktól.

Tudom, hogy manapság nem éljük a vendégeskedések

Minden erőszakos reform kárhuzatos, mert nem irtja ki a rosszat mindaddig, amíg az emberek olyanok, amilyenek s mert a bölcsesség nem szorul erőszakra.

TOLSZTOJ.

idejét, de a dínom-dánomra nincsen is nálunk semmi szükség. Aki az anyagiakban való szűkölködésre hivatkozik, amikor a bajtársiasság apró, de annyira fontos és jóleső megnyilatkozásaitól elzárkózik, abban se lélek, se szív, se tisztesség nincsen, hanem a kalmár fővénsége tör ki belőle, amikor a bajtársától egy csésze teát, darab kenyeret, maréknyi tüzelőfát, de még jó szót is sajnál, mikor különben étel, ital árát a vendégjárőr amúgy is megtéríti. Nem az anyagiakon múlik a dolog, hanem azon, ami bennünk van, illetve ami sokakban — sajnálatosan — nincsen. Az önző közömbösség okozza ezen a téren a legtöbb keserűséget.

Sajnos, ezt a merev idegenkedést, hűvös ridegséget nemcsak a más őrsbeliekkel szemben tapasztalhatjuk, megvan ez néhol az egy őrsbeliek között is. Túlságosan is maguknak élők lettek az emberek s ez az őrsökön is érezteti káros hatását. Némely őrsön úgy élnek egymás mellett, de mégis távol egymástól a csendőrök, mintha mindegyikük más és más világrész lakója volna. Egymás gondolatait és gondjait nem ismerik s mindössze abban merül ki közöttük a „bajtársiasság”, hogy együttesen járnak szolgálatba, egy asztalnál étkeznek és egy szobában laknak. Ezen túl nem közelednek egymáshoz, egymás hibáit elviselhetetleneknek érzik s örömröket-bánatukat nem egymással osztják meg, hanem ki-ki idegen barátot, „polgári egyént” keres magának arra a célra, hogy a lelkét valaki előtt mégis feltárhassa, ami nélkül tudvalévőleg ritka ember tud meglenni.

Természetes, hogy az ilyen laktanya rideg, lélektelen. Barátságatlan arcú egyenruhás emberek járnak-kelnek benne s ha nincs fölöttük erős parancsnoki kéz, léptenyomon megmarják egymást, mert fogalmuk sincs arról, hogy mi az: bajtársnak lenni. Ezek az emberek nem tudják, hogy az összetartozás tudatában és átérzésében mindenki megtalálja a maga helyét, szerepét és előnyeit, persze csak a kölcsönös nyíltság és kölcsönös jószándék, szíves baráti készség mellett. Így a laktanyaélet nemcsak barátságossá, de kellemessé, széppé és családiassá is varázsolható.

Nem akarok nagy szavakat írni arról, hogy micsoda időket élünk mostanában. Mindenki érzi s tudja ezt, vagy ha van olyan, aki nem érzi, az utcaseprőnek sem való, nem-hogy csendőrnek. A megélhetés minden időkben nehéz volt, keményen meg kellett dolgozni a kenyérért a multban is. Ma azonban kivételes szerencse éri azokat, akik egyáltalában dolgozhatnak. Ebben az elszegényedett társadalomban ugyan mi lenne velünk, belőlünk, ha a csendőrség hatalmas közösségének, roppant erejének, tekintélyének és megbecsültségének részesei nem volnánk? Becsüljük meg hát és egymás között is erősítsük ezt a közösséget, mert X. és Y. csendőrök bajtársias vagy bajtársiatlan együttéléséből alakul ki végeredményében az egész testület bajtársias, közös élete. Mindössze egy kis türelemre, itt-ott egy kis áldozatra van ehhez szükségünk, ezek az áldozatok azonban a kölcsönösség jegyében mindig megtérülnek s végeredményében a testület erejét gyarapítva, bőségesen kamatoznak is. A morózus arcok felderülnek, a ridegség helyébe a szívesség lép, ennek nyomán mindenki könnyebbnek érzi a sorsát s bármerre járjon az ember, minden laktanyában igazi otthont s minden csendőrben igazi bajtársat talál. Nem kell ehhez pénz, nem kell fáradság és nem kell önfeláldozás, ami a bajtársiasság kérdésének komolyabbik fele, s amit én most érinteni sem akartam, hanem csak azokra az apróságokra mutattam rá, amelyeket eltüntetni egy kis jószándékkal igazán nem nehéz.

Levél a szerkesztőhöz.

Tekintetes Szerkesztőség!

Kérem, méltóztassék megengedni, hogy lapunkban szóvátegyem az alábbiakat.

A nyomozókulcs nélkülözhetetlen segédeszköze a portyázó járőröknek, mert módot nyújt arra, hogy külszolgálatban már az igazoltatásnál meggyőződjének róla, hogy a velük szemben álló egyén nem elfogandó-e. Ezzel a Bűnügyi Körözések Lapjában, valamint a Nyomozati Értesítőben közölt adatokat gyakorlatilag értékesíthetők teszi.

Van azonban a nyomozókulcsnak hiánya is. Az nevezetesen, hogy a két kulcs kiadása között eltelt hat hónap alatt visszavont körözéseket sem a kulcs, sem a pótlék nem tartalmazza. Előfordulhat tehát az az eset, hogy az egyik őrs a nyomozókulcs alapján elfogja a körözött egyént, átadja az ügyésznek, az ügyész pedig a vizsgálóbíró szabadlábra helyezi, de egy-két hónap elteltével egy másik őrs — ugyanazon nyomozókulcs alapján — megint elfogja s legalább az őrsre bekíséri, mert csak ott tud meggyőződést szerezni a Bűnügyi Körözések Lapjából, hogy a körözést hatályon kívül helyezték-e vagy sem.

Az alábbi szerény véleményem szerint a nyomozókulcsnak ezen a hiányosságán segíteni lehetne és pedig úgy, hogy az őrsökön a B. K. L. és a Nyé. helyesbítése is feleslegessé válnék. Ez pedig meglehetősen terhet venne le az őrs válláról, mert például a folyó év január, február és március havát alapul véve, havonta átlag 783 visszavonást kellett keresztülvézetni. Ha egy visszavonásra csak két percet számítunk is, a 783 visszavonás egy csendőrt 26 órán át vont el a foglalkozástól vagy az önképzéstől.

Gondolataimat a könnyebb áttekintés végett az alábbiakban csoportosítom.

1. Célszerű lenne, ha minden letartóztatási intézet az ott bármilyen rövid ideig őrizet alatt volt egyéneket kiszabadulásuk alkalmával igazolvánnyal látná el. Így az illetőt kiszabadulása után több járőr nem fogná el, mert ha a nyomozókulcs alapján el akarná is fogni, az illető a fogházától nyert igazolvánnyal igazolható, hogy egyezben már elfogták, de azután szabadlábra helyezték. Ezt az igazolványt háromhavi érvényességgel kellene kiállítani, egyrészt azért, mert a legfeljebb három hónap múlva megjelenő pótlék a körözés visszavonását már úgyis tartalmazná (lásd az alábbi 3. pontot), másrészt pedig azért, hogy az igazolvánnyal való visszaélés megakadályoztassék. Három hónap múlva az igazolványt vissza kellene küldeni a kiállító hatósághoz vagy letartóztatási intézethez.

2. Ha minden szabadlábra helyezett egyén ilyen igazolvánnyal láttatnék el, nem lenne szükség arra, hogy a B. K. L. és a Nyé. minden számában közölje a visszavonásokat, hanem elég lenne, ha azokat havonta egyszer, egy „Visszavonások” című kiadványban közölné. Ebben lennének az elmúlt hó visszavonásai betűrendben összegyűjtve. Legfeljebb a Nyé. közölhetné azonnal azokat a visszavonásokat, amelyek szerint egy gyanúsított egyén ártatlansága még a bíróságnak való átadása előtt kiderült. Az őrsök is csak a Nyé.-nek ezt az utóbbi helyesbítéseit vezetnék keresztül a nyomozókulcsban vagy a pótlékban (csak áthúzással és kézjeggyel), míg a B. K. L. helyesbítéseit általában, valamint a Nyé. többi helyesbítéseit elég lenne csak a rendőrhatalóságoknak és a nyomozó osztályoknak megküldeni, az őrsöknek nem, mert az őrsök a körözött egyénnel levő és általa felmutatott igazolvány alapján úgyis meg tudná állapítani, hogy a körözés hatályon kívül lett-e helyezve. De ezenkívül nem volna szükséges ezeket a visszavonásokat külön az őrsöknek is megküldeni azért sem, mert

3. a budapesti nyomozó osztály minden pótlékot két részre osztana és pedig az első részben közölné az utóbbi két hónap alatt megjelent körözéseket és nyomozatokat, úgy, mint most, a második részben pedig „Visszavonások” cím alatt ugyancsak az utóbbi két (illetve a II. és IV. pótléknál négy) hónap alatt úgy a B. K. L.-ben, mint a Nyé.-ben megjelent körözések és nyomozatok visszavonásait. Pl. *Tóth Ignác* L. B. K. L. 13—1922—911 (206); vagy *Grósz Mihály* Cs. Nyé. 299—1930—4 (317). A zárójelben levő számok a nyomozókulcs oldalszámát jeleznek. Így azután ha a járőr igazolásra szólít valakit, akiről megállapítja, hogy a nyomozókulcsban szerepel s ha az illető azzal védekezik, hogy a körözése már vissza lett vonva, ezt a járőr a legutóbbi pótlék alapján mindjárt meg tudja állapítani. Nem kell tehát az illetőt ennek megállapítása végett az őrsre kísérni, de feleslegessé válik ezáltal az őrsön levő B. K. L. és Nyé. he-

lyesbítése is. A visszavonásnak csak a legközelebbi nyomozókulcs kiadásáig kell a pótlékban szerepelnie, mert a visszavont egyén neve a legközelebbi kulcsból már úgysí kimarad.

4. A Nyé-ben között kiderítetlen bűncselekmények nincsenek benne a nyomozókulcsban, de nézetem szerint nem is szükséges, hogy benne legyenek. A Nyé, a kiderítetlen bűncselekményeket a Szut. 455. pontja alapján közli azért, hogy azokat az elkövetés után az ország összes örsei nyomozhassák és az esetleg menekülő gyanúsítottat idejekorán elfoghassák. Arra, hogy az örsök az ország területén előfordult kiderítetlen eseteket nyilvántartsák, nincsen szükség, elég, ha minden örs a magáét tartja nyilván, az országos nyilvántartást pedig csak a nyomozó alosztályok vezetik, mert onnan az örs szükség esetén tudakozólapon mindig megkaphatja a kívánt felvilágosítást.

5. A nyomozókulcs a személyleírás-körözéseket sem tartalmazza, tehát az igazoltató járőr nem tudhatja, hogy az ellen, akit igazoltat, ilyen nincs-e kibocsátva. Ha azonban valaki az örsön véletlenül rájön, hogy a B. K. L-ben valamelyik ottani lakos ellen személyleírás-körözés van kibocsátva, még mindig elég ideje van ahhoz, hogy tudakozólappal a nyomozó alosztályhoz forduljon s megállapítsa, hogy a személyleírás-körözés még érvényben van-e vagy sem.

Az itt felsorolt változtatások alapján — véleményem szerint — az örsök munkája havi 26 órával csökkenne, a járőrök az igazoltatást az örsaktanyától távol is minden kétség nélkül fogantathatják s nem fordulhatna elő, hogy akár hiányos beszűntetés, akár pedig a visszavonás késedelme miatt valakinek a személyes szabadságát ok nélkül korlátozzák.

Budakeszi, 1932 április. Hajdú Kálmán tiszthelyettes.

Első segélynyújtás.

Törés — ficam.

Rendkívül gyakori sérülés a törés. Leggyakoribb a karok, lábak és koponya törése. Bármilyen külső erőszak előidézhetheti. A fejlődő fiatal korban a csontok sokkal ruganyosabbak, hajlékonyabbak, mint az idősebb korban, ezért kevesebb a törések száma a gyermekeknél, mint az idősebeknél. A csontnak az egyszerű eltörése egymagában ritkán jár életveszéllyel (zárt csonttörés). Ha azonban a törés felett nyílt seb van, amelyen keresztül esetleg a csont törött végei, vagy szilánkjai is kiállhatnak (nyílt csonttörés), akkor a nyílt sebnak a befertőzése, a fertőző csíráknak a mélybe való behatolása életveszélyes következményekkel járhat. Az életveszélyt ilyen fertőzött csonttörésnél sokszor csak a láb, kar, vagy egyes kisebb csontok amputálásával, illetve eltávolításával tudjuk elhárítani.

A nyílt csonttörésen kívül még más módon is járhat életveszéllyel a csonttörés még akkor is, ha az zárt törés volt. A csont ugyanis az eltört, rendesen tühegyes és éles végével (esetleg több apró hegyes törési véggel) behatolhat a nemes szervekbe. Így pl. medencetörésnél a hasi szervekbe: bordatörésnél a tüdőbe, májba, szívbe, nagy erekbe: koponyatörésnél pedig az agyvelőbe. Ezen esetekben maga a csonttörés csak mellékes körülmény lesz

a fentemlített életfontosságú szervek szúrásai sérülései miatt.

Csonttöréseknek ott a helyszínen való felismerése néha nem is olyan egyszerű dolog, mert sokszor még a szakorvosnak is nehézséget okoz. Vannak csonttörések, amelyekről röntgen-vizsgálat nélkül nem is vagyunk képesek tudomást szerezni. Nagyjában mégis a következő tünetek jellemzik a csonttöréseket:

1. Az eltört láb, kar a törés helyétől lefelé hasznavehetetlen, nem használható, egészen megváltozott a formája és a helyzete is: ha felemelés után elengednők, akkor élettelenül esne le vagy pl. töréstől lefelé eső rész kifelé vagy befelé fordult.

2. Igen gyakran az eltört láb vagy kar rövidebb, mint az egészséges oldali végtag.

3. Legfeltűnőbb azonban a végtagtöréseket kísérő igen nagy fájdalom, amely különösen a tört végtag megmozdításakor jelentkezik. A fájdalom ilyenkor olyan nagy lehet, hogy a beteg (hacsak nagyobb veszély, vagy újabb sérülés veszélye nem fenyegeti, pl. a háborúban) mindenáron igyekszik megakadályozni az első segélynyújtást. A fájdalmat a tört végtek közé került szövetek szűrő nyomása, elszakadt idegszálcák stb. okozzák. Érthető tehát, hogy miért fél a szenvedő egyén tört végtagjának a megmozdításától.

Az első segélynyújtás törésenként a következő módon történik:

a) A tört végtag levetkőztetése. Ezt úgy hajtjuk végre, hogy a ruhát előbb az ép, az egészséges lábról, illetve karról kell lehúzni és csak azután szabad a tört végtaghoz nyúlni. Erre a fontos körülményre szinte senki sem szokott figyelni, mindenki nagy buzgalommal esik neki a beteg végtagnak. Pedig nagy fájdalmaktól szabadítjuk meg a beteget, ha a levetkőztetést az egészséges oldalon kezdjük.

Ezután következik a tulajdonképpeni eltört végtag levetkőztetése. Nagy kínoknak tesszük ki a beteget, ha pl. a nadrágot, a lábbelit csak úgy egyszerűen le akarjuk róla húzni. A rendes eljárás az, hogy a nadrágot a varrás vonalán egyszerűen felfejtjük, ami igen gyorsan megy, sokszor a cipőt is késsel kell levágni, ámbar az olyan törésenként, ahol a láb az alszár felső részén, avagy valahol ennél magasabb helyen törött el, ilyenkor a cipőt levágás nélkül is le lehet húzni, különösen akkor, ha két ember van jelen a segélynyújtásnál. Az egyik ugyanis hátával fordulva a beteg arcának, a beteg tört oldala mellé térdel és két kézzel jól megmarkolja a törött lábat törés alatt, alszártörésnél pl. a boka fölött és ellenkező irányban — tehát fölfelé húzza a lábat, míg a másik fél a cipőt húzza lefelé. Vigyázni kell, hogy a két húzás egyenlő erős legyen és hogy a befejezésnél lassan s egyszerre kell a két húzást befejezni. A háborúban nem igen volt idő erre a cipőspórolási eljárásra, ott késsel vágták le a legtöbbszor a bakancsot.

Csizmánál ugyanez az eljárás, de a csizma szárát a legtöbbszor épúgy be kell vágni a varrásán, mint a nadrágot. Annyi bizonyos, hogy a fájdalommentes levetkőzte-

KI TUDTA?

KONKLAVE latinul lezárt helyiséget jelent, átvitt értelemben a pápát választó bíbornokok gyűlékezését. A bíbornokok u. i. a választás tartama alatt a vatikánban külön-külön lezárt és befalazott cellákban tartózkodnak mindaddig, míg az új pápát meg nem választották.

tésnél a ruhán, a lábbelin vágni kell, erre azonban a mai szomorú gazdasági viszonyok mellett a szegény ember inkább kiabál-jajgat, de nem engedi levágni a csizmáját. Tanácsos a cipő levágása előtt a beteg beleegyezését kérni. Egy ilyen csizma levágása miatt Budapest melletti egyik faluban az első segélynyújtásom után beperelték kártérítésért, mert a körorvos nézete szerint (aki jobban ismerte embereit) a csizmát le is lehetett volna húzni. A csizmát nem fizettem meg, de tanulságul jó volt.

b) Következő teendő lesz — ha nyílt csonttörésről van szó — a sebet bekötni, amit a multkori számban „Sebek bekötése” címen már olvastunk.

c) A további eljárás, akár nyílt, akár zárt törésről van szó — abban áll, hogy a tört végtagot valami keskeny deszkához, rúdhoz, bothoz, esetleg a puskához stb. odarögzítjük. (Ezeket a rögzítő eszközöket síneknek nevezzük.) A rögzítés célja az, hogy a tört végtagot a törés helyén megóvjá a mozgástól, ezáltal a fájdalomtól is és egyúttal lehetővé teszi a sérült elszállítását. Ne felejtjük el azonban, hogy egyetlen darab deszka, bot, rúd, stb. nem elég a végtag rögzítésére. Mindig kettő darabra van szükség. A lábön egyik bot, deszka stb. a láb külső, a másik pedig a belső oldalra jön. A karon egyik sín tenyéri, másik a kézhati oldalra jön. Egy másik követelmény a törési sínek feltevésénél, hogy a sínek olyan hosszúak legyenek, hogy azok a törés alatti és fölötti forgókon (izületeken) túl érjenek. Pl. alszár törésnél a tenyértől a könyök fölé a felkarra, combtörésnél a külső oldalon az alszár közepétől a csípő forgó fölé, a belső oldalon pedig oly magasra, ameddig csak lehet. A sínek megerősítéséhez nem kell pólya; elég, ha a sínnek a két vége és a közepe felett zsebkendővel, vagy más ruhákkal átkötjük. A fődolog, hogy a sérült végtag mozdulatlan maradjon.

Ficamoknál — rándulásoknál a nem szakember nem tehet mást, mint a sérültet vagy egyedül, vagy más segítségével ágyba szállítja és a megrándult helyre borogatást rak mindaddig, amíg orvos nem látja a beteget.

Ne feledjük el, hogy törést sohasem szabad orvosi megvizsgálás nélkül magára hagyni, mert az igaz, hogy így is meggyógyulhat, de a legsúlyosabb ferde helyzetben, elgörbülve, stb. Ezért a fenti első segélynyújtás befejezése után a beteget sebészorvos kezeibe kell adni.

Agyrázkódás — gutaütés.

Az agyrázkódást esés, ütés, a gutaütést pedig az elmeszesedett és így megrepedő kis erekből kifolyó vér okozza. Mindkettő súlyos állapot, de azért, mint naponta tapasztaljuk, nem mindig okoznak halált, sőt sokan teljesen meg is gyógyulnak. Bár a nem szakember ezen esetekben nem sokat segíthet, de mégis a család, a rokonok, a szomszédok lesznek mindig az elsők a súlyos betegnél és valami segínyt mégis csak kell nyújtaniok.

Hogyan történhetik ez a segítség?

Agyrázkódás, gutaütés egyik legismertebb tünete a teljes eszméletlenség. Rögtön meg kell mondanom, hogy nem minden agyrázkódásos és gutaütéses beteg lesz teljesen eszméletlen, ami az első segínyt csak megkönnyíti. Súlyos esetekben a beteg teljes mozdulatlanságban fekszik, mintha nem is volna benne élet. Valamivel könnyebb esetben csuklás, hányinger, hányás lép fel. A lélegzés, de még inkább a pulzus igen lassú. A lassú pulzus mindig az agyban levő bántalomra jellemző.

Az ilyen betegeknek mindenekelőtt legfontosabb a teljes nyugalomba való helyezés. Ruháit mindenhol rögtön meg kell oldani, mindenekelőtt a nyakat tegyük tel-

jesen szabadabbá. A beteg csakis hanyattfekvő helyzetben helyezendő el úgy, hogy feje egy kicsit, de csak nagyon keveset fel legyen polcolva. Inkább semmit se tegyünk a feje alá, semhogy túl polcoljuk. A legnagyobb segítséget azzal nyújtjuk, ha a fejre, különösen a homlokra és a tarkóra hideg, vagy jeges borogatást rakunk és eltávolítjuk közeléből az esetleges kíváncsikodókat. A betegnek, vagy akár csak a fejének a mozgatása is igen veszedelmes lehet rá nézve. Ettől óvakodjunk. De még egy közismert igen jó segítségnyújtástól is óvakodnunk kell. Agyrázkódás, gutaütés miatt eszméletlenül, avagy akár félig eszméletlenül is fekvő betegnek teát, feketekávé, bort, pálinkát és bármilyen más „szívizgató” szert szigorúan tilos adni, mert ezekkel éppen a halált idézhetnénk elő. Hasonló, éppen halált hozó „segítség” lenne a mesterséges légzés alkalmazása, ami pedig a leggyakoribb életmentő eljárás, de nem itt. Agysérülés, gutaütés esetén, tehát az első segélynyújtás kizárólag a következő lehet: Hanyattfekvés kissé alapolcolt fejjel és felhúzott és megtámasztott térdekkel: hidegvizes, vagy ha volna — jeges borogatás a fejre és azután abszolút nyugalom. Az orvost okvetlen a beteghez kell hívni és nem a beteget ő hozzá vinni. Ezeknek a betegeknek egyenesen életveszélyes minden felesleges szállítás, viszont itt segíteni, ha még lehet — akkor csak az orvos tud.

A tetanus.

A tetanusról, mint egyik közismert és legfélelmetesebb ellenségünkről most hallunk először. A tetanus szó merevgörscsöt jelent, amely görcs a legtöbb esetben kioltja az ember életét. A betegséget bacillus okozza, amelynek teljesen olyan a formája, mint a rövid gombostű: egyik végén gomb van. Ez a bacillus kizárólag a trágyában és a ló beleiben él. Ebből az is következik, hogy a tetanus bacillus leginkább a jól trágyázott földeken, így különösen a kerti földeken él. A trágya, majd a föld révén, a por segítségével mindenhová eljuthat, különösen a lábbelink útján cipelhetjük el mindenhová. A bacillus kizárólag csak akkor lehet az emberre veszélyes, ha az a vérbe juthat, tehát a tetanust kizárólag csakis sérülés révén lehet megkapni, ép bőrön ártalmatlan. Minden olyan tárgy, ami előzőleg a földdel érintkezett, tartalmazhatja a tetanust és így az ilyen tárggyal való sérülés könnyen előidézhetheti ezt a súlyos bajt.

A sérülés után néha 8 nap, néha csak pár hét múlva tör ki a betegség. Ráterjedhet a baj az összes izmokra is. Rendesen a rágóizmok görcsével kezdődik. A beteg szája annyira összecukódik, hogy még vizet sem tud inni, annál kevésbé enni. A görcsök rámehetnek az összes arcizmokra, amikor az arcunk komikusan nevető formát vesz fel. A hátizmok görcsénél a beteg csak a sarkán és a feje-búbján támaszkodik, míg teste ívelt híd módjára merevedik meg. Lehet ennek az ellenkezője, amikor a beteg egyenesen karikává görbül. A hólyag görcse a vizelést akadályozza meg. Hogy a nyelő, de különösen a légzőizmok görcse milyen súlyos helyzetet teremthet, az a hallottakból önként következik. A légzőizmok görcsénél a beteg szinte tintafekete lesz, arca és szemei kidagadnak, nyelve kilóg, miközben szörnyen küzd a megfulladás veszélye ellen. Minden ilyen görcs kiállása olyan, mintha akasztott helyzetéből vágták volna le az utolsó percben. A legsúlyosabb az teszi a beteg helyzetét, hogy nagy fájdalommal és magas lázzal járó görcsrohamai alatt állandóan eszméletlenül van.

A tetanus nem ragadhat rá az emberre, mint pl. a sarlach, himlő, stb. A fertőzéshez előbb sebzés kell. Ren-

desen kocsisok, kertészek, szántó-vetők kapják meg. A gránát-sérülések mindig veszedelmesek tetanus szempontjából. A mezitlábás ember, a padlón-földön mászkáló gyerekek szintén mind könnyen megkaphatják, ha megsérülnek. Egész nyugodtan elmondhatjuk, hogy bármilyen tárgytól eredő sérülés egyúttal a tetanus-bacillusokat is belénk olthatja.

Mit lehet tenni a tetanus-veszély ellen? Még az orvosokra nézve is igen nehéz kérdés, hogy milyen sebészeti után adjunk tetanus elleni oltást. Hogy gránát, trágya, földes sérülésnél beoltjuk a sérültet, az természetes. Tulajdonképpen minden sérültet be kellene oltani, mert senki sem biztosít bennünket a tetanus ellen. Ha pedig valaki a tetanust megkapja s az őt kezelő orvos nem oltotta be, pl. a szálkával való megkarcolás után, akkor a bíróság elítéli az orvost. Ne felejtjük el, hogy a beoltásnak a sebész után legkésőbb 12 órán belül meg kell történnie. Azt se felejtjük el, hogy aki egyszer már be volt oltva, az pár évig nem kaphatja meg a tetanust. Egy másik rendkívül fontos körülményt sem szabad elfeledni: aki már egyszer tetanus ellen oltást kapott, azt okvetlenül említse meg az őt beoltani akaró orvosnak, mert a szérumnak egymás után való alkalmazása halálos lehet. Ez az ú. n. anafilaxiás betegség, amely olyan súlyos szívgyengeséget idézhet elő, hogy pár percen, pár órán belül kialszik az élet. Emiatt az életveszélyes és sokszor halálos szívgyengeség miatt az orvosnak is kötelessége előzőleg a betegről megkérdezni, hogy mikor oltották be utoljára tetanus ellen, de maga a beteg is említse fel ezt, ha nem is kérdeznék őt meg.

A tetanus kérdésében a végső igazság az, hogy minden olyan sérülés után, amelynél a sebbe föld-trágya jutott, még 12 órai idő letelte előtt okvetlenül be kell magát a betegnek tetanus ellen oltatnia. Más sebeknél (kés, tű, szeg, fegyvergolyó, üvegszilánk stb., stb.) rendszeren elegendő, ha a sebet rögtön a már ismert módon jól ki-nyomkodva kimossuk. Ha mód van rá, legjobb egyszer a legelső sérülésnél, karcolásnál ezen a beoltáson túlesni s akkor hosszú ideig mentesítve vagyunk a veszélytől.

Szilárd tárgyak lenyelésénél első segélynyújtás.

A mindennapi életben az első segítség igen fontos lehet már abból a szempontból is, hogy ha segíteni nem is tudunk, legalább a nagy jóakarat mellett ne ártsunk a betegnek. Minden elképzelhető esetre itt nem lehet kitérni, de egyes alább felsorolandó, szinte mindennap előforduló eseteknél a következő módokon igyekezzünk első segélyt nyújtani.

Szeg, gomb akaratlan lenyelése rendszeren csecsemők-nél, kis gyermekeknél fordul elő, mert a kis gyermek mindent a szájába szokott venni, hogy annak mibenlétéről így is tudomást szerezzen. A szegnek, a gomboknak a lenyelése elég gyakori. Ez utóbbi különösen az olyan gyermekeknél szokott előfordulni, akiknek apja fényesre csillogó gombú egyenruhát visel. A gyerekek tetszik a csillogó gomb, azt szívéses lerágja és a szájába véve — lenyeli. Ha a gyermek ilyen gombot lenyelt, sohase ijedjen meg a szülő. Ebből nem igen szokott nagyobb baj származni. Különösen ne féljünk ama nevetséges állítás-tól, hogy a vakbélbe megy be a gomb. Oda már csak azért sem mehet be, mert a vakbél bemeneti nyílása csak kötött nagyságú. A vakbélbe bemehet és be is megy: a füge, ribiszke, egres magja, az edények levakart, vagy felpattogzott zománc darabja, de a gomb soha.

A lenyelt szög már veszedelmesebb, különösen akkor,

ha hegyes végével nyelték le, mert ilyenkor a nyelőcső falán is fentakadhat, azt megsértheti és ez életveszélyes is lehet. Ha azonban a szeg már a gyomorban van, akkor már sokkal veszélytelenebb az eset. A szegről azonban jegyezzük meg, hogy az már esetleg nagy ritkán bejuthat a vakbélbe is. Míg a lenyelt gombbal szinte alig kell törődni, addig a szegnél nagyon kell vigyázni.

Gomb, szeg nyelés esetén a következő az eljárás: a gyerekeknek azonnal sok kását, rizst, de még jobb, ha sok főtt burgonyát, burgonyapépet adunk enni. Ezek az anyagok pépekké lesznek a gyomorban, a bélben és a lenyelt gombot, szegét körülveszik és rendszeren megakadályozzák a belek falának a sérülését és egyúttal elősegítik a könnyű kiürülést is. Szeg nyelése esetén a gyereket okvetlenül sebészetre kell bevinni, ahol állandóan figyelik röntgen alatt a szeg helyzetét és szükség esetén azonnal meg is operálják, mielőtt még esetleg valahol a beleket átfúrná.

Amíg a rendes varrótű lenyelése — eltekintve az általa okozott nagy szúró fájdalomtól — nem igen jár életveszéllyel, addig a gombostű lenyelése már egyenesen életveszélyes lehet azért, mert ha valahol átfúródik, akkor ott a gombjánál fogva fennakad, nem tud tovább menni, állandóan görcsöket válthat ki és egyre nagyobbodó likat készít, amelyen át már a belek tartalma is kifolyhat és készen van az életveszélyes genyes hashártyagyulladás. Míg a varrótűk esetleges nagy fájdalmak mellett minden veszély nélkül egyre tovább vándorolhatnak, addig a gombostű egy helyben maradhat. Ezért gombostűnyelés esetén a beteget okvetlenül sebészeti osztályra kell beküldeni, hogy a sebész keze rögtön kéznél legyen, mert különben az életünkkel fizethetünk könnyelműségünkért.

Egy közismert félelem a *halszállkának* a lenyelése. A félelem egészen jogos, mert emiatt már sok ember került súlyos operáció alá, avagy vesztette el operáció nélkül az életét. A halszállka rendszeren nem a gyomorban, nem a belekben okoz veszedelmet. Azért nem ott, mert a vékony szállkát a gyomor megemésztí, vagy annyira elpuhítja, hogy a gyomorban, belekben már nem tudnak bajt okozni. Mindnyáján nyelhetünk már életünkben többször is halszállkát és mégsem lett miatta bajunk, éppen az előbb említett okoknál fogva. A halszállka veszedelme abban van, hogy az megakadhat a nyelőcsőben, vagy a légcső bejáratánál úgy, hogy hegyes vége befúródik a nyelőcső, vagy a légcső falába és minél jobban erőlködünk, annál mélyebbre nyomul be a szállka a szövetek közé. Ilyenkor az emberek vizet, kenyeret, stb. szoktak nyelni, hogy „lenyomják” a szállkát. A nyelőcső falából, amely a légcső mögött van, rendszeren ki is mozdul a szállka és belejut a gyomorba. Ezzel rendszeren a baj el is múlt. A légcső bejáratából már sokkal nehezebben lehet a szállkát eltávolítani. Rendszeren csak az orvos tudja tükör és csipesz segítségével onnan kivenni. Egyet azonban jegyezzünk meg: a légcsőből kivett halszállka nem is akkor veszedelmes, amikor a légcsőben benne van, hanem a veszély, a megfulladás veszélye órák mulva következik be azáltal, hogy a szállka által megszárt légcsőfal a szűrés helyén duzzadni kezd s a beteg lassan megfullad. Itt csak azonnali légcsőmet-szés, sebészeti beavatkozás tud segíteni. Nekem magamnak is volt már két ilyen halpaprikásos vacsoraesetem, ahol csak sebészi beavatkozással lehetett a betegnek segíteni. Tanulság: haleyésnél legyünk rendkívül óvatosak, különösen az evés közbeni beszéd-től kell nagyon tartózkod-nunk.

Felemlíték egy másik súlyos veszélyekkel járó esetet is; a csecsemők, a kisgyermekek a *babot*, *babszemet*

előszeretettel dugják be a fülükbe, de még inkább az orrukba. Ezek a helyeken a babszem csakhamar megduzzad és a nyílást teljesen elzárja. A veszedelem azonban nem ebben van, hanem abban, hogy a megduzzadt babszem egyrészt a nyomása alatt nagy fájdalmakat okoz, másrészt pedig rothadni kezd és rothadása révén életveszélyes gyulladást, következményes fertőzést és agyhártyagyulladást idézhet elő. A szülők figyelmét felhívom arra, hogy ha a babszemet (kukoricaszem) nem tudták volna teljes egészében kivenni a fülből, orrból, akkor azonnal kórházba (orr-, torok-, gégészeti osztályra) kell menni, vagy ennek hiányában a sebészetre azért, hogy a még esetleg bentmaradt babrészeket a tülkör és megfelelő műszerek segítségével mind eltávolíthatók legyenek, mert egész kis bentmaradt s rothadó babrészekké könnyen veszélyeztethetik a gyermek életét.

Végül felemlíték egy látszólag ártatlannak látszó, de rendkívül veszedelmes lenyelhető anyagot és ez a *gabonakalász*. Természetesen a gabonakalászt csak a tövével előre lehet lenyelni, sőt ilyen helyzetben egyenesen „muszáj” lenyelni, mert minden mozdulatnál, nyelésnél magától megy egyre mélyebbre és mélyebbre. A búzkalászt például már nemcsak gyerekek, hanem felnőttek is szokták a szájukba venni, pedig az általa okozott veszedelem igen nagy lehet, mert összesérti a szöveteket és az általa okozott óriási köhögési inger egyenesen a megfuláshoz, belső vérzésekhez vezethet. Sohase vegyünk tehát gabonakalászt a szánkba, mert súlyos veszélyeknek tehetjük ki magunkat.

Dr. Kemény Gyula.

CSENDŐR LEKSZIKON.

80. Kérdés. Borbélymester üzheti-e iparát magánlakásán? Ha nem, mily törvényes tilalom áll fenn e tekintetben?

Válasz. A borbély- és fodrászipar képzéséhez kötött ipar, mint háziipar nem gyakorolható, mert a háziiparhoz iparigazolvány nem szükséges és a háziipar különben sem vonható az ipartörvény rendelkezései alá.

Az iparos általában szabadon választhatja ki helyiségét, tehát saját lakásán is folytathatja iparát. E jogában csak közérdekű szempontokból lehet az iparost korlátozni. Köteles azonban az iparos üzlethelyiségét a hatóságnak bejelenteni még mielőtt iparát megkezdené.

A kérdésben foglalt esetben tehát az a lényeges, mit jelentett be az iparos üzlethelyiségül? Ha a bejelentéstől eltérő módon folytatja iparát, ipari kihágás követ el, mert az iparüzésre a törvényben (1922:XII. t.-c.) megállapított köteleességeket nem teljesíti.

A borbélyipar gyakorlása egyébként közelről érintvén a közegészségügy érdekeit, az elsőfokú közegészségügyi hatóság (főszolgabíró) ellenőrzést gyakorolhat és kötelező erejű rendszabályok hozatalára jogosult.

81. Kérdés. Az erdőőr a község belterületén levő lakásáról szolgálatának ellátása végett szolgálati helyére indul. Utközben megtámadja egy régi haragosa és tetteleg bántalmazza. Hatósági közeg ellen való erőszak vétségével gyanúsítható-e a támadó?

Válasz. Az erdőőr nem tartózkodván szolgálati helyén, nem forog fenn gyanu arra, hogy a támadó őt, mint hivatásának jogszerű gyakorlóját, illetőleg őt hivatásszerű eljárása alatt bántalmazta. Hiányzik ily körülmények közt tehát a gyanúsítottban a hatósági közeg bántalmazására irányuló akarat és annak tudata, hogy valóban hivatását gyakorló hatósági közeget bántalmazott s ezzel megakadályozta hivatása jogszerű gyakorlásában.

Más lenne az eset, ha a támadás az erdőőrt hivatásából folyó eljárása miatt érte volna vagy azért történt volna, hogy szolgálati helyére való eljutásában megakadályozták.

82. Kérdés. Községi éjjeliőrnek hatáskörében áll-e kocsmahelyiségben tiltott szerencsejátékon tettenért egyénekkel szemben fellépni és őket a kihágás abbahagyására felszólítani?

Válasz. A Szt. 394. pontja megmondja, kiket kell hatósági közegeknek tekinteni. Minthogy a községi előjáróság rendőri hatóság, az éjjeliőr pedig a községi előjáróság közzege, az éjjeliőrt rendőri közegnek kell tekinteni, aki nemcsak az utcai rend és csend megővására ügyel fel, hanem egyéb a rendőri közeg általános feladatkörébe eső tennivalókat is végezhet.

83. Kérdés. A sértett kocsijáról észrevétlenül leesik az országúton egy 120 P értékű szárnykürt. A gyanúsított megtalálja, de hasznavehetetlen állapotban, mert már keresztülment rajta egy szekér. Megtartja magának, majd késsel szétvágja. Terheli-e a gyanúsítottat a jogtalan elsajátításon felül még vagyonrongálás gyanúja is?

Válasz. Nem terheli, hiszen a kürt szerkezetét a rajta átgázoló szekér szétrombolván, értéke már csak a rézanyagban volt. Ezt a rézanyagot értékben aligha csökkentette a gyanúsítottól eredő vagdosás, mert az ilyen rézanyagot csak újabb beolvasztás után lehet felhasználni.

84. Kérdés. A gyanúsított a vendéglőben hangos felhívást intéz a cigányprímáshoz, hogy húzza el a kommunista indulót. Büntetendő cselekmény gyanúja forog-e fenn?

Válasz. A kommunista induló, az u. n. „Internacionale”, a proletárokat az uralkodó társadalmi rendnek erőszakos elpusztítására és a világnak nemzetközivé tételére, végső eredményben tehát az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására hívja fel.

Aki tehát ennek az indulónak játszását tüntetőleg megrendeli egy vendéglő helyiségében, az uralkodó állami és társadalmi rend felforgatásának gondolatával tüntet, ami arra is alkalmas, hogy ily tüntetésre másokban is kedvet keltsen, tehát hogy a felforgató eszmék magva mások lelkébe is behulljon. A cselekmény tehát alkalmas az 1921:III. t.-c. 5. §-ába ütköző izgatás vétségének megállapítására.

85. Kérdés. A gyanúsítottat rendetlen viselkedése miatt kiutasítják a vendéglőből. A gyanúsított távozában így fenyegeti meg a vendéglőst: „Ha még nem akadtál kommunista, bennem megtalálod! Csak még egyszer visszajöjjön az a világ, ami régen volt!” Bünvádi felelősségre vonható-e a gyanúsított eme kijelentései miatt?

Válasz. A gyanúsítottnak nagyhangú fenyegetőzése mindenesetre megbotránkoztató és elítélendő, de az állami és társadalmi rend felforgatására irányuló izgatásnak nem minősíthető. Olyan kijelentések szükségesek ehhez a bűncselekményhez, amelyek (l. az előbbi kérdést) az állam és társadalom jelenvaló rendjével szemben alkalmasak a gyűlölet, vagy legalább is az elégedetlenség felkeltésére és amelyek egyúttal arra is irányulnak, hogy a rend erőszakos felforgatásának gondolatát másokban is elhínték. A gyanúsítottnak bizonyára ittas állapotban s a korcsmából való kidobás szűgyenének palástolása végett tett meggondolatlan, handabandázó kijelentései nem ilyenek.

86. Kérdés. Egy 6 hónapos sertés elköborolván, bemegy a gyanúsított tanyájára. A gyanúsított gyorsan egy ölba zárja, attól tartván, hogy a kóbor sertés behurcolja esetleg a vidéken fellépett sertésveszt az ő barmai közé. Néhány óra múlva a sertés az ölban megdöglik. A gyanúsított a dögöt clássa s a történetkről a hatóságnak jelentést nem tesz. Fennforog-e büntetendő cselekmény gyanúja?

Válasz. A fertőző állatbetegségek elfojtása végett a hasznos háziállatok birtokosai, felügyelői és őrzői kötelesek állataik fertőző betegségben való megbetegedését, elhullását a helyi állategészségügyi hatóságnak azonnal bejelenteni; el-

hullás esetén a hullát a hatóság intézkedéséig megfelelően el kell különíteni. E szabály megszegése állategészségügyi kihágás. (1888: VII. t.-c. 149. §.) Ennek a kihágásnak gyanúja tehát fennforog, hiszen a gyanúsítottak a környék állategészségügyi viszonyaitól és a sertés gyors elhullásából elég oka volt következtetni a sertés beteg voltára. Hogy az állatot nem üzte el, hanem saját óljába zárta, ezzel minden esetre magára vette azt a felelősséget, amelyet az állategészségügyi törvény az ily állatok birtokosaira ró.

Mint hogy pedig a gyanúsított eltévedt jöszágot az ólbazárassal eltulajdonított, a Btk. 367. §-ába ütköző jogtalan eltulajdonítás vétségének gyanúja is okot szolgáltatott. Ennél a bűncselekménynél azonban lényegesen előny is az a nyomozásnál kideríthető körülmény, hogy a sertés nem volt-e kivert állat, tehát uratlan dolog, másodszor, hogy mi volt tulajdonképpen a célja a gyanúsítottaknak a sertés befogásával.

87. Kérdés. Szabad-e a csendőrnek vadászni?

Válasz. Nincs olyan szabály vagy rendelkezés, amely a legénységi allományú egyéneket a vadásztól eltiltana. E kérdésre tehát, hogy szabad-e a csendőrnek vadászni, azzal kell felelnünk, hogy: szabad. Természetesen ugyanolyan feltételek mellett, mint bárki másnak, vagyis csak vadászjeggyel és olyan területen, amelyen joga van vadászni.

Van azonban a kérdésnek másik oldala is, amelyet már nem lehet ilyen egyszerűen elintézni.

A csendőrnek az a feladata, hogy a törvények, rendeletek stb. rendelkezéseinek érvényt szerezzen s azok betartását minden téren, tehát a vadászat terén is ellenőrizze. Ezen ellenőrzés során a csendőr sok mindenkivel szembekerül: a vadász, a vadászterület tulajdonosa vagy bérlője, az orvvadász, a mezei birtokosok stb. mind dolgot adhatnak neki. Természetes, hogy ennyi ellentétes érdek közepette a csendőr csak akkor tud pártatlanul, minden mellétekintet nélkül, szemponttól és egyéni érzéstől mentesen eljárni, ha a vadászatban semmiféle címen nincs érdekelve. Az a csendőr, aki maga is vadászik, mindent csak a vadászember egyoldalú szemével néz, de sohasem lehet biztos abban sem, hogy a szolgálati eljárása közben nem lesz-e úrrá felette a vadászszenvédélye, nem lesz-e önkénytelenül is részrehajló vadásztársaságának tagjaival, a maga területének ügyeivel s elnéző a mások vadászszenvédélyével szemben, még ha az esetleg kihágásban nyilvánult is meg stb. Egy szóval attól a csendőrtől, aki maga is vadászik, sohasem lehet olyan megnyugtató és pártatlan eljárást várni, mint attól, aki azzal nem foglalkozik. Azt mondhatjuk, hogy a csendőr és a vadászat éppen olyan összeférhetetlen, mint ahogy nem lehetne a kocsmárosok ellenőrzését olyan csendőrről bízni, akinek magának is kocsmája van.

De ezenkívül a vadászat azért sem a csendőrnek való szórakozás, mert sok pénzbe és időbe kerül, vagyis drága mulatság. A vadászjegy, a terület, a társaság stb. annyi pénzbe kerül, hogy arra egy csendőrtiszt illetményéből nem futhatja s ami esetleg mégis futná, okosabb takaréka tenni. Azután meg: a vadászatok egész napokat igénybe szoktak venni; az ilyen távolléteket a csendőr szabályszerű módon aligha tudná magának megszerezni, eltekintve attól, hogy esetleg a kötelességét is elmulasztaná miatt.

Tapasztalati tény végül az is, hogy a vadászszenvédélytől áthátolt csendőr ezt a szenvédélyét akkor sem tudja leküzdeni, amikor szolgálatban van. Súlyos kellemetlenségek származtak már abból, hogy az ilyen csendőr egy kis tág lelkiismerettel a szolgálati puskáját is vadászatra használta s nem tudott ellenállani, ha értékes vad került eléje. Természetes, hogy a vadászterület tulajdonosa minden esetben feljelentést tesz az őr vagy csendőr ellen, akiben ezek után a bízalma is megrendül. Azt pedig mondanunk sem kell, hogy az ilyesmi egy-kettőre kitudódik, mert a lakosságnak, de főként az orvvadászoknak gondjuk van rá, hogy kitudódjék.

Mint látjuk tehát, a — mondjuk — pusztán jogi „szabad” vagy „nem szabad” mellett még egész sereg másféle szempont is szerepet játszik a kérdés megítélésében, hogy: vadásszék-e hát a csendőr vagy sem. A mi nézetünk az, hogy amíg tényleges szolgálatot teljesít, addig semmiesetre. Megjegyezzük különben, hogy vadászpuskát a csendőr a Szut. 124. pontja értelmében csak az elsőfokú rendőrhatalóságnak az osztályparancsnokság útján megszerzett engedélyével tarthat, az utasításnak az a kikötése, hogy a rendőrhatalóság engedélyét az osztályparancsnokság útján kell megszerezni,

azt jelenti, hogy a kérvényt először az osztályparancsnokság bírálja felül s csak akkor továbbítja a rendőrhatalósághoz, ha az engedély megadása ellen csendőrségi szolgálati szempontból nincsen észrevétele. Olyan esetekben azonban, amikor a csendőr vadászat céljára kér foggyvertartási engedélyt, az osztályparancsnokság bizonyára fontolóra veszi azokat a szempontokat, amelyeket itt kifejtettünk s az engedély kiosztás helyett értékre adja a kérelmező csendőrnek, hogy a szolgálat érdekében szívesebben venné, ha nem vadásznék.

88. Kérdés. A gyanúsított a répa földön elvermelt répából 30 P értékű ellop akként, hogy a szalmával és földdel befödött vermet csákány és kapa használatával mellett kibontja. Milyen büntetendő cselekményt követett el?

Válasz. A cselekmény a Btk. 333. §-ába ütköző, a 336. §. 3. pontja szerint minősülő lopás vétsége. A répa földön előre elkészített, lefödött veremből történt lopás nem tekinthető a mezőről történt lopásnak. Itt ugyanis már betakarított terményről van szó, nem pedig a földtől még el nem választott vagy a mezőn heverő, betakarítatlan terményről.

89. Kérdés. A gyanúsított a villamosvilágítás vezetékeit tartó oszlop mellé alkalmazott 5—6 P értékű támasztó karót ellopja. Mily büntetendő cselekményt követett el?

Válasz. A cselekmény a Btk. 333. §-ába ütköző, a Bn. 48. §. szerint minősülő lopás vétsége. A támasztófának használt karó ugyanis nem tekinthető tüzelőszernak, ha mindjárt a tolvaj nem akarja is másra használni, mint fűtésre. A támasztófát használt karó nem vesztette el a villamosvilágítás céljaira szolgáló felszerelő tárgy jellegét azzal, hogy a gyanúsított feltűzés céljára lopta el.

90. Kérdés. Valaki egy község belterületén a lakházához tartozó kertben nyílt tüzet rak. A tüztől 15 lépésszámra van a lakház, 20 lépésszámra pedig szalmakazal van. Beleütközik-e ez a cselekmény valamely tiltó rendszabályba?

Válasz. Általános tűzrendészeti tilalom alá esik oly szabad tüzhelyek felállítása, amelyek éghető tárgyak közelléte miatt tűzveszedelem előidézésére alkalmasak. Udvaron általában tilos szabad tüzhely felállítása, más szabad tüzhely felállítása esetén pedig téglából, fémlemezről vagy más tűzálló anyagból füstfogót kell alkalmazni. A tűzrendészetről alkotott 53.888 B. M. 1888. sz. rendeletet módosító és kiegészítő 230.000 B. M. 1925. sz. rendelet köteleességévé tette a községnek tűzrendészeti szabályrendelet alkotását. A csendőrnek tehát a tűzrendészeti szabályrendelet ismeretében kell megbírálnia a kérdésben körvonalozott eseteket.

A tűzrendészeti rendelkezések megszegői a 230.000 B. M. 1925. sz. rendelet 21. §-a szerint kihágást követnek el. Ennek elbírálása a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntető-bíróságok, a m. kir. államrendőrség működése területén pedig az államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Ha a cselekmény a Kbt. 141. §-ának 1. bekezdése alá vonható, akkor emiatt a kihágás miatt kell a feljelentést megtenni, mert ez a kihágás súlyosabb büntetés alá esik, mint az idézett belügyminiszteri rendelet meghatározta kihágás.

Elsőfokú tűzrendészeti hatóság egyébként községekre nézve a főszolgabíró, megyei városokra nézve a polgármester. Ezeknek hatáskörébe tartozik a megelőző tűzrendészet követelményei szerint a tűzveszedelemtől való biztonság végett minden olyan cselekményt megtiltani, amely tűzveszedelem előidézésére alkalmas lehet. Tilalmaik megszegése a Kbt. 141. §-ának 1. bekezdésébe ütközik.

91. Kérdés. Úzhet-e ipart (kereskedést) a családfő nevére kiállított iparigazolvány alapján a család valamelyik tagja? Az iparigazolvány érvényessége meghatározott területre vonatkozik-e, avagy területi korlátozás nélkül alapja az iparüzés jogának?

Válasz. Az iparigazolvány névre szól, tehát más, mint a benne megnevezett, annak alapján ipart nem üzhet. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az iparigazolványban megnevezett iparos nem foglalkoztathatná üzemében családtagjait. Ha azonban valamelyik kellő szakképzettségű családtagját, mint üzletvezetőt alkalmazza, ezt be kell jelentenie az iparhatóságnak, amely ezt a körülményt az iparigazolványban feltünteti. Aki iparigazolványt kér, annak be kell jelentenie azt a helyet is, ahol az ipart üzni kívánja, ez a körülmény az iparigazolványba szintén belekerül. Ebből következik tehát, hogy az iparigazolvány érvényessége csak az iparigazolványt kiállító iparhatóság területére szólhat.

Az ipar üzésére vonatkozó jogi szabályokat az 1884:XVII.

törvénycikk, illetőleg az ezt módosító 1922:VII. törvénycikk tartalmazza. Az ipartörvényben foglalt szabályok megsértése az 1922:VII. t.-c. alapján büntetendő kihágás, amelyet a közigazgatási hatóság bírál el.

92. Kérdés. A járőr saját örskörletében igazoltatás közben észleli, hogy a más örskörletben lakó igazoltatott egyénél lövőfegyver van s ennek tartására engedélyje nincsen. Az így észlelt kihágás miatt a lakhelye szerint illetékes közigazgatási hatóságnál kell-e az illetőt feljelenteni, avagy az igazoltatás helye szerint illetékes közigazgatási hatóságnál?

Válasz. Ily esetben a járőr nem köteles külön nyomozás tárgyává tenni azt, mióta birtokolja az illető engedély nélkül a lövőfegyvert, hanem megállapítván a körülményeket, amelyek közt a kihágás elkövetését észlelte, az általa észlelt kihágás elkövetése helye szerint illetékes közigazgatási hatósághoz teszi meg a feljelentést. Ezzel a csendőr eljárása egyszerűbb, a célnak meg is felel, mert az eljáró közigazgatási hatóság, ha szükségesnek látja, az illető egyén lakhelye szerint illetékes közigazgatási hatósághoz fordulhat az ügy bővebb megvilágítása, esetleg az eljárás átengedése tárgyában.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Cigányok által elkövetett betöréses lopások nyomozása.

Írta: KOVÁCS ISTVÁN III. tiszthelyettes (Szeged).

(Nyomozták: az orosházi és szeghalmi szakasziparancsnokok, az orosházi, vésztői és körösladányi örsparancsnokok és járőreik. Segédkeztek: Kovács István III. tiszthelyettes és Kevés József törzsőrmesterből állott helyszínelő készletség, a szegedi 5. nyomozó alosztálytól.)

A lopások nyomozása nagyon sok esetben nehéz feladat elé állítja a nyomozó csendőrt. Egy emberölés nyomozása aránylag könnyebb, mert a cselekmény helyesen feltárt indoka rendszerint a csendőr kezébe adja a fonalat, melynek segítségével a tetteshez juthat. A lopás indoka kizárólag az anyagi hasznoszerzés, ami általánosságánál fogva vajmi kevés támpontot nyújt a nyomozás megindításához. Annál inkább szükséges, hogy betöréses lopásoknál a szörszálhasogatásig pontosan foganatosított helyszíneléssel igyekezzünk felkutatni és biztosítani a nyomokat. Mert ilyenek mindig vannak, csak meg kell keresni őket és jól fel kell tudni használni azokat. A nyomozó alosztályok olyan kiváló technikai segédeszközökkel vannak felszerelve, hogy a nyomkeresés és nyombiztosítás terén örsbeli bajtársainknak igen értékes támogatást nyújthatnak.

Az orosházi örs 1932 január 24-én 18 óra tájban a szegedi nyomozó alosztálynak távbeszélőn jelentette, hogy aznap virradóra az orosházi határban levő „Monori-tanyák” Hangya szövetkezeti üzletét ismeretlen tettesek feltörték és abból különböző minőségű dohányárut, üzleti árucikkeket, különböző italokat, 5 drb acélbetétes fekete ostor nyelet és egy 4 q súlyú Wertheim-szekrényt, a benne volt 526 pengő 32 fillér készpénzzel együtt ellopták. Az egész kár 1225.09 pengőt tett ki.

Helyszínelés és nyomozás végett az alosztályparancsnokság a legközelebbi vonattal Kevés József törzsőrmes-

ter, fényképéssel engem vezényelt ki. A feltört Hangya-üzlethez 25-én 10 óra tájban érkezünk meg. A helyszín a szakasz- és örsparancsnok intézkedése folytán változatlan állapotban volt, amelyet először általában, majd részletesen átvizsgáltunk, s ennek eredményeképpen az alábbi tárgyi és egyéb bizonyítékokat találtuk:

A Békéscsabáról Orosházára vezető műút mentén baloldalt elterülő fagyos szántásra egy szán nyoma vezetett, mely a feltört Hangya-szövetkezettől 800 m távolságra megállást mutatott. Itt a nyomokból ki lehetett venni, hogy a szán ezen a helyen huzamosabb ideig álldogált. Jól látszottak a lovak topogási nyomai, lucernás zab és árpa-szalma hulladék az itt történt etetés mellett bizonyított. A nyomok szerint a szánba két ló volt fogva, melyek közül a baloldali (nyerges) négy lábára, a jobboldali (rudas) pedig két első lábára volt új éles sarokkal megvasalva. A baloldali fogott ló kanca, a jobboldali fogott ló csődör vagy herélt volt, ezt vizelesi nyoma mutatta. A szán mellett 3 m távolságra emberi ürülék és vizezés nyomát találtuk. A vizezés- és ürüléknyomok elhelyeződéséből meg lehetett állapítani, hogy azok nőtől származnak. Ebből azt a további következtetést vontuk le, hogy a lovak felügyelete végett nő időzött ott. A lábnyomok különböző formáiból megállapítottuk, hogy a tettesek a növel együtt hatan lehettek. A lábnyomok a Hangya-üzlet felé vezettek. A Hangya-üzlet kirakatablakának külső fatábláját lezáró két vasrúdról a biztonsági lakat le volt csavarva, a külső ablak ki volt nyitva, a belső baloldali ablak középső fiókjába be volt törve, az ily módon szabaddá tett ablakon a tettesek bejutottak az üzletbe. Az üzlethelyiség oldalajtaján át az ivóterembe mentek és annak utcára nyíló ajtaját belülről kinyitva, a kijárást szabaddá tették. A kirakatablak előtt 3 drb üres sósórszeszes üveg volt eldobva.

Az ivóteremben férfitől eredő ürülék- és vizeletnyomok maradtak hátra.

Az ivóterem padlóján bemélyedési nyomokat fedeztünk fel, amik arra mutattak, hogy gyanúsítottak, a 4 q súlyú Wertheim-szekrényt leemelték és 30 méterre tovább hengerítették az utcára, addig a helyig, ahol a szánra tették. A szánnal Békéscsaba irányába, a Hangya-üzlettől 1270 m távolságra, a műúttól jobbra elterülő szántásra hajtottak, a Wertheim-szekrényt a hátulsó részén csákányhoz hasonló szerszámmal feltörték és az üres Wertheim-szekrényt hátrahagyva, a szán nyomából következtetve Békéscsaba irányába elhajtottak. Azon a helyen, ahol a Wertheim-szekrényt feltörték, egy-egy fürt 30–40 szálból álló fekete és sárga lófarokszőr maradt a helyszínen.

Az eddig felkutatott adatokat rendezve, egybevetve, a következő feltevést állítottuk fel:

Gyanúsítottak Békéscsaba felől szánon jöttek és ugyanabba az irányba távoztak el. A lábnyomok, lófarokfürtök, lovak vizelesi nyomai, patanyomai alapján következtettük, hogy a szánba két ló volt fogva. A balról fogott ló sötétpej és kanca, a jobbról fogott ló pedig sárga és herélt lehetett. Előbbi négy lábára, utóbbi két első lábára volt új éles sarkokkal vasalva. A lábnyomokból, a vizelet- és ürüléknyomokból következtettük, hogy a tettesek hatan voltak, közöttük egy nő, továbbá az üzletben az egyik férfi babonából végezte el természeti szükségét. Ezek az adatok, egybevetve a pénzszekrény primitív feltörési módjával, cigányok munkájára vallottak.

Két korábbi betöréses lopás nyomozását bízta volt rám a nyomozó alosztályparancsnokság, amelyek, sajnos, akkor kiderítetlenek maradtak. A két eset röviden a következő volt:

A vésztői örskörletben, Bélmegyeren, 1931 november 25-ére virradóra az ottani Hangya-szövetkezetbe törtek be, honnan szintén a Wertheim-szekrényt hengerítették ki és törték fel az eddig ismeretlen tettesek. Az okozott kár összege ott 1779.95 P volt. A tettesek oda Körösladány —Dévaványa irányából jöttek és arra is mentek vissza. Érkezésük és távozásuk iránya arról volt megállapítható, hogy Körösladány felől jövet, 6 km távolságról két eke-tisztító fát vettek magukhoz, a földeken hagyott ekékről és azokat a feltört Wertheim-szekrény mellett hagyták. A tisztítófákat a nyomozás alkalmával az ekék tulajdonosai felismerték. Távozásukkor a tettesek teli sósorszeszes üveget ejtettek el Körösladány irányában, a Hangyától 200 m távolságra. Úgy a monori, mint a bélmegyeri betörések tettesei hatan voltak és egy nő is volt köztük. Ezt lábnymaikkal állapítottuk meg. Mindkét bűncselekmény elkövetésénél sósorszeszt ittak s az üres sósorszeszes üvegeket azután eldobálták.

A bélmegyeri betörésnél sárral kenték be az üvegtáblát betörése előtt. Hasonlóan jártak el a füzesgyarmati Hangya-üzlet betörésénél is, amely 1930 szeptember 24-ére virradóra történt. Onnan a tettesek 2313.57 pengő készpénzt és 2 üveg rumot vittek el.

Magam elé képzeltem a füzesgyarmati, a bélmegyeri és a monori betörések helyszíneit. Elővettem a helyszíni részletekről készített jegyzeteimet és az összehasonlítás alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a három cselekményt ugyanaz a társaság követhette el.

Most már csak az a kérdés merült fel, hogy hol kell a tetteseket keresni? E tekintetben a térkép nyújtott jó támpontot. Összekötve a szóbanforgó három községet. egy-egy egyenes vonallal, Körösladány feküdt a vonalak metszési pontjában.

Ezért azt a javaslatot tettem az orosházi szakasziparancsnok úrnak, hogy Jónás orosházi örsbeli törzsörmes-terrel indítson útba Körösladányba. A szakasziparancsok úr ehhez hozzájárult s javaslatomat azzal egészítette ki, hogy a többi községekbe is vezényelt ki járőröket, azzal a feladattal, hogy a szóbanjehető cigányoknál nyomozzanak.

Körösladányba érve azután érdeklődtünk, hogy a cigányok közül kinek vannak lovai és hol szokták azokat vasaltatni. Az ottani örsöt és az előjáróságot kellőképpen tájékoztatva, egyébként azt hangoztattuk, hogy Jászkarajenőről ellopott 4 fekete lovat keresünk. Ezt taktikai fogásként azért alkalmaztuk, hogy a cigányok puhatolásainkról, ha ottlétünket megtudják, téves értesülést szerezzenek. Ez sikerült is, mert mind odahaza maradtak.

A cigánytelep környékén az után puhatoltunk, hogy a cigányok hol vasaltatják lovaikat és megtudtuk, hogy Szabó* János ottani kovácmesternél szoktak dolgoztatni. A kovácmesterhez betérve, ugyancsak négy fekete ló után érdeklődtünk, mire ő a további nyomozásra igen kedvező felvilágosítást adott nekünk. Előadta ugyanis, hogy a cigányok közül fekete lóva egynek sincs, Fazekas Józsefnek és mostoha fiának Szarka Imrénak vannak lovai, de azok nem feketék, hanem egyik sárga, a másik sötétpej. Az elmúlt héten vasaltatták a cigányok ezt a két lovat éles téli sarokra, a sárgát a két első lábára, a sötétpejt pedig mind a négy lábára. Hétfőn, 25-én pótlólag a sárga ló két hátulsó lábát is éles sarokra vasaltatták, mert az előző vasaltatáskor nem volt annyi pénzük. A kovácmestertől megkérdeztük, hogy szép, új kocsijuk van-e a cigányoknak? Mire az azt felelte, hogy nem. Egy rossz kocsijuk van, de most azt nem is használják, hanem — egy közeli

házra mutatva — Szentesi Béla szánját szokták elkérni. Láta a múlt héten is, amikor a szánt elhúzták. A kovácmestertől azután látszólag közömbösen eltávoztunk. Szentesi Béla lakásába feltűnés nélkül iparkodtunk bejutni, hol Szentesi Béláné kérdéseinkre előadta, hogy Fazekas József és mostoha fia Szarka Imre január 23-án 9 óra tájban (szombaton) elkérte tőle a szánkót rövid időre azzal, hogy Szeghalomra mennek. A cigányok csak 24-én 11 óra tájban tértek haza. Fazekas József ekkor férjével közölte, hogy a szán eltörött, de a kárt megfizeti. Ki is egyeztek 10 pengő kártérítésben úgy, hogy Fazekas a szán alsó deszkáit adja vissza. Amikor férje a szán alsó deszkáit meglátta, igen haragudott s azt mondta, hogy a szán alsó deszkáit a cigányok úgy tönkretették, mintha azon 3—4 mázsás vastömböt hengerítettek volna. Szentesi-né előadta még, hogy Fazekas József a férjét kérte, hogy a szán eltöréséről ne szóljon senkinek. Szentesi-né ezután kérésünkre megmutatta a szán alsó deszkáit. A deszkákon jól ki lehetett venni a pénzszerény csuszításától, hengerítésétől eredő bemélyedéseket, nagyító üveggel pedig azokon a pénzszerényről származó barna festéknyomokat is sikerült felfedezni.

Szentesiéknel beszéltünk Havlicsek Adámnéval, Fazekas József cigány legközelebbi szomszédjával, aki előadta, hogy január 23-án Fazekas fia, Szarka Imre elkérte tőle csákányfejszóját azzal, hogy csak egy tuskót akar vele szét-hasítani. A csákányt átadta, de hiába várta azt vissza. A cigányok a csákányt szánon magukkal vitték és csak másnap január 24-én 11 óra tájban tértek vissza igen jó hangulatban. Szarka Imre ekkor közölte, hogy a csákány elveszett és azért azonnal 3 P 50 fillér kártérítést fizetett. Egyben arra kérte, hogy a csákány elvesztéséről ne szóljon senkinek.

Az eddigi adatok eredeti feltevésemet mindenben alátámasztották. Szükségünk volt még tárgyi bizonyítékokra, ezért tervet kellett készítenünk a cigánytelep meg-
lepésére, mert azzal tisztában voltunk, hogy ha világos nappal közelítjük meg a putrijaikat, akkor összebeszélnek, szétfutnak, vagy a keresett bűnjeleket megsemmisíthetik. Ezért a község házára mentünk, hogy a körösladányi örs és a községi előjáróság segítségét igénybe vegyük. A község házán a további eljárás megbeszélése közben, az ablakon kinézve, észrevettük, hogy Fazekas József, Lévai Pál és annak vadházas felesége, Német Emma Szarka Imre cigányt párnák közé kocsi-
ra rakva, meg akarnak szökni. A kocsi-
ba egy sárga és egy sötétpej ló volt befogva. Kocsiju-

KI TUDIA?

A NÁDORI méltóságot Szt. István alapította a frank pfalzgraf (comes palatinus) mintájára, mint udvari tisztséget. Hunyadi Mátyás a nádor hatáskörét kiszélesítette. Ettől az időtől kezdve a királyválasztásnál a nádoré az első szavazat, ő a kiskorú király gyámja, az ország főkapitánya, a kunok ispánja, a király távollétében az ország kormányzója. A nádort a király jelölte s a rendek választották. Habsburg-házi királyaink 1526-tól 1790-ig a nádori méltóságot csak időközönként töltötték be. 1790-ben a rendek Sándor kir. herceget választották nádorrá. Őt József kir. herceg követte, aki 50 éven át (1796—1847) viselte ezt a méltóságot. Az utolsó nádor 1848-ban István kir. herceg volt. Az 1867-iki országgyűlés a nádori széket betöltését felfüggesztette.

* A neveket megváltoztattuk. (A szerk.)

kat azonnal közrekaptuk és a község háza udvarára hajtattunk. A halálos betegnek látszó Szarka Imrét társai a kocsiról leemelték és elmondták, hogy orvoshoz akarták vinni, mert olyan beteg, hogy néhány órán belül meghal.

A lófarokfürtöket a cigányok lovainak farkával észrevétlenül összehasonlítottam és az azonosságot megállapítottam. A cigányokat a lovaikkal együtt őrizet alá vettük, alaposan megmotoztuk őket és amikor beesteledett, rajtaütöttünk a putrikon, honnan minden cigányt bekísértünk a község házához. Ezután a putrikat részletesen átkutattuk, de semmit sem találtunk. A bekísért cigányok minden áron szabadulni akartak, ártatlanságukat hangoztatták. Amikor a község házához beérkeztünk, kérdéseimre neveiket óráról-órára megváltoztatták, halálos betegséget, szívbajt, fejfájást, hasgörcsöt, az asszonyok pedig küszöbönállt gyermekszülést színleltek. Természetesen szülésznőt és orvost hívtunk. Az orvos megvizsgálta a cigányokat és derűsen megjegyezte: bár mindenkinek ilyen egészsége lenne, nincs semmi bajuk, csak be vannak rúgva. A szülésznő pedig mosolyogva mondta el nekünk, hogy a kis purdék csak 3–4 hónap múlva fog beköszönten.

A lovakkal, a szánkó alsó deszkáin talált nyomokkal és a lófarokfürtökkel nem elégedhettünk meg, így a cigány putrik környékét egész éjjel felügyelet alatt tartottuk és másnap ismét részletes belső kutatást folytattunk. Átkutattunk mindent, az egész környéket, a trágyadombtól kezdve a putrik tetejéig. Teljes részletességgel átvizsgáltuk a boglyakemence belsejét is, míg végre a véletlen is segítségünkre jött. A cigányok kutyája állandóan alkalmatlanokodott, amíg a járőrtársam azt megsokálva oldalba nem rúgta. A kutya erre vonítva eltűnt szemünk elől, majd éktelen ugatásba kezdett. Ha bent voltunk a putriban, úgy hallatszott, mintha kívülről ugatna, ha meg kimentünk, az ugatás belülről hallatszott. Ez a különös jelenség gondolkodásba ejtett bennünket. A legrészletesebb kutatásba kezdtünk, ami meglepő eredménnyel végződött. A jászol alatt titkos alagútra bukkantunk, mely a putriban levő boglyakemence alá vezetett, hol az alagút egy — minden irányban kb. 1 m méretű — földalatti odúvá szélesedett. Midőn a kemence alsó részéből két vályogot kifeszítettünk, az oduban levő kutya ellenkező irányba, a konyhából átalakított istállóban a jászol alól bújt ki és úgy menekült el. A kemence alatt levő oduban találtuk meg a különböző ellopott dolgokat, szemünk elé tárultak a bűnjelek, dohányáru, szappankülönlegességek, vászon- és rőfőáru, elkészített új, rojtosaljú bő gatyák, fehéreneműek, a csákány, amivel a Wertheim-szekrényt feltörték és mely munkaközben eltörött; a szán hámfái, melyeket Szentesi Béla, a szánkó volt tulajdonosa sajátjának ismert fel. Megtaláltuk a lopott és elfogyasztott italok üvegeit. Előkerült az orosházi Hangya-betörésből származott acélbetétes fekete ostornyél és végül Lévai Pál esküvője alkalmával a menyasszony részére készített tarka szoknya is.

A feltalált bűnjelek őrizetbevétele és a cigányok személe társasága után a halálos beteg cigányok mindannyian felgyógyultak, visszanyerték kitűnő egészségüket és beismerték, hogy a füzesgyarmati, a bélmegyeri és az orosházi tanyák Hangya-szövetkezeteit és a két utóbbi Hangya-üzletben volt Wertheim-szekrényeket is ők törték fel, megmutatták és elmagyarázták azok mikénti végrehajtását. Lévai Pál kiválasztotta a bűnjelek közül azt a 2 dl-es, lapos, rumosüveget, amelyet tele rummal Jákó István társa adott át neki a füzesgyarmati Hangya-szövetkezet feltörése alkalmával. A helyszínen külön-külön részletesen bemutatták, hogy miként hajtották végre az egyes bűncselekményeket, csupán csak azzal védekeztek, egymásra

utalva, „hogy a Jákó István, a Fazekas József, a Lévai Pál eszelte ki” a tervet, amit azután együtt és közösen végre is hajtottak. Az így megszerzett közös zsákmányt egymás között elosztva, a pénzen lovakat, élelmiszert, továbbá italokat vásároltak.

Előadták, hogy a feltörésre szánt Hangya-szövetkezeteket hónapokkal a bűncselekmény elkövetése előtt kikémlelték. Ezek kikémleléséhez Fazekas József értett legjobban, aki fűrójavítás és eladás ürügyével jelent meg a tanyák között. Azután csak a kedvező alkalomra vártak és valamennyi bűncselekményt szombat-vasárnapra virradó éjjel hajtották végre, mert rájöttek arra, hogy ilyenkor a tanyai polgárok az útvonalakon nem járnak oly nagy számban, mint rendes hétköznapiokon. Elmondották, hogy az orosházi tanyák közé indulás alkalmával Körösladányban egy liter denaturált szeszt vásároltak és annak $\frac{3}{4}$ részét útközben elfogyasztották, mert fáztak. A denaturált szesz fennmaradt $\frac{1}{4}$ részével a magukkal vitt kenyeret és döghúst locsolták meg és az így átitatott ételmezt a kutyáknak odadobva, azokat elhallgattatták. Lévai Pál megjegyezte, hogy a Hangya környékbeli kutyák azután úgy elhallgattak, hogy azokat „dolog lett volna ugatásra bírni”. Előadták még, hogy a szövetkezetek feltörésénél azért ittak sósorszeszt, mert a sósorszeszes üvegek rendszerint a kirakatokban vannak és így azokhoz tudtak legelőször hozzájutni. Amíg más italhoz hozzájutottak, a sósorszeszt is igen alkalmasnak találták. Elmondották még, hogy az ivóhelyiségben azért végezte egyikük a természeti szükségét, mert ők úgy hitték, hogy akkor a bűncselekmény tetteseit nem sikerül kideríteni a csendőröknek.

Jelen nyomozás alkalmával előkerült az ellopott áruk nagyrésze, a lopott pénzen vásárolt különféle ruhanemű, a cigányok pénztárcájában a belés alá elrejtett különböző pénz és három darab ló is. A lovak közül a sötétpejt és a sárgát a bélmegyeri Hangya-szövetkezet kasszájából szerzett pénzből vásárolták. Ezekkel a lovakkal indultak később az orosházi határi Hangya-betöréshez. Ez alkalommal Körösladánytól az orosházi határig oda- és vissza számítva kb. 140 km utat tettek meg, nem lehet csodálkozni tehát azon, — figyelembe véve a távolságot, — ha a nyomozó csendőrköröknek legnagyobb iparkodása ellenére sem sikerült eddig kézrekeríteni a tetteseket. Megnehezítette ezt a cigányok furfangos eljárása is, melyet a bűncselekmények elkövetése után követtek. Lévai Pál a füzesgyarmati Hangya-betörés után vonaton azonnal Tápiószentmártonba szökött és ott csekély díjazásért vályogvető munkát vállalt, azután pedig a nagykatái főszolgabírónál mint vályogvető egy óra szülő engedélyt eszközölt ki a járás területére. A bélmegyeri Hangya-betörés elkövetése után Lévai Pál és Szarka Imre a karcagi vásárhoz szöktek. Beismerésük szerint Lévai a neki járó részt Szarkának adta át azzal, hogy majd később elszámolnak, ő pedig, mint aki magát semmivel igazolni nem tudta, szándékosan elfogatta magát a karcagi rendőrséggel, mely őt, illetékessége után Heves megye, Abasár községbe toloncoltatta. Lévai — mint beismerte — igen örült a szerencsének, mert a veszélyes területről költségmentesen utazott haza szülőfalujába. Fazekas József és 8 társa a gyulai kir. törvényszéknél várják méltó büntetésüket.

*

Ez az eset már azért is tanulságos, mert a leírt bűncselekmények elkövetői cigányok — a falvak közbiztonságának legveszedelmesebb ellenségei. A furfangosan kieszt rejtkehely és a cigányoknak a cselekmények elkövetése után tanúsított magatartása különösen figyelemreméltó. Utóbbi igazolja, hogy milyen fontos megelőző szolgálati

teendő az örskörletbe érkező idegenek ellenőrzése és a cigánytelepülések folytonos szemmel tartása.

A leírt nyomozás bizonyítja azt, hogy a nyomozó csendőrnek tisztában kell lennie az egyes bűnözőfajták szokásaival, fogásaival. A cselekmény elkövetési módjából rendszerint következtetni lehet azután arra, hogy a tettest kik között keressük. Ennél az esetről a pénzszekrény primitív feltörési módja, a betörés színhelyén való székelés (cigány babona), a sósórszesz elfogyasztása, nőnek jelenléte, mind olyan momentumok, melyekből a cigányszokásokat ismerő csendőr cigánymunkára következtethet. A megtartott helyszíni szemle iskolapéldául szolgálhat a Szut. 418. pontjához. Sok adatot eredményezett, melyekből a logikus észjárással levont következtetések mind megállták a helyüket. Nem üres mondas az, hogy aki érti a dolgot, az a helyszínen talált helyzetből úgy olvashat, mint egy nyitott könyvből. A tettesek tartózkodási helyének térképen való — úgyszólván — bemérése igen leleményes eljárás volt. Erre vezethető vissza a nyomozás sikerének gyorsasága.

IV. Károly király halálának tizedik évfordulója. IV. Károly király halálának tizedik évfordulója alkalmával *Serédi Jusztinián* hercegprímás a Koronázó főtemplomban április 6-án ünnepélyes gyászmisét tartott. A gyászmisén megjelentek: *Kárpáthy Kamilló* lovassági tábornok a Kormányzó Úr Ö Főméltósága képviseletében, *József Ferenc* királyi herceg, *Augusta* királyi hercegnéasszony, báró *Wlassics Gyula*, a felsőház elnöke, *Almássy László*, a képviselőház elnöke, *Walkó Lajos* külügyminiszter, *Juhász Andor*, a királyi Kúria elnöke, *Degré Miklós*, a budapesti királyi Itélőtábla elnöke, *Izsépy Aladár* tábornok, városparancsnok, gróf *Széchenyi Emil* koronaőr, gróf *Zichy János*, báró *Szerényi József* és más előkelőségek.

Előfizetőinkhez. Azon előfizetőinknek, akiknek előfizetése f. hó végével lejárt, mai számunkhoz csekklapot mellékelünk. Kérjük az előfizetéseket idejében megújítani, hogy a lap kiadásában fennakadás ne legyen. *Előfizetést — elszámolási okokból — csak a f. év végéig terjedő időre fogadunk el.*

Menekülés közben a csendőrökre lőttek. *Vitéz Kossuth Sándor* tüzérszázadosnak Putnok község határában levő borháza ajtaját március 26-án ismeretlen tettesek feltörték és a borházban két lepedőbe nagyobb mennyiségű ruha és ágyneműt csomagoltak be. A putnoki örs egyik járőre portyázás közben tettenérte őket, mire azok a ruhaneműket visszahagyása után elmenekültek. A lopott dolgok közül csupán egy vadászfegyvert és egy Frommer-rendszerű ismétlőpisztolyt vittek el magukkal. A tettesek, akik hárman lehetnek, az őket üldöző járőrre — valószínűen a lopott ismétlőpisztolyból — egy eredménytelen lövést tettek, azután a nagy sötétségben elmenekültek, így a járőr fegyvert sem tudott ellenük használni. Nyomozásuk folyamatban van.

Elismerés. Geszt község határát március 19-étől március 26-áig az árvíz borította el. Az árvédelmi munkálatokhoz karhatalmi szolgálatra a geszt örsről 7 főt vezényeltek. Az árvédelem vezetője, *Szép Sándor* dr. szolgabíró március 26-án a következő elismerést hozta az örs tudomására: „Igazolom, hogy március 19-étől a mai napig rendelkezésemre bocsátott fentírt csendőri karhatalom éjjel és nappal segítségemre volt az árvízveszélynek elhárításánál. Az emberfeletti munkát és kitartást igénylő szolgálatot teljesítő csendőrség magatartása példaadó és mintaszó volt.”

Az első váci csata évfordulója. A váci, *Danjanich János* honvédtábornokról elnevezett kerékpárszázalaj április 10-én és 11-én az első váci csata évfordulóját tisztelettel és tábortűzzel ünnepelte meg a csatatéren, a Honvédelemnél.

A szigetvári hősök tőmegsírja. A Szigetvár közelében fekvő Pap-puszta mellett útépitési munkálatok közben nagyarányú tömegsírba bukkantak. Az eddigi vizsgálatok szerint a tömegsírban a Szigetvár ostromakor elesett hősök egy részét temették el. A csontvázak mellett sok régiség is felszínre került.

A szegedi helyőrség inségakciója. A szegedi helyőrség dr. vitéz *Shvoy Kálmán* altábornagy, vegyesdandárparancsnok kezdeményezésére november 1-től január 16-ig 130, március végéig 227 személyt látott el inségakcióval s ez idő alatt 26.775 adag ebédet adott az arra rászorulóknak.

Két ezred emlékművét leplezik le Pécsen. A világháborút Baranya-, Somogy- és Tolna vármegyék lakosságának nagy része a két pécsi ezredben, az 52. közös gyalogezredben és a 19. honvéd gyalogezredben küzdötte végig. Mind a két ezred hősi halottainak emlékét egy-egy művészi dombormű alakjában örökítik meg. Az emlékműveket *Sidló Ferenc* szobrászművész készíti. A két emlékművet egy napon, egy ünnepség keretében június 5-én leplezik le Pécsen.

Dieseretek. A budapesti I. csendőrkerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: *Both András* tiszthelyettest, mert 11. évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot készséges buzgalommal, igen eredményesen teljesítette és alárendeltjeit helyesen befolyásolta, *Szabó József* II. tiszthelyettest, mert 1929. évben gépkocsielgázolással gondatlanságból okozott emberölés vétségének tettesét szakszerű helyszíneléssel szerzett nyomok alapján 49 órán át fáradhatatlan kitartással teljesített nyomozás során kiderítette és az igazságszolgáltatás kezére juttatta, *Bozsonyik András* törzserőrmestert, mert 23. évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot készséges buzgalommal, jó eredménnyel teljesítette. *Nyilvánosan megdicsérte:* *Bajcsi Lajos* tiszthelyettest, mert 19. évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot odaadó buzgalommal, igen eredményesen teljesítette és az utóbbi 5 évben őrsparancsnokhelyettesi minőségben őrsparancsnokát hathatósan támogatja, *Rózsa István* tiszthelyettest, mert 18. évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot odaadó buzgalommal, igen eredményesen teljesítette s az utóbbi években őrsparancsnokhelyettesi minőségben őrsparancsnokát hathatósan támogatja, *Hajdó Márton* törzserőrmestert, mert 18. évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot példás készséggel, igen eredményesen teljesítette és kifogástalan magatartásával alárendeltjeit helyesen befolyásolta, *Csorba Mihály* törzserőrmestert, mert 9. évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot készséges buzgalommal, igen eredményesen teljesítette és példás magaviseletet tanúsított, *Hajzer Pál* törzserőrmestert, mert 6. évet, *Vass Gábor* őrmestert, mert 7. évet, *Jenei Pál* őrmestert, mert 6. évet, *Roma Gábor* őrmestert, mert 6. évet, *Molnár János* II. őrmestert, mert 6. évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s a közbiztonsági szolgálatot odaadó buzgalommal és jó eredménnyel teljesítette, *Vas Elek* törzserőrmestert, mert 13. évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s a közbiztonsági szolgálatot készséges buzgalommal teljesítette, *Kiss István* II. őrmestert, mert 8. évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított és a közbiztonsági szolgálatot odaadó buzgalommal teljesítette, *Gera Kálmán* őrmestert, mert 6. évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s a közbiztonsági szolgálatot készséges buzgalommal teljesítette, *Tolvaj András* csendőr, mert szabadságon léte alatt egy nagyobbszabású gyújtogatásnak, csendőr őrsállomástól távolfekvő, szabadságolási helyén bujkáló tettesét öntevékenyen elfogta és az igazságszolgáltatás kezére juttatta, továbbá, mert a közbiztonsági szolgálatot egyébként is készséges buzgalommal teljesíti.

A székesfehérvári II. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: *Hadnagy Ádám* tiszthelyettest 1931. november 13-án virradóra a bányhidai kisgazda hitelszövetkezet kárára a pénztárszekerény megfúrása által elkövetett egyrendbeli és a Salgótarjánban elkövetett kétrendbeli betöréses lopás tettesének az átlagon felülemelkedő szakavatottsággal történt kiderítése és elfogásáért, *Fridmann András* és *Szabó Mihály* II. tiszthelyettest 1931. augusztus 27-én a Brown Boveri villamosági részvénytársaság kárára elkövetett betöréses lopás tette-

sének, az átlagon jóval felülemelkedő, kiválóan buzgó, leleményes nyomozással történt kiderítéséért. — *Nyilvánosan megdicsérte: Kili Kálmán* törzserőrmestert és *Kovács János III.* őrmestert a balatonkenesei örskörletben elharapódzott orvvadászatnak fúradását nem ismerő nyomozással történt kiderítése körül járőrzetőségének buzgó tevékenységgel történt támogatásáért. *Szakács Lajos* őrmestert 1931 november 13-án virradóra a bánhidai kisciganya hitelszövetkezet kárára a pénztárszékény megfúrása által elkövetett egyrendbeli és Salgótarjánban elkövetett kétrendbeli betöréses lopás tettesének kiderítése körül járőrzetőségének igen lelkiismeretes buzgalommal történt támogatásáért. *Kitta Pál* törzserőrmestert és *Molnár Pál* csendőrt 1931 augusztus 27-én a Brown Boveri villamosági részvénytársaság kárára elkövetett betöréses lopás tettesének kiderítésénél járőrzetőségének igen buzgó odaadással történt támogatásáért.

Csendőrségi Közlöny 7. szám. Személyes ügyek. Kormányzói elhatározás. Kormányzó Úr Ó Főméltósága magas elhatározásával *Schönherr Károly* ezredes nyugállományba helyezését a saját kérelmére megejtett felülvizsgálat eredménye alapján elrendelni méltóztatott. — *Ministeri rendeletek.* Tartósan vezényeltetett: *Vitéz Aghy Zoltán* százados, a székesfehérvári II. kerület ideiglenes szárnyparancsnoka Tatán, — ezen állása alóli egyidejű felmentése mellett — a szombathelyi III. kerület 3. nyomozó alosztályparancsnokságához Szombathelyre. — Végleges nyugállományba helyezettek: *Gy. Szabó Sándor III.* budapesti I. kerületbeli gazdasági tiszthelyettes; *Bálint Lajos* debreceni VI. kerületbeli tiszthelyettes; *Somogyi Antal* debreceni VI. kerületbeli gazdasági tiszthelyettes; *Vönöczki József, Győrfi Ferenc, Pándi József* és *Dániel István I.* miskolci VII. kerületbeli tiszthelyettesek. — A belügyminiszter *Máczek Ferenc* százados családi nevét „Máczay“-ra és *Nyúl István* tiszthelyettes, valamint gyermekének családi nevét „Nyulás“-ra változtatta át. — *Szabályrendeletek:* 1930. évi XVI. törvényeikk a közhasználatú gépjárművállalatokról. — A közhasználatú gépjárművállalatok vásárnapi és Szent István-napi munkaszünete. — A m. kir. csendőrségi gyógyházak új szabályzatának kiadása. — Tényleges állományban elhalt csendőrhavidíjasok után illetékes temetési járulékra vonatkozó rendelkezés módosítása. — „Alapszabá-

lyok a Csendőrségi Lapok számára“ című kiadvány módosítása. — Újonnan megállapított papírnagyságok használatbavétele. — Magyar állampolgároknak útlevél nélkül való belépése és az útlevélek érvénytelenné nyilvánítása. — Tejforgalom szabályozására vonatkozó egyes rendelkezések. — Tejforgalom szabályozásáról szóló F. M. rendelet kiegészítése a budapesti és budapestkörnyéki tejár megállapítása. — „Ideiglenes folyó-, csatorna- és tóhajózási rendszabályok“ kiegészítése. — Kaliforniai pajzstetű elleni kötelező védekezés, kertészeti telepek felülvizsgálata és a faiskolai természetvények forgalmának szabályozása.

Olvasóink figyelmébe ajánljuk a következő műveket: *Jugoszláv harczszabályzat magyarul fordítása*, 4 P. *A csehszlovák harczszabályzat magyarul fordítása*, 3 P. *Seeckt: Egy katona gondolatai*, 2 P 50 f. *A jövő csatája*, aktuális harczszati problémák, harczszati tapasztalatok a világháborúból, 6 P. Az itt feltüntetett árak a csendőrség tagjai számára kedvezményesen vannak megállapítva. A megrendeléseket *Németh József* vkszt. őrnagy címére (Budapest, I., Attila-utca 67.) kell küldeni.

Értesítés. A brassói volt 2. gyalogezred bajtársi köre f. évi május hó 8-án d. e. 9 órakor a budapesti Kapisztrán helyőrségi templomban (I., Kapisztrán-tér) hősi halált halt bajtársai emlékére kegyeletes istentiszteletet tart, melyre az ezred volt tagjait, azok hozzátartozóit és barátait tisztelettel meghívja. Az istentisztelet után bajtársi értekezlet a honvédtisztek országos kaszinójának I. emeleti kis tanástermében (IV., Váci-utca 38). Közvetlen ezután feszelen villásreggeli ugyanazon épület földszinti vendéglőjében.

Tenyésszünk házinyulat! Minden közgazdálkodás és minden nős csendőr okosan teszi, ha házinyul tenyésztéssel foglalkozik, mert a házinyul tenyésztés révén nemcsak hogy húshoz és prémhez jut, hanem a felesleges állatok értékesítésével szép jövedelemre is szert tehet. *A házinyul tenyésztéséhez most a legalkalmasabb hozzáfogni*, mert most még sok szép fejlett nyúl akad. Mivel a házinyulak konyhahulladékkal, árokperti gazzal, lombbal tarthatók, fenti termékek úgyszólván teljesen ingyen állíthatók elő. Egy-két anyanyul egy egész ürs évi hússzükségletét fedezi, ami semmiesetre sem

PUCH MŰVEK BUDAPEST

VI, LEHEL-UTCA 25

Nem áll módunkban a Csendőrségi Lapok hasábjain valamennyi csendőrvőnek hozzánk intézett levelét leköszölni, találmra ragadunk ki hármát. Válgatnunk nem szükséges, mert a levelek kivétel nélkül az elismerés és dicséret hangján szólnak

A magy. kir. csendőrség tagjainak kedvező részletfizetési feltételek. Kérjen ismertetést és árajánlatot!

Folyó évi július hóban Önöktől vásárolt 250 kbc. „Puch“-típusú motorkerékpárral minden tekintetben meg vagyok elégedve és mint elsőrendű motorkerékpárt, mint strapagépelt, ami minden terepen (farlón, szántáson is) kifogástalanul működik, mindenkinek nyugodt lélekkel ajánlani merem.

Budaúit, 1931 dec. 29.

Kiváló tisztelettel

Tóth M. István
m. kir. cs. őrmester.

Az Önöknél vásárolt „Puch“ motorkerékpárral teljesen meg vagyok elégedve, már csak azért is, mert állandóan üzemképes, kezelése egyszerű, kevés üzemanyagot fogyaszt és bármiféle dűlőutakon is, biztosan használni lehet, miért is a bajtársaim körében melegen ajánlani fogom.

Villány, 1931 dec. 22.

Szerecz József
csendőrmester.

Örömmel értesitem, hogy az Önöknél vásárolt Puch-gyártmányú 250 kbc-es motorkerékpárral teljesen meg vagyok elégedve. A motorkerékpár kevés üzemanyaggal nagy út megtételére biztosan alkalmas. Könnyen kezelhető.

Fogadják érte hálás köszönetem.
Tápiószéle, 1931 dec. 22.

Tisztelettel

Ferincz József
csendőrmester.

megvetendő tétel. A prémár is még mindig nagyon drága, úgy, hogy csak a vagyonosok szerezhettek belőle, — s íme a házinyúltenyésztéssel mindenki maga állíthatja elő úgy a maga, mint a családja prémszükségletét. A trágya sem megvetendő tétel, különösen akkor, ha figyelembe vesszük, hogy ma a teher- és személyautók elszaporodásával alig áll állati trágya rendelkezésre, pedig a mezőgazdaságban és kertészetben nélkülözhetetlen.

A Házinyúltenyésztés és Értékesítés című szaklap szerkesztősége, Budapest m. Csillaghegy, minden házinyúltenyésztési ügyben lapunk olvasóinak díjtalanul rendelkezésére áll. A tenyésztési szándékozókat pedig ennek a lapnak kísérleti telepe: a **Nyúltenyésztő Mintatelep, Csillaghegyen**, fajtisztá tenyészanyaggal látja el, sőt biztosíték nyújtása esetén visszafizetési kötelezettséggel is ad tenyészanyagot. A tudakozódáshoz válaszbélyeget kell csatolni.

A csendőrség szakkönyvtárának új könyvel. A szombat-helyi csendőrségi szakkönyvtár újabban a következő műveket szerezte meg: Az I. csoportba: Dr. Tótfi Gyula: „Magyar közigazgatási törvények”, — Laky Imre: „A magyar közjog és magánjog általános ismeretének kézikönyve”, — Csiki László: *A büntető perrendtartás és az azt életbeléptető törvény*, — Vitéz Nemes Szécsy Imre: *A tízéves vitézi rend 1921–1931*, — Élthes Gyula: *A kihágások és felsőbb bírósági határozatok*, — Dr. Krafft: *A törvénytörési elmekörtan*, — Asztalos Miklós: *Jancsó Benedek emlékkönyve*, — Laky Imre: *Határrendészet kézikönyve*, — Dr. Kun B.: *A fiatalokúak kriminalitása ellen való küzdelem Magyarországon*. A magyar büntetőtörvények és szabályok, magyarázatokkal és jegyzetekkel, kézikönyv. Igénylés a Nyut. szerint.

Elhalálozás. *Germán Károly* őrmester, a budapesti I. kerület törzsházához tartozó segédmunkás hosszú szenvedés után április 6-án reggel a III. számú honvédkórházban meghalt. Temetése április 9-én 15 órakor volt az I. számú honvédkórház halottasházából. Utolsó útján a helyben állomásozó csendőrtisztikar küldöttsége és számos bajtársa kísérte. A kiváló fiatal őrmester halála előjáróiban, főlegbvalóiban és bajtársaiiban egyaránt mély részvétet keltett.

Elöléptek. *A budapesti I. kerületben törzsőrmesterré:* Nagy Gyula őrmester; *a pécsi IV. kerületben törzsőrmesterré:* Göntér Ferenc őrmester; *a szegedi V. kerületben törzsőrmesterré:* Zsilkó József, Áron Sándor és Hegedűs Mihály őrmesterek; *őrmesterré:* Valkovszki György, Portik János, Kovács István, Alb István, Fóris István és Gerendeli Pál csendőrök.

Házasságot kötöttek. *A szegedi V. kerületben:* Bali Béla törzsőrmester Csurgai Jolánnal Szegeden; *a miskolci VII. kerületben:* Czéli János tiszthelyettes Kovács Erzsébettel Abonyvár községben.

Eladó majdnem teljesen új Remington-Portable írógép 200 pengőért. *Münnich*, műegyetemi hallgató, Budapest, műegyetem.

Pontos **DOXA** és **OMEGA** zsebórák nagyban és kicsinyben, legolcsóbban **TILLEMANN SEBESTYÉN** svájci óra, arany, ezüst és színes órák Budapest, V. ker., Vilmos császár-út 12. — Telefon: Aut. 806-16.

Ki tud róla? *Győrei Jánosné*, bajai (Állatvásártér 15. sz.) lakos kéri azon csendőröket, kik *Jerkovics Máttyás* őrmester jelenlegi beosztási helyét tudják, hogy vele címét közölni szíveskedjenek.

Kiadó Baross-utca 87/a. sz. házban két I. emeleti bútorozott szoba, fürdőszobával és konyhával, kiszolgálással, július hó végéig, azonnal, igen olcsón. Bővebb felvilágosítást az *Orsz. Tiszti Kaszinó* igazgatója nyújt. (Tel.: 837–06.) Budapestre vezényelt tisztnek igen alkalmas.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírással hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkek mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kérésre figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jellegűleg legelőszörűbb kisebb helység nevét vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jelégét nem jelöli meg, nevének kezdőbetűl és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikón” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másról nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15–18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyével nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszőrményi-út 21. szám.”

Kántorbér. Az egyházi adónak a kántorbér szerves része, a honvédség és csendőrség tagjainak egyházi adómentességé-

Ne fizessen lakbért!

Családi otthon, saját házat építhet kamatmentes kölcsönnel. Kisebbségi lakbért. Saját házában lakhat. Befizetett tőke garantálva. Díjtalan felvilágosítással szolgál.

„SAJÁT OTTHON” Építő Takarékszövetkezet, Budapest, VI., Vilmos császár-út 45

Nagyon megnehezült az idők járása felettünk!

Természetes tehát, hogy az emberiség általában arra törekszik, hogy a hangulatot, a kedvet, a reményt előidézze és fokozza.

Ez leginkább elérhető a magy. kir. osztálysorsjáték által, mert akinek sorsjegye van, alapos a kilitása, hogy egy kis befektetés árán nagy vagyont is tehet szert.

Hol nyerhet most 30 ezer, 40 ezer, 50 ezer, 100 ezer, 200 ezer vagy 300 ezer aranypengőt?

A m. kir. osztálysorsjáték módját és alkalmát ad mindenkinek, hogy kisebb-nagyobb nyereségben részesüljön bárki, mert mindenkinek és minden egyes sorsjegynek egyforma a nyerési esélye.

Nem pusztá alom a reménység!

Az új sorsjáték húzása **április 15-én** kezdődik, tehát **próba-szerencse!** — Az I. osztályú sorsjegyek hivatalos ára: $1/1 = 24 \text{ P}$, $1/2 = 12 \text{ P}$, $1/4 = 6 \text{ P}$, $1/8 = 3 \text{ P}$ az összes főúrusítónál, kik minden rendeltetést pontosan, figyelmesen és diszkrétan intéznek el.

ben tehát az is benne van, hogy kántorbért sem kötelesek fizetni. Az erre vonatkozó elvi döntést 102.217/eln. H. M. 1932. sz. alatt most hozták meg.

H. F. ny. törzsőrmester, Tápa. Közölje a vagyonszerzési felügyelőség az igényét s ha nem elégítik ki, forduljon a bírósághoz. Ha idejében teszi, a kényszerigezési eljárás során mint alkalmazottnak, az illetményeire vonatkozó jogos igényét a bíróság érvényesíttetni fogja. Csodálkozunk, hogy eddig ezt nem tette meg, sőt egyáltalában hallgatott az egész dologról. Mozogni kell, különben senkitől nem kívánhat jogvédelmet.

Szigetvár. 1. Adó- vagy sóhivatali, dohánybevéltői stb. tisztviselői állásokba most nem neveznek ki senkit. Átminősítésről nem lehetne szó máskülönben sem, hanem az illetőnek éppen úgy pályáznia kellene valamelyik ilyen tisztviselői állásra, mintha a pénzügyőrségnek nem volna tagja. Ha csak négy középiskolája van, akkor a kezelési szakon felül nem juthat be s ezzel a képzettséggel tovább nem is viheti. Legjobbban tenné, ha az előjáróinak tárná fel a helyzetét és a kívánságát s akkor kaphatna esetleg valami könnyebb beosztást. Ilyenek vannak irodán kívül is, ezekhez azonban erősebb szakképzettség kell, az iroda beosztása szintén nem mindenki alkalmas. A megírt adatok alapján ennél részletesebb tanácsot nem adhatunk, forduljon az érdekelt esetleg a Pénzügyőrségi Szaklap szerkesztőségéhez (Budapest, II., Margit-körút 5, II. 5. sz.), írja meg részletesen a körülményeit, szolgálati, felülvizsgálati, beosztási stb. adatait, az említett szerkesztőség teljes felvilágosítást ad. 2. Csak részben hívják be őket, felmentést az előjárói útján kérjen, de ez az 1. pontban írtak szerint amúgy is tárgytalan, mert aki a pénzügyőrségi szolgálatra egészségi tekintetben nem alkalmas, az nem lehet katona.

Ballassagyarmat. Az érdekelt adjon be kérvényt a külügyminiszter úrhoz, hogy a román állampolgári kötelekből való elbocsátását és a román hadsereg nyilvántartásából való törlését diplomáciai úton eszközölje ki. A kérvényhez csatolja a magyar állampolgárságát igazoló okmányt (lehetőleg olyat, amelyikből a visszahonosítás ténye nem tűnik ki), írja meg, hogy melyik sorozási évfolyamhoz tartozik és melyik román hadkiegészítő parancsnokság nyilvántartásában szerepel (ha ezt nem tudja, legalább annyit: mely városban tartják nyilván). A kérdés teljes megvilágításához tartozik, hogy a cseh és jugoszláv kormányok az ilyen diplomáciai elintézkedést nem akceptálják, mert azon az állásponton vannak, hogy a magyar állampolgárság megszerzésének a ténye önmagában nem elegendő az ottani állampolgári kötelekből való elbocsátásra és a katonai nyilvántartásból való törlésre (ez az általános, tehát a magyar álláspont is), hanem az érdekeltnek a budapesti követségek útján maguknak kell ezt kérniük. Ebben az utóbbi esetben a kérést rendszerint teljesíteni szokták.

Vadvirág. 1. A Szut. említett pontja csak annyit ír elő, hogy a lepedő széleit fel kell hajtani a második takaróra. Hogy az így felhajtott lepedő szélén még egy újabb, párcentiméteres behajtás történjék-e vagy sem, erre előírás nincsen. Az biztos, hogy olyan ágyon, amely nincsen zöld ágytakaróval letakarva, a lepedő sokkal jobban mutat, ha a takaróra ráhajtott széleket is kissé aláhajjtjuk, mert így a lepedő szélei egyenesek, míg behajtás nélkül, a természetes szélük rendszerint egyenetlen. A lényeg persze az, hogy az őrsparancsnoknak mi a parancsa; aszerint kell csinálni. 2. Az orvosi bizonyítvány kérdését a Szut. 194. pontja (Szolgálati Szabályzat I. Rész 319. és 325. pontok alapján) olyan világosan és részletesen szabályozza, hogy azon sem vitatkozni, sem azt még jobban megmagyarázni nem lehet.

A szolgálati havifüzetbe a gyengélkedés kezdetét és a felgyógyulást a megfelelő napon, reggel 8 órával kell bejegyezni, tehát nem éjfélkor, mint azt ön gondolja. Szolgálati időn kívül ugyanis mindenkinek joga van betegnek lennie — ha tréfásan hangzik is, azért ez így van — s így annak, hogy valaki beteg-e vagy egészséges, csak a foglalkozási idő kezdetétől annak végéig van általában jelentősége. Kivételek az olyan esetek, amikor valaki a napirend szerinti foglalkozási időn kívül történő szolgálati vezénylésre jelent beteg, ezt természetesen a bejelentés idejével kell tárgyalni.

Reménység. Olvassa el a háborús emlékérem alapszabályainak az 1/d. alpontját (megjelent az 1929. évi 30. sz. Csendőrségi Közlönyben), esetleg önre nézve is vonatkoztatható. A levelében említett hadiszolgálatot, lehetőleg hivatalos okmánnyal, annak hiányában volt előjárói vagy munkatársai nyilatkozataival igazoltassa s azután őrskihallgatáson adja elő a kérését. Semmiféle más okmányra szüksége nincs.

Rodostó. 1. Szerezze be a vasúti szolgálatát igazoló okmányokat azzal együtt, hogy nyugdílleteket fizetett s a nyugdíjba helyezésekor terjessze fel a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály), azzal a kéréssel, hogy a nyugdíjideje ennek megfelelően egészítessék ki. Az átlépés közvetlen, a jelenlegi nyugdíjtörvény szerint a beszámításnak nem lesz akadály. 2. Olvassa el mai számunkban „Reménység” jellegűre küldött üzenetünket, önre az ott említett pont biztosan vonatkozik. Szolgálati igazolványt a Máv-tól szerezzen be s azt nyujtsa át kihallgatáson az őrsparancsnokának, aki szolgálati úton felterjeszti a kérelmét.

Neptun. 1. Ha nyugállományban vette feleségül, akkor az özvegy nyugdíjat nem kap. Mindegy, hogy egyháziilag megesküdtek-e vagy sem, akkor sem kap, ha igen. 2. Ilyen tiltó rendelet nincsen. Ha azonban egyházi esketésre nem alkalmas, akkor nem veheti feleségül. Ezen úgy segíthetnek, hogy ha, tegyük fel, ön protestáns, akkor a protestáns templomban esküsznek meg. Ha így áll a dolog, nyugodtan kiállíthatják a nyilatkozatot, mert a protestáns lelkész megesküti önöket. Ha mindketten katolikusok, akkor csak az egyikük hitfelekezetváltásával segíthetnek a dologon. Forduljanak a protestáns lelkészhez részletesebb felvilágosításért. 2., 3. A levelében említett rendelet az alaprendeletet csak megszigorította, de semmit el nem vett belőle, az alaprendelet feltételei tehát változatlanul érvényben maradtak s többek között az előírt szolgálati éveknél is meg kell lenniük a nősülési kérvény beadatásához.

Gondolat. Szégyeljük magunkat. Ön is szégyelheti. Tudja miért, úgy-e?

Bia. A múlt évfolyamunk tartalomjegyzékét a folyó évi 3. számunk mellékleteként adtuk ki. Most külön is küldöttünk egy példányt.

Jövő reményünk. A jutasi altisztképző iskola pályázati feltételei a közeli hetekben jelennek meg a Budapesti Közlönyben, amelyet a községi előjáróságnál naponta figyelemmel kísérhet.

N. F. tiszthelyettes, Budapest. Mindenkitől szívesen elfogadunk nekünk való, jó közleményeket s a mi részünkről annak sincsen akadály, hogy megszállott területen élő volt bajtársaink írásait közöljük, sőt! Azt azonban csak az odaát

Tyúkszemek

Este a láb 15–20 percig áztatandó **Szent Rókus lábsós** vízben. A tyúkszem ezáltal annyira megpuhul, hogy a tyúkszem közepe, mely a legfájdalmasabb, könnyen eltávolítható kézzel, kés vagy borotva nélkül.

Bútor leghosszabb részletre

legolcsóbban, legnagyobb választékban **NEMZETI BÚTORHÁZNÁL**

Dohány-utca 39. és 46. szám (Klauzál-utca sark)

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetést!

élők tudhatják, hogy milyen írásokat milyen úton juttathatnak el hozzánk s nekik kell azzal is számolniuk, hogy a közlésből nem lesz-e kellemetlenségük. Sajnos, ebben a tekintetben mi semmiféle biztosítékot nem nyújthatunk s bármennyire szívesen látnók is lapunkban a megszállt területről jövő írásokat, az ott élő bajtársak érdekében áll, hogy óvatosságra hívjuk fel a figyelmüket. Ha az utóbbi szempont miatt célirányosnak látszik, álnév alatt is közöljük a közleményt, feltéve persze, hogy megfelel.

Magas. 1. Nincs összecszerűen meghatározva, a kivizsgálás fogja megállapítani, hogy a tervezett házasság anyagilag elég szilárdan van-e megalapozva. Ehhez vagy a szülőkől járó támogatás, vagy valami jövedelem, esetleg az árának megengedhető és hasznát hozó foglalkozása szükséges, de egyiknek sem kell olyan arányúnak lennie, amit az emberek „vagyonnak” neveznek. **2.** Nem akadály.

Igazság. A levelében említett és a túlkopaszra nyíratkozás ellen kiadott felügyelői rendelkezés a természet mostosága miatt megkopaszodott emberekre nem vonatkozik, hanem csak azokra, akiknek még megvannak a dús fürtjeik, de az első tavaszi magsugár elviszi őket a borbélyhoz, hogy aztán az kugligolyót faragjon a nyakukra fej helyett. Ezekre a fegyverkoponyásokra vonatkozik a rendelkezés, a visszavonhatatlanul kopaszokat azonban senki sem háborgatja. Nem hisszük, hogy az előjárója komolyan gondolta a parókaviselési parancsot, csak tréfálni akart önnel bizonyosan.

Szebb jövőt. Jobb lett volna azt megírnia, hova akar pályázni. Negyedív papíroson összezsúfolta az egész segéd-tisztviselői státust s olyan általános kérdéseket adott fel, hogy napestig írhatnánk a választ, mégis éppen az maradhatna ki, ami önt tulajdonképpen érdekli. Elég általában annyit tudnia, hogy 4 középiskolával a segéd-tisztviselői pályán sem viheti különösen magasra, a fizetések ott aránylag a legszerényebbek és legalább is tíz évig kellene várnia s dolgoznia, hogy csendőrmesteri illetménye összegét elérhesse. Az előléptetések, állásbetöltések ott is szűkebbnek s akik már rég ott vannak, azok sem tudhatják, mikor jutnak egy fokozskával feljebb. Ne vágyakozzék az ő nagyon szerény kenyérére. De ha mégis volnának ilyen komoly terve, írja meg a kilátásokat, írja meg, miféle állásról volna szó s megadjuk a részletes felvilágosítást.

3333. Ny. ezredes-hadbíró ügyvéd, címe: Budapest, I., Fery Oszkár-utca 82. sz.

E. J., Szeged. A miskolci honvéd vegyesdandárparancsnokságnál teljesít szolgálatot.

Kárpátok. Megérti a dolgot, ha az 1930. évi 24. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent „Sajtóhibaigazítás”-t elolvassa. A törítés tehát nem a rovott előéletűekre, hanem az I. alpontra vonatkozik, levelének a tartalma ezzel tárgyatlanná válik.

777. Nem lehet tenni semmit, hiába kérné, a kincstár részben sem térítene meg a költségeket. Vagyontalansági bizonyítvány alapján a klinikán ingyenes kezelést kapott volna, próbálja meg utólag, esetleg visszatérítenek valamit. Nem igen hisszük ezt sem.

Titel. Kár az ilyesmit feszegetni és kérdezni. Voltaképpen szabálytalanság s így senkitől sem fog bátorítást kapni rá. Ha azonban nem kérdez semmit, hanem a megtakarított egy-két csomagot időnként odaajándékozza pl. az apjának, ebből bizonyára nem lesz kellemetlensége. A postát azonban ne vegye igénybe, mert ennek már határozott kijátszás, visszaélés jellege volna, bár a postai küldést általában semmiféle szabály nem tiltja, mert az állam által kezelt és árusított cikkeket postán és belföldön bárki oda küldheti, ahova akarja. 2., 3., 4. Választ a lekszikon rovatban fog kapni. 5. Ha a csendőr embereket lát maga körül, vagy a löirányban, akkor a veszélyeztetés közvetlen. Ami azt jelenti, hogy a csendőr maga látja, tudja, hogy a lövés ártatlan embert is érhet, a közvetett veszélyeztetés pedig lényegében minden löfegyverhasználatnál fennáll, mert a lövedék útja előre nem látható, távoli hatása mindig veszélyes lehet valakire. Községek belső területén a veszélyeztetést elvileg közvetlennek kell tekinteni, mert ha pillanatnyilag üres is az utca, a lövés pillanatában kiléphet valaki egy mellékutcából, kapuból, kihajolhat az ablakon, a lövedék ablakon, kerítésen, falon át behatolhat szobába, udvarra vagy magas célzás esetén egy másik utcában, házcsoporthban, járókelőkben tehet kárt. A levelében említett példára is áll ez. Még az sem biztosíték, hogy a háznak nincs errefelé ablaka, mert a lövedék magasan célozva a padlástetőt áttűrheti, ott pedig lehetnek emberek s egyáltalában sok olyan lehetőség van a veszélyeztetésre, amelyeket mind felsorolni nem lehet.

K. I. Próbálja meg a belügyminiszter úrtól (VI. b. oszt.) szolgálati úton kérni, de kizártnak tartjuk, hogy megkapja, mert nem tudja igazolni, hogy a klinika igénybevétele elkerülhetetlenül szükséges volt. Budapesten ugyanis van az I. sz. honvéd- és közrendészeti kórháznak szülészeti osztálya, ahol műtéseket is végeznek. Próbálja meg esetleg vagyontalansági bizonyítvány alapján a klinikától a költségek elengedését kérni.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gypju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17.— „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gypju — — — — — 18.— „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.—25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60 „

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁREK

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
 Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelle.
 Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Fotografáló!

MEGJELENT AZ ÚJ ÁRJEGYZÉK!

Kérje ingyen és bérmentve

HATSCHEK ÉS FARKAS, IV., Károly király-út 28. — VI., Andrássy-út 31.

Acsa. A Nyut. 9. melléklet 30. pontja szempontjából csak azt a hullát lehet ismeretesnek tekinteni, akit a járőr vagy pedig a lakosság személyesen ismert. Az olyan hullát, akit sem a járőr, sem pedig a lakosság közül senki nem ismer, ismeretlennek kell tekinteni s tehát a 30. pont b) alpontja szerint kell bejelenteni akkor is, ha a személyazonosságát valamilyen módon — a kért esetben pl. a nála talált munkakönyvből — meg lehetett is állapítani. Erre a halál körülményeinek tüzetesebb megállapítása szempontjából van szükség. Élő egyénről általában azt tekintjük ismeretlennek, akinek a személyazonosságát nem ismerjük. Ha a személyazonossága igazolva van, akkor is ismeretesként kezeljük, ha személyesen nem ismerjük is.

M. Á., Balassagyarmat. Választ egyik közelebbi számunk lekszikonrovatában adunk.

1880—1122. Olvassa el lapunk f. évi 2. számában „Remény” és 3. számában „G. P. 904” jellegre küldött üzeneteinket, valamennyi kérdésére választ talál.

B. S. A. Irja meg, melyik volt az eredeti ezred (talán a 36-os, ez azonban nincs nyilvántartásban, mert kiegészítést nem Magyarországból kapott, tehát irattárának a sorsa ismeretlen). A 102-n felül számozott volt cs. és kir. gy. ezred a nyilvántartásban szintén nem szerepelnek. Ezek ugyanis több ezred ú. n. önálló zászlóaljainak az összevonásából keletkeztek a háború vége felé (pl. 33., 46., 101—133. gy.-e.). A Hadtörténelmi Levéltár címe: Budapest, Vár, Bécsikapu-tér 4. sz. Irhat közvetlenül, levélben is.

M. G. th., Nagyatád. Mint minden számunkban megírjuk, negyedévi előfizetést nem fogadunk el, kérjük legálább félévre — de legfeljebb ennek az évnél a végéig terjedően — pótolni a beküldött negyedévi előfizetést.

Gyógyszer. A családtagok által használt gyógyszereket is megtéríti a kincstár. Szolgálati úton, a vények csatolása mellett, a gazdasági hivataltól kérje.

Néva lánya. Szolgálati úton kérje a belügyminiszter úrtól, hogy vagy a nyilvántartásból töröltesse, vagy pedig függetlenül a fegyvermesterjelölti előjegyeztetésétől, engedtesse meg az őrsparancsnokképző iskolába vezénylése, ha erre egyébként előjárói alkalmasnak tartják. **Megjegyezzük,** hogy a 14. szolgálati év betöltése után automatikusan fegyverszaki főmesterré léphet elő, ha tehát fegyvermesteri helyre egyáltalában bekerül, az előhaladása biztosítva van. Az őrsparancsnokképző iskola elvégzése esetén is volna azonban arra lehetőség annak idején, hogy fegyverszaki főmesterré (rangosztályba nem sorolt havidíjas) átminősíttessék. Azt egyébként természetesnek kell találni, hogy a jelentős költségekkel kiképzetteket a fegyvermesterjelöltek előjegyzéséből nem törlik.

Csenger. A 3. ics-be mindennemű körözést vagy körözés természetével bíró közleményt be lehet iktatni, amely nem áll összefüggésben az 1. és 2. ics-be iktatott valamelyik feljelentéssel. Hogy a körözést az őrs adja-e ki, vagy mástól és honnan érkezett, hogy bűncselekményt tartalmaz-e vagy

sem, az egészen mindegy, a fő, hogy ne tartozzék se az 1., sem pedig a 2. vagy 4. ics-be. Egyébként abból, hogy valamely ics-be iktassunk, nem kell túlnagy fejtörést csinálni, fő, hogy megtalálja, ha kell.

K. A. törm., Tarpa. A sértett feljelentését a csendőrnek úgy kell tekinteni, mintha való lenne s a benne panaszolt bűncselekmény alapján kell a nyomozást megindítani. A sértett panaszolta cselekmény a Btk. 323. §-ába ütköző, e § utolsó bekezdése szerint minősülő személyes szabadság megsértés vétésének megállapítására lehet alkalmas. A csendőr tehát kikérdezi a gyanúsítottat, majd ennek vallomásahoz képest újból kikérdezi a sértettet. A jelentésben meg kell említenie, hogy a gyanúsított védekezése vele közöltetett. Helyes ugyanis ily esetben, hogy a jelentés külön feltünteti a feljelentést és a sértett utóbbi vallomását, mert valószínű, hogy a gyanúsított védekezése után a sértett ellentmondásokba fog keveredni, vagy a csendőr újabb kérdéseire habozva és tévován fog válaszolni. A csendőr figyelmeztetheti akkor a sértettet, hogy vigyázzon, mert a hamis vádaskodás bűncselekmény. A sértettnek erre adott választ szövegesen be kell írni a jelentésbe. A csendőrnek azonban nem szabad abból kiindulnia, hogy a sértett feljelentése hamis, tehát attól el kell tekintenie, mert ennek eldöntése az illetékes kir. ügyészség hatáskörébe tartozik. A csendőrnek, ismételjük, a feljelentést kell mindig alapul vennie s a feljelentés alapján kinyomozott adatokat oly módon kell jelentésében megörökítenie, hogy az ügyészség teljesen megvilágítva lássa az ügyet. A sértett feljelentésének háttérére vonatkozólag fontos a férj vallomása is, tehát tanuként szintén ki kell kérdezni. Természetesen a jelentésben benne kell lenniük azoknak a tárgyi adatoknak is, amelyek szerint a gyanúsítottnak nincs pisztolya s kizártnak tekintendő, hogy fegyveresen behatolt volna a sértetthez. A járőrnek azt az értesüléseit és véleményét, amiket nekünk megírt, a „Megjegyzés” rovatban tárgyalhatja.

Cs. M. th., Pázmánd. Olvassa el a mai 88. lekszikonváltásunkat.

Kéziratok.

Bányászsztrájk. Nem értjük, milyen címen közölhetnők. Nem tárcsa, nem elbeszélés, nem nyomozás, nem érdekes, nem tanulságos. Ilyen eset nem egy fordult elő a háború alatt. Az elintézés módja meg egyenesen érthetetlen. Ha a katonai parancsnok egy bányász megkérdezésére csak 30 másodper-

A csendőrség legrégibb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

Kedvező fizetési feltételek!

TRIBON

**RUHÁZATI RT.
BUDAPEST,
VIII. KER., ÜLLŐI-ÚT 14.
TELEFON: J. 392-85 ÉS J. 312-97.**

Egyenruhaszövetek, bélésárúk, női és férfi
fehérneműek, selyem-, kötött- és szövöttárúk,
kesztyű, harisnya, paplan.

Külön cipőosztály!
Előleg nincs!

Csendőrtiszteknek az autó

szemléken és egyéb szolgálati utakon időnyereséget jelent.
Üzemeltetése kevesebb, mint a vasúté!
Szolgálaton kívül nagy örömet nyújt.
Kezelése a legegyszerűbb!
Vezetése könnyen, rövid idő alatt elsajátítható.

STEYR autóinkat mérsékelt áron, kedvező fizetési feltétellel árusítjuk. Vidéken is költségmentesen bemutatjuk. Kívánatra részletes tájékoztatással szolgálunk

STEYR-AUSTRO DAIMLER-PUCH

művek magyar ker. részvénytársaság, Budapest

VI., Lohol-utca 25. sz. Telefon: 923-40.

cet fordított is s ha a kérdéscet napi 12 órán át étlen-szom-
jan, megszakítás nélkül folytatta volna, a 36.000 bányász
megkérdéséhez 25 napra lett volna szüksége. Itt tehát
elfrásnak kell lennie a dologban. Nem közölhető.

Késmárk. Túlságosan egyszerű eset, amely fegyverhasználatához vezetett ugyan, de különösebb tanulságot nem tartalmaz. Igaz, hogy az Ön helyi és személyi ismerete is közrejátszott az eredményben, de hát az, amit Ön tudott, igazán a legkevesebb, amit egy csendőrtől meg kell követelni. Ettől eltekintve azonban szépen, helyesen és bátran viselkedett, úgy, ahogy az utasítás a jó csendőrtől megkívánja.

M. G. törm., Szil. Kivonatban közölni fogjuk.

K. K. th., Szeged. Kivonatossan közöljük

Cs. G. th., Vasas. Köznapi eset, a nyomozás eredményes volt ugyan, de semmi tanulságot nem tartalmaz. Nem közzélhető.

12.345. Kivonatban közöljük.

Sz. M. törm., Szank. Biz úgy van az, ahogy írja: az állatok között sokszor szebb és nemesebb érzésre lelhetünk, mint némely emberben. De azért végeredményében még csak az ember a legtokeletesebb valamennyi között, mert esze van és lelke. Egyiknek jó, a másiknak rossz, de van. Hogy a méhek közössége ideálisab az emberekénél? Nem tudjuk, mert méhek még nem voltak, úgy messziről nézve pedig az ember közössége is ideális.

V. P. I., Ifüm. A volt cs. és kir. 4. huszárezred emlék-
ünnepélyéről már megemlékeztünk, emlékbeszédeket pedig
elvileg nem közlünk.

Virág. Rossz vers. Azaz hogv: nagyon rossz.

Lesz még jobb is. Nem értjük, miféle kedvező választ vár még tőlünk, hiszen a beküldött kéziratára már válaszoltunk. Most sem írhatunk egvebet, mint amit arra írtunk.

B. J. őrm., Garadna, Nem jó vers.

Thymus. Több más aprósággal együtt alkalomadtán közölni fogjuk.

Jó hazafi. Ilyen esetekre majd pályázatot fogunk hirdetni, küldje be akkor újra.

Tarkó. Az indoknál fogva, amelyet levelében említ, nem ajánljuk a közlését, mert az eset közelebbi ismerői odaát feltétlenül rájárnának az Ön személyére. Ilyen felháborító dolgokat különben nem megírni kell, hanem visszafizetni. Mindennek elől a maga ideje.

Új tavaszi élet. Nem sikerült.

AZ ÖSSZES ELŐÍRÁS SZERINTI EGYENRUHASZÖVETEK

Társasági zubbony- és doltmány-
szövetek, úgyszintén minden-
fajta polgári ruhaszövetek.
Csendőrtisztek és altisztek részére
kedvezményes fizetési fel-
tételek mellett kaphatók a

KRASZNER LAJOS CÉGNÉL
BUDAPEST, V. KERÜLET, DEÁK FERENC-TÉR 2. SZ.

Keresztrejtvény.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
a	s	a	k	a	s	g	y	a	k	r	l	l	a	z		
16	a	s	a	z	a	s	17	l	i	z	l	t	e			
18	i	s	z	19	r	z	s	20	z	21	r	m				
22	k	a	o	23	b	24	a	y	a	z	25	l	e			
26	l	z	s	27	z	28	z	29	z	30	z	31	z			
32	l	m	33	l	o	s	34	z	35	z	36	z	37	z		
38	l	e	m	i	39	z	40	z	41	z	42	z	43	z		
44	l	z	45	l	e	d	46	z	47	z	48	z	49	z		
50	z	i	51	z	52	z	53	z	54	z	55	z	56	z		
57	z	o	k	a	58	z	59	z	60	z	61	z	62	z		
63	z	l	z	64	z	65	z	66	z	67	z	68	z	69	z	
70	z	z	71	z	72	z	73	z	74	z	75	z	76	z	77	z
78	z	z	79	z	80	z	81	z	82	z	83	z	84	z	85	z
86	z	z	87	z	88	z	89	z	90	z	91	z	92	z	93	z
94	z	z	95	z	96	z	97	z	98	z	99	z	100	z	101	z

Vizsziertes sorok: 1. A katonai kiképzéshez tartozik. 16. Gyümölcskonzerválás. 17. Bíróság a bűnöst. 18. Fővárosok bűnözői, kik különleges nyelvet beszélnek. 19. Rizs németül. 20. Idegen kötőszó. 21. Lim ikerszava. 22. Á, á, á, á. 23. Orosz folyó. 24. Kutya teszi. 26. Bárány mondja. 27. Ezt a csendőrt magával viszi szolgálatba. 32. Főzelék. 34. Ilyen állat a rák. 35. Nem lehet csendőrt, aki el nem végzi ezt az iskolát. 36. Ige-kötő. 37. Katona régi neve. 41. Cigány szó. 44. Az teszi, aki-nek melege van. 45. Nagy rk. templom. 47. Bece női név. 48. Az ilyen ember már vallani szokott. 50. Helyesírási hibát követ el. 52. Azonos mássalhangzók. 54. A legegyszerűbb gép. 55. Mindennek van. 59. Nem rögtön. 59. Nagyközség Abauj-Torna vármegyében. 61. Nincs szolgálat enélkül. 63. Hírnyes ikrek szülőhelye. 65. Soha német nyelven. 66. Azonos mással-

BŮTOR

**tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-
fizetésre kapható:**

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

**Ha írógépet vásárol, javíttat, vagy
cserél, keressen fel bennünket!**

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest,
VI. kerület, Andrássy-út 12. szám.

hangzók. 67. Festő fest róla. 69. Nem öröm. 70. Angol hossz-mérték. 72. Vágó szerszám. 74. Hasznos növény. 75. Azonos mássalhangzók. 76. Mássalhangzó fonetikusán. 77. Időt kér-dezünk ezzel a szóval. 79. Mindennek van. 80. Nem rögyest. 81. A csendőr tartására is mondjuk. 83. Szomorú ez, míg nem lesz Nagy-Magyarország. 85. Fűszer. 87. Itt van a legnagyobb „rosszseb”. 88. Eladják. 91. Minden ujság része. 92. Házasság révén rokon. 93. Kétszárnyú emlős.

Függőleges sorok: 1. A Szut-ban sokszor előfordul. 2. Terményt raknak beléje. 3. Cigány így mondja egyik névelőket. 4. Terményből rakják. 5. Rangjelzés. 6. A csendőr sokat jár ilyen úton. 7. Falun is ad már dolgot a csendőrnek. 8. Angol helyeslés. 9. Rangjelzés. 10. Utánpótlás a csendőrségnél. 11. Nem itt. 12. Fordítva folydogál és lüktet. 13. Azonos mássalhangzók. 14. Kis részecske. 15. Erről a Szut. 220. pontja intézkedik. 24. Nem előd. 25. Összetett mássalhangzó. 27. E hamisítványok beszovaltatásáról a Szut. 450. pontja szól. 28. Nem amoda. 29. Átkarol más szóval. 30. Azonos mássalhangzók. 31. Aki így bűnözik, az súlyosbító körülmény. 33. Ikekötő. 38. Ezt üldöznie kell a csendőrnek. 39. Vallás rövidítése. 40. Jótékony ige. 42. Idegen kötőszó. 43. Női ruha. 46. Állati férőhely. 49. Madarat tartanak benne. 51. Rag. 53. Ezt is kap-hat a csendőr az eredményes nyomozásért. 57. Főzelékfajta. 58. Helyőrségben ilyen parancsnok is van. 59. Hal. 60. Rögtönző méreg. 62. Ikreiről híressé vált város. 64. Kártyaszín és disznóeledel. 68. Régen így nevezték a börtönt. 71. Kötöz-nek is vele. 73. Litium kémiai jele. 78. A vértanuk városa. 79. Több svéd és norvég király neve. 80. Ital. 82. Férfinev. 84. Házállat. 86. Megvéd. 89. Fordítva folydogál. 90. Nem pa-raszt.

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fo-gadunk el. Határidő május 1. A helyes megfejtők között járótáskába való, összecukható teljes étkezőkészletet sor-solunk ki. Az eredményt a május 15-i számunkban közöljük.

Megfejtés.

A folyó évi 6. számunkban közölt „Szótagrejtvény” helyes megfejtése a következő:

1. solé, 2. zsizsik, 3. átdőf, 4. levele, 5. lemásol, 6. allah,

7. szapora, 8. zsoltár, 9. esperes, 10. Lacarno, 11. lebeg, 12. ősa-nya, 13. nyugat, 14. őrsparanesnökká, 15. alkar, 16. Zigottó, 17. ázalag, 18. Rákoscaba, 19. nógat, 20. Yestió.

E szavak kezdő és utolsó betűi egy kurucnóta következő sorát adják:

„Száll a szellő, nő az árnyék, felharsog a tárogató.”

Beérkezett 43 megfejtés. Helyesen fejtették meg:

Bujáky Antal törm. (Szombathely), Császár Antal törm. (Veszprém), Veres Pál th. (Abádszalók), Ferenc Máté őrm. (Kaposvár), Takács IV. törm. (Sikló), Cserlő József őrm. (Beremend), Csobod Ferenc törm. (Ózd), Márton Mihály th. (Szombathely), Oláh Orbán prb. cs. (Szekszárd), Kovács Mihály cs. (Kistelek), Kilőr János őrm. (Kánszentmárton), Juhász gth. (Budapest), Rakó Sándor törm. (Szombathely), Koller Dezső th. (Budapest), Farkas M. th. (Adony), Virág Lajos törm. (Budapest), Pajor János gth. (Budapest), Móri István th. (Berettyóújfalú).

A szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során a jutalmul kitűzött szép zsebkért Oláh Orbán próbaesendőr (Szekszárd) nyerte. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

37 év óta a világot uraló eredeti angol

THE CHAMPION

kerékpárok at

havi 20 P részletre. — Sajátkészítményű

LÁNG-kerékpárok 192 P-ért. — Havi 16

pengős részletre, teljes felszereléssel, karbidlámpával. **Kerékpáralkatrészo-**ket a világon létező összes kerékpárhoz nagyban árban, 30% ártolcsállítással. Külső gumi 5.80, belső gumi 1.80, pedál párja 3, lánc 3.20 pengő.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és guminyagkereskedés

Kolettúra legnagyob, legreglbb és legmegbízhatóbb kerékpár-

raktára. — Budapest, VIII., József-körút 41. — Alapítva 1869 — Árjegy-

zék 1000 képpel ingyen!

A rossz viszonyok dacára! Jó árut! Olcsó árukat! Jó kiszolgálást! Hosszú hitelt! kaphat a WEISS GYULA Részvény-társaság pünkösdi vásárán!

Mivel cégünk módjai akar nyújtani az árucikkek könnyebb vásárlására és azok személyesen történő kiválasztására, minden P 180.— értékű vásárlásnál az utiköltséget, a vasúti igazolvány alapján, az ide- és visszautazásra, egy személy részére megtérítjük.

Áruházunk árucikkei!

Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztümök. Kész női szövet- és selyem-, délutáni és estélyi ruhák. Pongyolák, blúzok, aljak. Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztümök. Köpeny- és ruhaszövetek. Selymek és műselymek méterszáma. Vászónaruk, sífon stb. Úszóruhák, fürdőköpenyek. Menyasszonyi kelengyék. Ágygarnitúrák. Kész női fehérneműk. Damasztáru. Asztali készlet. Sezlöntakarók, díspárnák, szoba- és futószőnyegek. Felöltőket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben.

Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők. Hubertus-kabátok és trench-coatok. Télkabátok, bundák. Öltöny- és felöltőszövetek. A H. M. új előírásának megfelelő szövetek. Egyéb egyenruhaszövetek nagy választékban. Férfi-fehérneműk. Pullóverek, kötött mellények. Fehérneműanyagok méterszáma. Úszóruhák, fürdőköpenyek. — Öltönyöket, felöltőket és egyenruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben.

WEISS GYULA RT. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. szám.

Vásárlásnál a fényképes vasúti vagy személyazonossági igazolvány felmutatását kérjük.